"..मनोरम प्रकृति, पर्यटकीय स्थल : चौविसेको शान
सुशासन सहितको दिगो विकासः हाम्रो साझा अभियान"

चौविसे गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

गाउँ क्षमता विकास योजना (२०७९/८०–२०८१/८२)

सेवा प्रदायक संस्था

विकासको लागि सहकार्य नेपाल

धनकुटा नगरपालिका वडा नम्बर ५, धनकुटा

सम्पर्क नम्बर : ०२६५२०९६० / इमेल : codenepal77@gmail.com

चौविसे गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

गाउँ क्षमता विकास योजना (२०७९/८०–२०८१/८२)

विज्ञ सेवा

श्री गणेश प्रसाद खतिवडा

सुशासन विज्ञ

धरान उपमहानगरपालिका वडा नं. १५, धरान सुनसरी

सेवा प्रदायक संस्था

विकासको लागि सहकार्य नेपाल

धनकुटा नगरपालिका वडा नम्बर ५, धनकुटा

गाउँपालिकाको नक्सा

Copyright@MoFALD

स्रोतः स्थलरुप नक्सा (स्केल १:२५०००/१:५००००), नापी विभाग र जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्यांक विभाग
तयार पार्नेः गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोग

Projection System: MUTM, Spheroid - Everest 1830
LLRC,2016

प्राक्कथन

नेपालमा लोकतन्त्रको स्थापनासँगै संघीय संरचनालाई संस्थागत गर्दै दोश्रो पटक स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भई निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको पदवहाली गरी सरकार सञ्चालनको क्रममा रहेको छ। यसरी निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको नेतृत्वमा स्थानीयस्तरबाट नागरिकको सुख, समृद्धि र नियमित सेवाको लागि स्थानीय सरकार सदैव समर्पित हुँदै आएको छ । गाउँपालिकालाई समुन्नत र समृद्ध बनाउन आवधिक तथा बार्षिक योजनाहरु निर्माण गरी कार्यान्वयन हुने गरिएतापनि स्थानीय तहहरुमा प्रतिबद्ध सक्षम जनशक्ति र आवश्यक ज्ञान सीप र साधन श्रोतको व्यवस्थापन हुन नसक्दा पूँजीगत लगानी र बहुआयामिक विकास गतिविधिहरु सञ्चालन भएतापनि समुन्नत गाउँ बनाउन संस्थागत र संरचनागत आधार निर्माण भइसकेको छैन । मानव संसाधन विकासको कमजोर संस्थागत क्षमता, प्राविधिक ज्ञान, सिर्जना, दक्षता, कार्यकुशलतामा कमी, कमजोर राजस्व प्रशासन तथा वित्तीय श्रोतको अपर्याप्तता नै प्रमुख समस्याको रुपमा रहेका छन् ।

स्थानीय सरकारले आफ्ना साधन श्रोतहरुको प्रभावकारी उपयोग गर्नका लागि आवश्यक कानुनी कार्यविधि तथा विकास निर्माणका कार्यक्रम स्वयं निर्माण गर्न स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकारको आधारमा आफ्नो श्रोत साधन र क्षमतामा आधारित रहि कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने प्रावधान राखिएको छ। स्थानीय तहले पहिले आफनो क्षमता र दक्षताको आंकलन गरी क्षमता अभिबृद्धी गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिई चौविसे गाउँपालिकाले संस्थागत तथा मानव संसाधनको क्षमता अभिबृद्धीका लागि गाउँ क्षमता विकास योजना तर्जूमा गरेको छ।

चौविसे गाउँपालिकाको ३ वर्षे संस्थागत क्षमता विकास योजना तर्जुमाका लागि यस संस्थाको लामो अनुभवलाई उपयोग हुने अवसर उपलब्ध गराई दिनु भएकोमा प्रमुख राजकुमार लिम्बु, उपाध्यक्ष टंकमाया पाङमी मगर, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत पशुराम दाहाल एवम् सवै जनप्रतिनिधिहरु प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। साथै यो क्षमता अभिबृद्धी कार्ययोजना तयारीका लागि आवश्यक सवै किसिमका सहयोग ,रायसुझाव एवं सल्लाह उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु हुने अधिकृत राजिव अधिकारी लगायत सवै शाखा प्रमुखहरु, कर्मचारीवर्गहरु, वडा कार्यालयका कर्मचारीहरु सवैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

गणेश प्रसाद खतिवडा
सुशासन विज्ञ

विकासको लागि सहकार्य नेपाल,
धनकुटा

मिति : २०७९।३।१४ गते

कार्यकारी सारांश (Executive Summary)

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा समेत गाउँपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकारलाई व्यवस्थीत तवरले कार्यान्वयन गर्नका लागि संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी सरकारलाई आवश्यक पर्ने संस्थागत संरचना र जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था गरिएकाले सोही अनुसार चौविसे गाउँपालिकाले संगठन विकास अध्ययन गरी प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा गाउँपालिकाले संरचना तयार भएको तयार गरेको छ । कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ बमोजिम संघीय सरकारमा रहेका कर्मचारीलाई समायोजन गरेर स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्ने प्रयास मात्र भएको हुँदा गाउँपालिकालाई के कस्ता जनशक्ति आवश्यक पर्ने हो आवश्यक्ताको आधारमा कर्मचारी जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने प्रयत्नका लागि मार्ग प्रसस्त भएको छ तर गाउँपालिकालाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी व्यवस्थापनको प्रकृयानै बाँकी रहेको छ । निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुलाई क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु वडास्तरसम्म पुग्न सकेको छैन । संघीय तथा प्रदेश सरकारले स्थानीय तहका क्षमता विकासको नाममा कानुनहरुको नमुना दस्तावेज उपलव्ध गराउने र गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृततहसम्मका व्यक्तिहरुलाई मात्र क्षमता विकासको अवसर प्रदान गरेको हुँदा स्थानीय तहमा वडाध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्य, सभा सदस्य र समग्र कर्मचारीहरुको क्षमता विकासको अवसर सिर्जना नभएको हुँदा गाउँपालिकाको सेवा दक्ष र प्रभावकारी रुपमा सम्पादन हुन सकेको छैन ।

नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन र अन्य कानुन अनुसार स्थानीय सरकारको रुपमा काम गर्न थप क्षमता विकास नभएकै कारणले स्थानीय सरकारले सक्षमतापूर्वक कार्य सम्पादन गर्न नसकेको परिप्रक्ष्यमा स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्याङ्कन कार्यविधि, २०७७ को सूचकमा समेत स्थानीय तहको भौतिक तथा संस्थागत संरचनाको अवस्था एवम् स्थानीय तहले जनप्रतिनधि र कर्मचारीहरुको क्षमता विकासका लागि क्षमता विकास योजना तर्जूमा गरी सोही अनुसार जनशक्ति विकासमा लगानी गरे नगरेको समेत मापन गर्ने हुँदा गाउँ/गाउँपालिकाकोक्षमता विकास योजना तर्जूमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६ अनुसार स्थानीय तहहरुले क्षमता विकास बनाउनु अपरिहार्य भएको छ ।

विकासका तीन मूलभूत श्रोतहरु मानवीय, वित्तीय र भौतिक श्रोतहरुलाई संगसंगै व्यवस्थापन र परिचालन गर्न सकेमा मात्र अपेक्षित उपलव्धि हासिल हुन सक्ने तथ्यलाई आत्मसात गर्दै चौविसे गाउँपालिकाको यो ३ वर्षे क्षमता विकास योजना, (२०७९।८०-२०८१।८२) तयार गरी गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु, काम गर्ने कर्मचारी, समुदायका व्यक्ति तथा पदाधिकारीलाई सशक्तिकरण गर्ने अभिप्रायले गाउँपालिकासँगको सम्झौता बमोजिम विकासको लागि सहकार्य नेपाल धनकुटाको विज्ञ सेवा मार्फत यो क्षमता विकास योजना तयार गरी पेश गरिएको छ ।

विषय सूची

क्र.स.	विषय	पेज नम्बर
	प्राक्कथन	
	कार्यकारी सारांश	
१	योजनाको पृष्ठभूमी	१
२	चौविसे गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय	२
३	क्षमता विकास योजनाको परिचय	९
४	क्षमता विकास योजनाको लक्ष्य	९
५	क्षमता विकास योजनाको उद्धेश्य	१०
६	क्षमता विकास योजनाको औचित्य	१०
७	क्षमता विकास योजनाको प्रकार	११
८	क्षमता विकास योजना तर्जूमा विधि	११
८.१	संस्था विकास योजना	११
८.२	मानव संसाधन विकास योजना	१४
९	क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन रणनीति	१५
१०	क्षमता विकास योजना स्वीकृति	१६
११	क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन	१६
१२	क्षमता विकास योजना अनुगमन र मूल्याङ्कन	१७
१३	गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता विकासका लागि सुझावहरु	१७

अनुसूची तथा अन्य सामग्रीहरु

अनुसूची नम्बर	विवरण	पेज नम्बर
१	अभिमुखिकरण कार्यक्रममा छलफलका विषयवस्तु	१९
२	गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता लेखाजोखा	२५
३	गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता (नेतृत्व तह) लेखाजोखा	३८
४	क्षमता विकास आवश्यक्ता पहिचानको क्रममा अध्ययन गरिएका दस्तावेजको सूची	४१
५	आपुर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यक्ता पहिचान	४२
६	क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारवालाहरु	५०
७	गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास योजनाको ढाँचा	५१
८	गाउँपालिकाको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा	५८
९	गाउँपालिकाको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा	६५
१०	मानव संसाधन विकास योजना	६७
११	पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको नामावली विवरण	७३
१२	गाउँपालिकाबाट जारी गरिएका कानुनहरु	७९
१३	कार्यक्रमका तस्विर, उपस्थिति विवरण र अन्य अभिलेखहरु	८२

१. योजनाको पृष्ठभूमि (Background)

नेपालमा लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थालाई संस्थागत गर्दै जनमुखी सेवा प्रवाहलाई उच्च प्राथमिकता दिँदै तीनै तहको सरकार गठन हुँदा दोश्रो चरणमा भएको स्थानीय तहको निर्वाचनबाट स्थानीय सरकार गठन भएको छन् । नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, नेपाल सरकारले समय समयमा तर्जुमा गरेका नीति, निर्देशिका कार्यविधी समेतले गाउँपालिकालाई जनउत्तरदायी बनाएको छ । कानुन बमोजिमको सेवा प्रवाह गर्नका लागि स्थानीय सरकारले संस्थागत क्षमता विकास योजना तर्जूमा गरी कार्यान्वयन गरेमा मात्र स्थानीय सरकारलाई जनमुखी र प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न सकिन्छ ।

नेपालको संविधानले राज्यशक्तिको प्रयोग संघ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहको संरचनाबाट हुने व्यवस्था गरी छुट्टाछुट्टै एकल एवम् साझा अधिकारहरूको खाका स्पष्ट निर्धारण गरेको छ । सवै तहका सरकारलाई जनताको नजिक पुऱ्याई शक्ति र स्रोतमाथि नागरिकको पहुँच स्थापित गर्ने र विकास तथा सेवा प्रवाहमा स्थानीय सहभागिता र स्वामित्व कायम गर्ने अवस्थाको परिकल्पना संविधानले गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा स्थानीय सुशासन, गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा सबैको सहज पहुँच, स्थानीय पूर्वाधार निर्माण, लक्षित वर्ग तथा क्षेत्रको आर्थिक सामाजिक सशक्तीकरण एवम् समावेशीकरण, सामाजिक परिचालन, सहभागितामूलक योजना तथा विकास, रोजगारी सिर्जना, सामाजिक सुरक्षा र स्थानीय तहमा सञ्चालन गरिने कार्यहरुमा गाउँपालिकाको प्रमुख भूमिका रहेको छ ।

नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले स्थानीय तहहरुको संस्थागत क्षमता विकासको विद्यमान अवस्थाको लेखाजोखा गरी मूल्याङ्कन गरेर स्थानीय तहहरुको सेवा प्रवाहको अवस्थाको आधारमा स्तरीकरण गरी सुदृढिकरण गर्ने उद्धेश्यले स्थानीय तहहरुको संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन कार्यविधि, २०७७ कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । स्थानीय तहहरुको क्षमता विकास योजना तयार गरी संस्थागत तथा मानव संसाधनको क्षमता विकास गरी नियमित सेवा प्रवाहमा एक रुपता कायम गर्न एवम् पारदर्शिता अपनाउनका लागि आवश्यक पर्ने क्षमता विकास योजना चौविसे गाउँपालिकाले हालसम्म नवनाएको हुँदा यो योजना तर्जूमा गरिएको हो ।

चौविसे गाउँपालिकाको गाउँ सभाबाट विभिन क्षेत्रगत नीतिहरु स्वीकृत गरेको र सो नीतिहरु परिपूर्तीको लागि क्षेत्रगत कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयनका लागि मानव संसाधन विकास अपरिहार्य रहेको छ । क्षमता विकास कार्यक्रम मानव संसाधन विकासको मूल आधार भएकाले गाउँपालिकाको समग्र क्षमता विकास गर्न चौविसे गाउँपालिकाको आगामी ३ बर्षे गाउँक्षमता विकास योजना तर्जुमा भएको छ ।

२. चौविसे गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय (Brief Introduction of Chaubise)

२.१ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

चौबिसे गाउँपालिका नेपालको पछिल्लो प्रशासनिक विभाजन अनुसार प्रदेश नं.१ मा पर्दछ । चौबिसे गाउँपालिका भौगोलिक हिसाबले ८७० २४'२०" देखि ८७० ३५'३०" र पूर्व देशान्तरसम्म २६० ५२'२४" देखि २६० ५९'३०" उत्तरी अक्षांशसम्म बग्नेचौबिसेनदीको काखमा प्राकृतिक मनोरम संरचना सहित उच्च पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित छ । १४७.१६ वर्ग.कि.मी. क्षेत्रफल रहेको यस चौबिसेगाउँपालिकाकोउत्तरमा छथर जोरपाटी गाउँपालिका र तेह्रथुम जिल्ला, पश्चिमतर्फ साँगुरीगढी गाउँपालिका, दक्षिणमा मोरङ जिल्ला र पूर्वमा पाँचथर जिल्ला रहेका छन्। यो गाउँपालिका समुद्री सतहबाट ६४२ मिटर उचाईदेखि १५६० मिटर सम्मको उचाईमा अवस्थित छ । पहाडी क्षेत्रमा पर्ने गाउँपालिकाको केही भागमा खेतियोग्य उर्वर जमिनले ओगटेको भए पनि अधिकांश भाग पहाडी भागले ओगटेको छ । जलाधारक्षेत्रको कमि नभएको यस गाउँपालिकामा सानाठूला गरी धेरै खोला तथा नदीहरु रहेका छन्। यस गाउँपालिकाको प्रमुख जलाधाररुपमा तमोर नदी, छरुवा खोला लगायत थुप्रै खोला, नदी तथा पोखरीहरु रहेका छन्।

नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार मिति २०११/२२ गते साविकको गा.वि.स. छ नं. बुधवारे, मढेवास, कुरुलेतेनुपा, बसन्तटार, राजारानी, मौनावुधुक र वोधेसमेटेर चौबिसेगाउँपालिका घोषणा गरीएको थियो । राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ अनुसार चौबिसेगाउँपालिकाको जनसंख्या १९,२८३ रहेको छ जस मध्ये पुरुष ४५.२४ प्रतिशत (८,७२३ जना) र महिला ५४.७६ प्रतिशत (१०,५६० जना) रहेकोयस गाउँपालिकामा विभिन्न जातजाती तथा धर्म मान्ने व्यक्तिहरुको बसोबास रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को तथ्याङ्क अनुसार यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा बढी लिम्बुजाति ६,४७५ जना (३३.५८ प्रतिशत), दोस्रोमा मगर ३,०५९ जना (१५.८६ प्रतिशत) र तेस्रोमा क्षेत्री २,२१३ (११.४८ प्रतिशत) हरुको बसोबास रहेको छ । यस गाउँपालिकामा ८ वडाहरु रहेका छन्। शैक्षिक हिसावमा यस गाउँपालिकामा विभिन्न शैक्षिक तहमा ४८ सामुदायिक र ६ निजी गरी जम्मा ५४ वटा शिक्षण संस्थाहरु संचालित छन्।

यस गाउँपालिकामा औषत पारिवारिक आम्दानीमा कृषि व्यवसायको सबैभन्दा ठूलो हिस्सा रहेको छ र स्थानीय बासिन्दाको आम्दानीको अन्य श्रोतहरुमा व्यापार व्यवसाय, पशुपालन, साना उद्योग, सेवा, नोकरी हुन्। यसको साथैविकल्पमा वैदेशिक रोजगारी पनि एक हो । परम्परागत प्रणालीको कृषि व्यवसायको विकल्प खोजिरहेका यहाँका बासिन्दा क्रमश आधुनिक जीवनशैलीमा समेत रमाउन थालेका छन्। स्थानीय जनशक्ति मजदुरी तथा अध्ययनका लागि विदेशिने क्रम बढिरहेको छ । यस गाउँपालिकामा आधारभूतदेखि उच्च शिक्षासम्म प्रदान गर्ने शैक्षिक संस्था रहेका छन्। प्राविधिक शिक्षा र माथिल्लो तह अध्ययनका लागि यस गाउँपालिकाका स्थानीय विद्यार्थीहरु यस गाउँपालिकामा आउने र अन्य छिमेकी नगरपालिका तथा जिल्लामा जानेगरेका छन्। अधिकांश घरमा विद्युतीकरण भएको भएतापनि केही सिमान्तकृत वर्गमा रहेका नागारिक भने विद्युतीय उपभोगको पहुँचमा पुग्न सकिरहेका छैनन्। विगतमा योजनाबद्ध विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा आवश्यक आर्थिक

व्यवस्थापनमा कठिनाई हुनुले यस गाउँपालिका क्षेत्रको अपेक्षित विकास हुन सकिरहेको देखिँदैन । विभिन्न समुदाय, जातजातीका मानिसको बसोबास रहेको यस क्षेत्रमा विभिन्न चाडपर्व जस्तै नयाँ वर्ष, लोसार, उधौली, उभौली, साउने सक्रान्ति, कृष्णजन्माष्टमी, तीज, दशै, तिहार, माघे संक्रान्ति, चैते दशै आदि मनाउने गरिन्छ ।

सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार गरेको नमुना वमोजिम गठित गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सिमाना निर्धारण आयोगले मिति २०७३ पुस २२ मा पेश गरेको प्रतिवेदन अनुसार नेपाल सरकारले मिति २०११/२२ मा साविकका गाविसहरु छ नं. बुधवारे, मढेवास, कुरुलेतेनुपा, बसन्तटार, राजारानी, मौनावुधुक र वोधे समेटर ८ वटा वडाहरु कायम गरी चौबिसे गाउँपालिका घोषणा गरिएको हो ।

२.२ क्षेत्रफल तथा भू क्षेत्र

चौबिसे गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल १४७.१७ वर्ग कि.मि. मा ७४.७८ वर्ग कि.मि. खेतीपातीको लागि उपयोग भएको देखिन्छ । ५८.८३ वर्ग कि.मि. जमिन वनजंगलले ओगटेको छ भने ०.५३ वर्ग कि. मि. जलक्षेत्रले ओगटेको छ । प्राकृतिक सम्पदाको हिसाबले यो गाउँपालिका कृषिको लागि उपयुक्त उर्वर माटोको धनी गाउँपालिका हो। गाउँपालिकाको प्रमुख खाद्यान्न तथा अन्न बालीमा धान, गहुँ, मकै, कोदो, मास, मुसुरो, अरहर, तोरी आदी हुन्। चौबिसेगाउँपालिका हालको नयाँ संरचना अनुसार प्रदेश नं. ३ अन्तरर्गत रहेको पहाडी जिल्ला धनकुटा मा पर्दछ । यो गाउँपालिका समुद्र सतहबाट न्युनतम ६४२ मिटर उचाईदेखि १५६० मिटर सम्मको उचाईमा रहेको छ ।

२.३ जनसंख्याको विवरण

कुनैपनि स्थानको जनसंख्या, विकासको साधन र साध्य दुवैको रुपमा रहेको हुन्छ । विकासको लागि आवश्यक अन्य आर्थिक, भौतिक साधनहरुको परिचालन मानव श्रोतबाट नै हुने भएकाले विकास योजना तर्जुमा गर्दा यसको बनावटको विविध पक्षहरुको अध्ययन र विश्लेषण हुनु आवश्यक हुन्छ । नेपालमा जनसंख्याको विविध पक्षको तथ्याङ्क प्रत्येक १० वर्षमा हुने राष्ट्रिय जनगणनाको साथै गाउँपालिकास्तरमा घरधुरी सर्वेक्षण मार्फत समेत प्राप्त हुने गरेको छ। यहाँ राष्ट्रिय जनगणनाबाट प्राप्त नतिजाको आधारमा जनसंख्याका विविध पक्षहरुको विश्लेषण गरिएको छ ।

राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ अनुसार चौबिसे गाउँपालिकाको जनसंख्या १९,२८३ रहेको छ जस मध्ये पुरुष ४५.२४ प्रतिशत (८,७२३ जना) र महिला ५४.७६ प्रतिशत (१०,५६० जना) रहेका छन् । सोही अनुसार लैंगिक अनुपात (Sex Ratio) अर्थात् प्रति १०० महिलामा पुरुषको संख्या ८२.६० रहेको छ। जनघनत्व (प्रति वर्ग किलोमिटरमा रहेको जनसंख्या) १३१ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये ५६.५१ प्रतिशत १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समूहका, ३२.७२ प्रतिशत १४ वर्ष वा सो भन्दा कम उमेरका, र १०.७७ प्रतिशत ६० वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहका रहेका छन्। पछिल्लो राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ बमोजिम यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये ३.४५ प्रतिशत (६६५

जना) अपाङ्गता भएकाहरू रहेका छन्। जसमध्ये ३५३ जना पुरुष र ३१३ जना महिला छन्। राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ अनुसार चौबिसे गाउँपालिकामा ४,५४२ घरपरिवार रहेका छन् भने यस गाउँपालिकामा प्रति परिवार औषत ४.२५ जना सदस्य रहेको देखिन्छ। नेपालको परिवारको औषत आकार ४.८८ रहेको छ।

२.४ मानव विकास सूचकाङ्क

मानव विकास सूचकाङ्कले तीनवटा कुरालाई आधार बनाएको छ। जसमा आम्दानी, शिक्षा र सापेक्षित आयु छन्। यी तिनवटै परिसूचकलाई समावेश गरी मानव विकासको सूचकाङ्क निर्धारण गरिएको छ। हरेक देश/ठाउँका जनताको स्वास्थ्य स्थिति, शैक्षिक अवस्था, तथा जीवन स्तरको अवस्था मापन गरी स्तर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि संयुक्त राष्ट्रसंघको विकास कार्यक्रम (UNDP) ले विकास गरेको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा प्रतिव्यक्ति आयका सूचकहरूको संयुक्त सूचकाङ्क नै मानव विकास सूचकाङ्क हो। UNDP नेपालले २०१४ को मानव विकास सूचकाङ्क सार्वजनिक गरेको छ। मानव विकास सूचकाङ्क अनुसार धनकुटा जिल्लाको मानव विकास सूचकाङ्क ०.४५५ (नेपालको ०.४९०) रहेको छ। अर्थात् धनकुटा जिल्लाको मानव विकास सूचकाङ्क नेपालको राष्ट्रिय औषत भन्दा कम देखिन्छ। मानव विकास सूचकाङ्कको आधारमा सबैभन्दा माथिल्लो स्थान ओगट्न सफल काठमाण्डौं जिल्लाको मानव विकास सूचकाङ्क ०.६३२ रहेको छ भने दोस्रो स्थानमा ललितपुर मानव विकास सूचक ०.६०१ रहेको छ। पुच्छारमा रहेको बाजुरा जिल्लाको मानव विकास सूचकाङ्कक ०.३६४ रहेको छ। मानव विकास सूचकाङ्कका अवयव सूचकहरू हेर्ने हो भने धनकुटा जिल्लाको हरेक व्यक्ति बाँच्ने अपेक्षित औषत आयु (Life expectancy) ६९.५७ वर्ष र यसको सूचक ०.७४३, प्रौढ साक्षरता दर (Adult literacy) ४९.५१ प्रतिशत र यसको सूचक ०.४९५, शिक्षा आर्जनमा खर्चेको औषत समय (Mean years of schooling) ३.०२ वर्ष र यसको सूचक ०.२०१ तथा प्रतिव्यक्ति आय (Per capita income) १११० अमेरिकी डलर र यसको सूचक ०.४०२ रहेको देखिन्छ।

२.५ मानव गरीबी सूचकाङ्क (Human Poverty Index)

अपेक्षित औषत आयु ४० वर्ष वा सो भन्दा कम भएको जनसंख्याको प्रतिशत, प्रौढ निरक्षरता, सुरक्षित खानेपानी नपुगेको जनसंख्याको प्रतिशत तथा कुपोषित ५ वर्ष भन्दा मुनिका बालबालिकाहरूको प्रतिशत जस्ता सूचकहरूको संयुक्त सूचकाङ्कको रुपमा विकास गरिने मानव गरीबी सूचकाङ्कको स्थिति हेर्दा धनकुटा जिल्ला मानव विकास सूचकाङ्कको स्थिति सबैभन्दा राम्रो अवस्थामा रहेको देखिन्छ। धनकुटा जिल्लाको मानव गरीबी सूचकाङ्क मान ३८.०३ (नेपालको ३१.१२) रहेको छ। यो सूचकाङ्कको मान जति कम भयो त्यति राम्रो मानिन्छ किनभने यो सूचकाङ्क नकारात्मक सूचकहरूको प्रयोग गरी निकालिन्छ। जस्तैः प्रौढ निरक्षरता दर। मानव गरीबी सूचकाङ्कको आधारमा सबैभन्दा माथिल्लो स्थानमा हुम्ला जिल्लाको मानव गरीबी सूचकाङ्क ४९.२६ रहेको छ भने पुच्छारमा रहेको कास्की जिल्लाको मानव गरीबी सूचकाङ्कक १६.५० रहेको छ। मानव गरीबी सूचकाङ्कका अवयव सूचकहरूमा धनकुटा जिल्लाको प्रौढ निरक्षरता दर (Adult illiteracy rate) ४६.४० प्रतिशत, ४० वर्ष सम्म पनि बाँच्न सक्ने अपेक्षा नगरिएको जनसंख्या (Percentage of people

not expected to survive to age 40) ८.४१ प्रतिशत सुरक्षित खानेपानी नपुगेको जनसंख्या (Percentage without safe water) २२.१५ प्रतिशत तथा ५ वर्ष मुनिका कुपोषणबाट प्रभावित बालबालिकाको संख्या (Percentage of children under age five who are malnourished) ४४.०० प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

२.६ मानव विकास र गरीबी

धनकुटा मध्यम समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरूको श्रेणीमा पर्दछ । ७५ जिल्लाहरू मध्ये यो जिल्ला ३३ औँ स्थानमा रहेको छ र गरीबीको दर २५.४२ प्रतिशत रहेको छ । जिल्लामा गरिबीको रेखामुनी रहेको संख्या ७२,६१३ रहेको देखिन्छ । गरिबीको दरको आधारमा सबैभन्दा माथिल्लो स्थान ओगट्न सफल कास्की जिल्लाको गरिबीको दर ४ प्रतिशत रहेको छ भने पुच्छारमा रहेको बाजुरा जिल्लाको गरीबीको दर ६४.१ प्रतिशत रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

२.७ गरिबी न्यूनीकरण

गरिबी न्यूनीकरणका लागि स्वरोजगार सृजना गर्ने, उद्यमशीलताको खोजी तथा प्रवर्द्धन गर्ने एवं विभिन्न सिपमूलक तथा क्षमता अभिवृद्धि हुने क्रियाकलापद्वारा विशेषत ग्रामीण प्रकृतिका वडाहरुमा रोजगारी सृजना गर्नेतर्फ कार्यक्रम केन्द्रित गरी नयाँ थप भएका वडाहरुमा विभिन्न शिपमूलक तालिम सञ्चालन गरी जीविकोपार्जनका कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्नु पर्ने देखिन्छ

२.८ समग्र विकास स्थिति

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार १९,२८३ जनताको बसोबास भएको यस गाउँपालिकामा खास गरी सामाजिक रुपले पछिपरेका र आर्थिक रुपले विपन्न अवस्थामा रहेका गरिबीको रेखामुनि परेका जनताको जीवनस्तरलाई कसरी माथि उठाउने र सामाजिक भेदभाव रहित एवं आर्थिक रुपले समुन्नत गाउँपालिकाको निर्माण कसरी गर्ने भन्ने चुनौतीलाई समयसापेक्ष रुपमा समाधान गर्न विगत देखि वर्तमानसम्म गरिएका मानवीय प्रयासहरू र तिनबाट प्राप्त प्रतिफलको आधारमा जीवनस्तरमा भएको रुपान्तरणलाई नै अहिलेसम्मको मानवीय विकासको रुपमा लिन सकिन्छ । यसरी हेर्दा गाउँपालिकाबासीहरूको मानवविकास सूचकाङ्क, लैंगिक समता सूचकाङ्क, औषत आयु, औषत ग्राहस्थ उत्पादन, औषत साक्षरतादर र औषत आम्दानी जस्ता विभिन्न आयामहरूलाई दृष्टिगत गर्नु आवश्यक हुन जान्छ । संक्षेपमा गाउँपालिकाको मानवीय विकासको स्थितिलाई हेर्दा जनताको यातायात सेवामा पहुँच अझै पनि बाह्रै महिना भरपर्दो गरी पुऱ्याउन सकिएको छैन । यसै गरी स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा खास गरी आदिवासी जनसमुदायको बसोबास र बाहुल्य रहेको भौगोलिक क्षेत्रमा थप सेवा प्रदान गर्नुपर्ने आवश्यकता विद्यमान छ । अस्पताल, स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, स्थापित भए बमोजिम आवश्यक दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरूको पर्याप्तता नहुँदा जनताको स्वास्थ्य सेवा पाउने स्थितिमा गुणात्मक परिवर्तन आएको देखिँदैन । केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको तथ्याङ्कअनुसार गाउँपालिकामा खानेपानीको आपूर्तिको लागि विभिन्न श्रोतको प्रयोग गरेको देखिन्छ । शिक्षा तर्फ र प्राथमिक शिक्षालाई सबै गाउँपालिकाबासीहरुको प्राथमिक अधिकारको रुपमा अझै पनि व्यवहारिक रुपमा स्थापित गर्न सकिएको छैन

र अद्यावधिक स्कुल जाने उमेरका केही बालबालिकाहरुले स्कुल भर्ना भई पढ्न पाइरहेका छैनन्। पहिलो कुरा त स्थापित स्कूलहरुमा समेत कक्षाकोठाहरुको कमी हुनु र शिक्षक विद्यार्थी अनुपात कमी रहनु स्वयंमा विडम्बनापूर्ण स्थिति छ भने अर्का तिर माध्यमिक र उच्च शिक्षाको शिक्षा पुरा गरेका युवाहरुको समेत रोजगारीको प्रत्याभुति हुन सकेको छैन । माध्यमिकस्तरको शिक्षालाई व्यावसायिक नबनाएसम्म हाल शिक्षामा देखिएको निराशाजनक स्थितिको अन्त्य हुने सम्भावना पनि देखिँदैन ।

२.९ गाउँपालिकामा रहेको सम्भाव्यता र अवसर

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका सम्भाव्यता र अवसर अन्तर्गत परम्परागत तथा आधुनिक कृषि, जडिबुटी, पर्यटन, पशुपालन तथा साना तथा मझौला उद्योगहरुको विकासका सम्भाव्यताका क्षेत्रहरू रहेका छन्। समग्रमा यस गाउँपालिका क्षेत्रमा हेर्दा कृषि पेशा अंगाल्ने घर परिवारको संख्या उच्च रहेको छ । गाउँपालिकामा रहेको खेती योग्य जमिनमा खाद्यान्नको साथै अन्य नगदे तरकारी बाली, फलफूल, तरकारी मसला तथा जडीबुटी र पशुजन्य उत्पादन वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ । आधुनिक कृषि प्रविधि, मल तथा औजारको अभाव हुनाको साथै सो को अधिकतम लागत मूल्यले गर्दा सो को प्रयोगमा कमी हुन गई कृषि उत्पादनमा आवश्यकताअनुसार वृद्धि हुन सकेको छैन । जनचेतना, सीप तथा व्यावसायीकरणको अभिवृद्धि, प्रविधि हस्तान्तरणको साथै आवश्यक प्रविधि, मल, कर्जा बीउ बिजनको उपलब्धतामा सरलीकरण गरेर कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा वृद्धि ल्याई आर्थिक स्थितिमा सुधार ल्याउन सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ ।

गाउँपालिकामा रहेको उर्वर भूमिमा आधुनिक कृषि प्रणालीको अभावले गर्दा खेतीयोग्य भूमिको पूर्ण सदुपयोग हुन सकेको छैन भने अर्को तर्फ माटोको उर्वराशक्ती क्रमशः क्षीण हुँदै उत्पादन र उत्पादकत्वमा ह्रास आएको देखिन्छ । जथाभावी हुने गरेको वस्ती विकासलाई व्यवस्थित गर्नाको साथै पुराना परम्परागत कूलोहरूको मर्मत सुधार गरी माटोको उर्वराशक्ती बढाई दिगो विकासको धारणा अनुरुप काम गर्न सकेमा भावी पुस्ताको लागि यस गाउँपालिकालाई बस्न लायक ठाउँको रुपमा विकसित गर्न सकिन्छ ।

गाउँपालिकाको ग्रामीण क्षेत्रमा दुग्ध उत्पादन तथा पशुपञ्छी उत्पादनको प्रशस्त सम्भावना रहेको हुँदा यो व्यवसायलाई विस्तार गर्नुको साथै यातायात सेवालाई सर्वसुलभ तरिकाले उनीहरूको पहुँचसम्म विस्तार गर्न सकेको खण्डमा धेरैवटा स्थानहरूमा दुध चिस्यान केन्द्र, कृषि उत्पादनको संकलन केन्द्र/ कोल्ड स्टोर, मासुजन्य उद्योग, आदि विकास गर्न सकिन्छ । जसबाट रोजगार श्रृजना गरी समग्र गाउँपालिकाको आयमा वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ ।

यस गाउँपालिकामा भएका प्राकृतिक श्रोत र साधनलाई व्यवस्थित तथा वातावरण मैत्री प्रविधि अपनाएर उचित प्रयोग गर्न सकेमा सो क्षेत्रले कतिपय ग्रामीण इलाकाहरूमा स्थानीय स्तरमा आवश्यक रोजगारीको स्थिति श्रृजना गर्नाको साथै स्थानीय श्रोत परिचालनमा समेत दिगोपना ल्याउन सकिने देखिन्छ ।

गाउँपालिका क्षेत्रमा प्राकृतिक नदी तथा खोलाहरु भएको र थप केही अन्य ठाउँहरूमा ताल निर्माण गरी यस क्षेत्रको हावापानीमा हुने जातका माछापालन व्यवसाय गरेमा सजिलैसँग रोजगारीका अवसरहरू बढ्ने र गाउँपालिकाकै माछाले बजार लिने सम्भावना रहेको छ ।

गाउँपालिकाको सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहरूलाई संगठित र संस्थागत गरी वन क्षेत्रमा गैर काष्ठजन्य उत्पादनहरू जडिबुटी खेतीको अलावा मह उत्पादनलाई पनि प्रवर्द्धन गरी बजारीकरण गर्न सकेमा सोक्षेत्रको आर्थिक उन्नती गर्न थप टेवा पुग्ने देखिन्छ ।

विभिन्न ऐतिहासिक, प्राकृतिक, धार्मिक, साँस्कृतिक एवं पुरातात्विक महत्वका स्थलहरु रहेको यो गाउँपालिका गहनाको रुपमा राजारानी, काँगडापोखरी, चमेरे ओडार, कुर्ले गढी, बोधे गढी लगायत विभिन्न मठ मन्दिर तथा ऐतिहासिक महत्व बोकेका क्षेत्र तथा यहाँको लोक सँस्कृति आदि छन् । यी स्थानहरूलाई व्यवस्थित गर्न सकेको खण्डमा निश्चित रुपले आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू बढ्न गई थप आर्थिक अवसरहरू श्रृजना गर्न सकिने देखिन्छ ।
देशमा बेरोजगारी बढ्दै गइरहेको र सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा रोजगारीको प्रशस्त अवसरहरू नभएकोले बैदेशिक रोजगारीमा आकर्षण बढेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाका युवाहरूलाई सिपमूलक तालिम प्रदान गरी स्थानीय स्तरमै रोजगारी श्रृजना गर्ने व्यवस्था भएमा गाउँपालिकाको आर्थिक विकासमा ठुलो योगदान पुऱ्याउने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ । यसका अतिरिक्त चौबिसे गाउँपालिकाको विकासका लागि विभिन्न सम्भावनामूलक उपायहरुलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका पानीका स्रोत तथा खोलाहरुबाट परम्परागत तथा आधुनिक कुलो तथा नहर मार्फत् पानी सिंचाई गरी व्यावसायीक रुपमा खेती गर्न सके कृषि उत्पादनमा उल्लेखनीय वृद्धि हुन सक्छ ।

- स्थानीय कच्ची सडकको स्तरवृद्धि गरी कालोपत्रे गर्न सके स्थानीय वासिन्दाले भरपुर सुबिधा लिनुका साथै समग्र गाउँपालिकाको सुन्दरतामा वृद्धि हुन सक्छ ।
- तरकारी, पशुपालन तथा अन्य कृषि उत्पादनको बजारको लागि छिमेकी जिल्ला धरान, इटहरी पठाउन यातायात सुविधा सुदृढ बनाई व्यवसायिक कृषि उत्पादनलाई नै जोड दिनु सहज तथा उचित देखिन्छ ।
- यस गाउँपालिका क्षेत्रमा थप ग्रामीण औद्योगिक विस्तार गर्न सके स्थानीय स्तरमा रोजगारी वृद्धि गर्नसक्ने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ ।
- यस क्षेत्रमा विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक स्थानहरु रहेकाले पर्यटन विकास गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ ।
- सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी संघसंस्थाहरु यस क्षेत्रमा क्रियाशिल रहेकाले गाउँपालिकाको विकासमा साझेदार हुन सक्ने देखिन्छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा उपभोक्ताहरुको वृद्धि भैरहेको सन्दर्भमा उद्योग, व्यापार र वाणिज्यको विकास हुन सक्ने सम्भावना देखिन्छ

२.१० गाउँपालिकाको समस्या, चुनौती, अवसर र सम्भावनाहरु

यस चौबिसे गाउँपालिकाको सामाजिक तथा भौतिक विकासका लागि विद्यमान चुनौती तथा समस्याहरुलाई निम्न बुँदामा संक्षेपिकरण गर्न सकिन्छ । अवसर तथा सम्भावनाहरू

- ❖ वन, उर्बर कृषि जमिन, नदी नाला र जैविक विविधता जस्ता प्राकृतिक सम्पदाको उपलब्धता देखिन्छ ।
- ❖ शिक्षित मानविय स्रोतमा वृद्धि हुँदै गएको देखिन्छ ।
- ❖ जनसांख्यिक लाभांशको अवसर उपलब्ध हुनु
- ❖ शैक्षिक तालिम केन्द्रहरुको संचालनमा व्यवस्था र संभावना हुनु ।
- ❖ जडीबुटी उत्पादनको संभावना हुनु ।
- ❖ पशुपालनको संभावना हुनु ।
- ❖ पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि ठोस योजना नहुनु ।
- ❖ विकास निर्माणको काममा जनसहभागिताको कमी हुनु ।
- ❖ गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र आवश्यक रोजगारमुलक उद्योगधन्दा, कलकारखाना नहुनु ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्रमा खानेपानी तथा सार्वजनिक चर्पीको अझै पनि उचित व्यवस्थापन हुन नसक्नु।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्रमा सडक सञ्जालको उचित विकास तथा व्यवस्था नहुनु ।
- ❖ कृषियोग्य क्षेत्र भएतापनि आधुनिक तथा व्यवसायिक खेतीको विकास हुन नसक्नु ।
- ❖ कृषि क्षेत्रको वैज्ञानिक विकास योजना नहुनु ।
- ❖ आयस्रोतको कमिले गाउँपालिकाको स्तरीय विकास प्रकृयामा समस्या उत्पन्न हुनु ।
- ❖ आकासे पानीमा निर्भर सिचाई
- ❖ परम्परागत कृषि प्रणाली
- ❖

२.११ गाउँपालिकाको अन्तर गाउँपालिका/नगरपालिकासँगको सम्बन्ध

गाउँपालिकाहरुको बिच कुनै न कुनै रुपमा एक आपसमा सम्बन्ध रहेको हुन्छ । सम्बन्धको प्रकृति र दुरी गाउँपालिकाहरू बिच फरक-फरक हुन सक्छ । मानव विकासको निम्ती विभिन्न स्थानहरूमा आवत जावत गर्नु पर्ने, उपलब्ध स्रोत र साधनको परिचालन गर्ने क्रममा एक गाउँपालिकाले अर्को गाउँपालिकामा निर्भर रहनु पर्ने हुन्छ । ती अन्तर निर्भरताका मुख्य क्षेत्रहरू, यातायात, बसाईसराई, कृषि तथा पशु उपज, वन पैदावार, पर्यटन, रोजगारी, प्राकृतिक स्रोत उपयोग एवं व्यवस्थापन, शिक्षा, स्वास्थ्य आदि हुन्। यस गाउँपालिकाको छिमेकी न.पा/गाउँपालिकाका सरकारी निकायहरुसंग राम्रो सम्वन्ध रहेको छ। गाउँपालिकाको विभिन्न कारोबार धरान र अन्य छिमेकी गाउँपालिका/नगरपालिका सँग हुने गरेको छ । फलतः यस क्षेत्रको विकासात्मक कृयाकलापको सञ्चालनमा समन्वय गर्ने गरिएको छ । त्यसैगरी विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थासँग समेत राम्रो सम्बन्ध रहेको छ ।

३.क्षमता विकास योजनाको परिचय :

नेपालको संविधान अन्तर्गत स्थापित स्थानीय सरकारहरूले संविधान एवम् विद्यमान कानुनले प्राप्त अधिकार र जवाफदेहितापूर्ण रुपमा सम्पादन गर्न स्थानीय तहको दिघकालिन नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी विकास योजना तर्जूमा कार्यान्वयन एवम् नियमित सेवा प्रवाह दिगो, प्रभावकारी र परिणाममुखी हुनु आवश्यक भएकाले यिनै विषयहरूलाई सम्बोधन गर्न स्थानीय सरकारको संस्थागत र संगठनात्मक व्यवस्था, मानव संशाधन तथा भौतिक पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको सीप दक्षता र क्षमतामा सुधार ल्याउन अपरिहार्य देखिएको छ । सेवा प्रवाह एवम् योजना व्यवस्थापनका लागि मानवीय सीप र क्षमताको अधिकतम उपयोग गर्दै काममा नयाँपन तथा शैलीलाई सिर्जनशील एवम् परिणाममुखी बनाउनु आवश्यक रहेको छ । संविधान कार्यान्वयनको चरणमा नेपालमा दोश्रो पटक स्थानीय तहको निर्वाचन भई नयाँ जनप्रतिनिधिहरु स्थापित भएको अहिलेको समयमा क्षमता विकास योजनाको महत्व झनै बढेर गएको छ । स्थानीय सरकारद्वारा प्रवाह गरिएका सेवा, सुविधा तथा वस्तु आम नागरिकका अपेक्षा र चाहना अनुरूपका हुन सकेनन् भने त्यसले जननिर्वाचित प्रतिनिधि र कर्मचारी संयन्त्रप्रति विश्वसनीयता घट्नुका साथै राज्य र व्यवस्थाप्रति पनि नागरिकहरूमा नैराश्यता बढन सक्छ त्यस स्थानीय सरकारले मानव संशाधन, विधि र कार्य प्रणाली तथा संस्थागत क्षमताको क्रमिक रूपमा वृद्धि गरी नागरिकप्रति पूर्णरूपमा उत्तरदायी चौविसे गाउँ कार्यपालिकाले गाउँपालिका सरकारको रूपमा काम गर्न आवश्यक छ ।

स्थानीय सरकारलाई आवश्यकतामा आधारित क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्न तथा उक्त योजनाको कार्यान्वयनबाट नागरिकहरूका लागि मितव्ययी तरिकाले गुणात्मक सेवा प्रदान गर्न सहज होस् भन्ने अभिप्रायले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ११४ बमोजिम संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट "क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन" २०७६ जारी भई कार्यान्वयनमा समेत आएकाले सोही दिग्दर्शनमा आधारित भई प्रदेश तथा स्थानीय सरकार सहयोग कार्यक्रममार्फत प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र प्रदेश नम्बर १ कलबलगुरीको आर्थिक र प्राविधिक सहयोगमा सेवा प्रदायक संस्था विकासको लागि सहकार्य नेपाल धनकुटाको सहजीकरणमा चौविसे गाउँपालिकाको तीन बर्षे गाउँक्षमता विकास योजना, (२०७९।८०-२०८१।८२) तर्जूमा गरिएको छ ।

४. क्षमता विकास योजनाको लक्ष्य :

गाउँपालिका र यसका सहयोगी निकायहरूको संस्थागत तथा मानव संशाधन क्षमता अभिवृद्धि मार्फत विकास व्यवस्थापन तथा सार्वजनिक वस्तु तथा सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, गुणस्तरीय र पारदर्शी बनाउनु तीन बर्षे क्षमता विकास योजनो लक्ष्य रहेको छ ।

५. क्षमता विकास योजनाको उद्देश्य :

गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्नुको उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्: –

१. गाउँपालिकाकोक्षमता विकास योजना तर्जुमा भई सोको कार्यान्वयनबाट गाउँपालिका तथा सहयोगी निकायहरूको कार्यसम्पादन स्तरमा सुधार गर्ने,

२. क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक स्रोत तथा साधनहरूको एकीन भई सो को परिपूर्तिका लागि सरोकारवालाहरूलाई मार्ग दर्शन गर्ने,

क्षमता विकास योजना तर्जुमाका क्रममा राखिएका निर्दिष्ट उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

३. स्थानीय विकास प्रक्रिया, सेवा एवम् सुविधामा अल्पसंख्यक तथा सीमान्तकृत समुदाय र पिछडिएको तथा आर्थिक रूपले विपन्न वर्गको पहुँच वृद्धि गर्न सहयोग गर्ने ।

४. संविधान तथा प्रचलित कानुनहरूबाट प्राप्त अधिकार अनुरूप जनउत्तरदायीपूर्ण ढंगबाट कार्यसम्पादन गर्नका लागि स्थानीय सरकारको सबल र कमजोर पक्षहरूको पहिचान गर्ने ।

५. गाउँपालिकालाई प्राप्त अधिकार र जिम्मेवारी दक्षताका साथ सम्पादन गर्न जननिर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी तथा सहयोगी निकायहरू लगायत स्थानीय विकासका सरोकारवालाहरूको कार्यदक्षता वृद्धिको आवश्यकता सहभागितात्मक विधि अवलम्बन गरी पहिचान गर्ने,

६. प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक ज्ञान, सीप, धारणा र विद्यमान क्षमता बीचको फरक पहिचान र आवश्यकतामा आधारित क्षमता विकासका कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न मार्गदर्शन गर्ने,

७. सेवा प्रवाह तथा विकास व्यवस्थापनमा आधुनिक प्रशासनका नवीनतम आयाम, प्रविधि र प्रणालीको अनुसरण तथा प्रयोग गर्न आधार तयार गर्ने,

८. संस्थागत विकास तथा मानव संशाधन विकासका क्षेत्रमा देखिएका कमजोर क्षेत्रहरू पहिचान गरी क्षमता विकास कार्यक्रमलाई प्रक्रियाका रूपमा सञ्चालन, कार्यान्वयन तथा प्रयोग गर्नका लागि कार्यनीति निर्धारण गर्ने,

९. संस्थागत विकासका लागि लगानी गर्नुपर्ने क्षेत्रहरूको पहिचान गरी तदनुरूप संस्थागत विकासका कार्यक्रम तय गर्ने ।

६. क्षमता विकास योजनाको औचित्य

गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्नुको कारणहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

१. संविधानप्रदत्त अधिकार र जिम्मेवारीहरूलाई कुशल रूपमा सम्पादन गरी नागरिकहरूलाई छिटो, छरितो, कम झन्झटिलो, पारदर्शी र गुणात्मक सेवा प्रवाह प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी र दायित्व स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्रमा रहेको,

२. स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन गरिने सामाजिक, आर्थिक, वातावरणीय गतिविधि तथा पूर्वाधार विकास निर्माणका कार्यहरूलाई दिगो र परिणाममुखी बनाउनु पर्ने कानुनी र नैतिक दायित्व रहेको,

३. स्थानीय सरकारका अधिकार र जिम्मेवारीहरू कुशल रूपमा सम्पादन गर्न विभिन्न पदीय जिम्मेवारीमा रहेका जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरू र कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गर्न आवश्यक रहेको,

४. विकास प्रशासनका विभिन्न नवीनतम आयाम, प्रविधि र मान्यता अनुसार स्थानीय सरकारलाई क्रमिक रूपमा प्रविधियुक्त बनाउदै नागरिकहरूको आशा र अपेक्षा अनुसार काम गर्न सक्ने गरी स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास गर्न आवश्यक रहेको,

५. आपूर्तिका साथै मागमा आधारित क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरी आवश्यकता बोध गरेका क्षेत्रमा ज्ञान,सीप र धारणा विकास तथा जनउत्तरदायी शासन प्रणाली स्थापित गर्न आवश्यक रहेको ।

७. क्षमता विकास योजनाको प्रकार

क्षमता विकास योजनाको विषयवस्तु तथा लक्षित क्षेत्रको आधारमा क्षमता विकास योजनालाई निम्न दुई वर्गमा विभाजन गरिएको छ : –

१. संस्थागत क्षमता विकास योजना
२. मानव संशाधन विकास योजना

८. क्षमता विकास योजना तर्जुमा विधि :

संस्थागत क्षमता विकास योजना तथा मानव संशाधन क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्दा निम्न विधिहरूलाई प्रयोगमा ल्याएको छ ।

८.१. संस्थागत क्षमता विकास योजना

गाउँपालिकाले संस्थागत क्षमता विकास योजना सम्बन्धित सबै पक्षहरूलाई समेटी सहभागितात्मक विधिबाट तयार गरिएको छ । संस्थागत क्षमता विकास योजना तर्जुमाका साथै कार्यसम्पादनका चरणहरू र सोका लागि प्रयोग गरिएका औजाहरु निम्नानुसार रहेका छन् :

८.१.१ क्षमता विकासको योजना तथा नीति तर्जुमा प्रक्रियाबारे अभिमुखीकरणः

गाउँपालिकाका क्षमता विकास योजना तर्जुमा विषयमा जानकारी गराउन मिति २०७८।२।२३ गतेका दिन एक दिवसिय अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरियो । अभिमुखीकरण कार्यक्रममा निर्वाचित पदाधिकारीहरू, विभिन्न समितिका पदाधिकारीहरू, गाउँपालिकामा कार्यरत शाखा/उपशाखा प्रमुखहरू तथा वडा सचिवहरूको सहभागिता रहयो । अभिमुखिकरण कार्यक्रममा विकासका लागि सहकार्य नेपालको तर्फबाट कार्यक्रम संयोजक तथा विज्ञ टोलीबाट सहजीकरण गरियो । अभिमुखीकरण कार्यक्रममा छलफल गरिएका विषयवस्तुको खाका अनुसूची – १ मा उल्लेख गरिएको छ ।

८.१.२ मागमा आधारित संस्थागत क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखाः

क्षमता विकास योजनाको अभिमुखीकरण सम्पन्न भए पश्चात् अनुसूची – २ मा दिइएको ढाँचा अनुसारका पाँच वटा विषयगत क्षेत्रमा सम्बन्धित शाखा/एकाईका प्रमुखहरू र अन्य सरोकारपक्षहरूलाई सहभागी गराई स्व–मूल्यांकन विधिबाट संस्थागत क्षमता लेखाजोखाका लागि विवरण संकलन गरियो । संकलित विवरणहरूको विश्लेषणबाट गाउँपालिकाका लागि आवश्यक महसुस गरिएका मागमा आधारित संस्थागत क्षमता विकासको आवश्यकता पहिचान गरी गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजनाको सूची तयार गरी प्राथमिकिकरण समेत गरियो ।

८.१.३ नेतृत्व तहको क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखाः

गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्य र गठित समिति, उपसमितिका संयोजकहरूसँग अनुसूची – ३ मा दिएको ढाँचा अनुसार नेतृत्व क्षमता लेखाजोखाका लागि स्व–मूल्यांकन विधिबाट विवरण संकलन गरियो । संकलित विवरणहरूको विश्लेषणबाट नेतृत्व तहले आवश्यकता महसुस गरेको संस्थागत क्षमता विकासको आवश्यकताहरुलाई विषयक्षेत्रगत रुपमा पहिचान गरियो ।

८.१.४ आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखाः

गाउँपालिकाका कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरूले स्पष्ट रूपमा पहिचान गर्न नसकेका तर कार्यसम्पादनका लागि महत्वपूर्ण कार्य तथा क्रियाकलापहरूको पहिचान आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखाको माध्यमबाट तयार गरियो । गाउँपालिकाले हालसम्म सम्पादन गर्न नसकेका कार्यहरू तथा नयाँ जिम्मेवारी पूरा गर्न आवश्यक क्षमताको पहिचान तथा विकास योजना तर्जुमा कार्य यस अन्तर्गत समावेश गरियो । यसका अतिरिक्त नवीनतम प्रविधि एवम् राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक महत्वका नीति, रणनीतिहरुलाई समेत मध्येनजर स्थलगत सूचना संकलन समेत गरी क्षमता विकास कार्यक्रमहरु निर्धारण गरियो । यसरी स्थलगत सूचना संकलन गर्दा फारामहरू अनुसूची – ५ को ढाँचामा गाउँपालिकाको कार्य सम्पादन अवस्थाको अवलोकन, सम्पादन गरेका कार्यहरूको समीक्षा, सेवाग्राही नागरिकहरूसँग छलफल, व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता, स्थानीय सरकारको संस्थागत स्व–मूल्यांकन (Local Institution Self-Assessment-LISA) को नतिजा, अनुसूची – ४ मा उल्लेखित मुख्य दस्तावेजहरुको अध्ययन गरि संस्थागत रुपमा पुरा गर्नु पर्ने जिम्मेवारीहरुको विद्यमान अवस्थाको आधारमा आपूर्तिमा आधारित योजनाको सूचीकरण गरियो ।

८.१.५ सूचना संकलन तथा विश्लेषणः

गाउँपालिकाको क्षमता विकास अध्ययन कार्यको समन्वय गर्ने सम्पर्क व्यक्ति (Focul Person) अधिकृत तथा प्रशासन शाखा प्रमुख राजिव अधिकारीसँगको समन्वय र सहजीकरणमा सवै शाखाहरु, वडा कार्यालयमा रहेको सूचना संकलन एवम् सहजकर्ताले स्व–मूल्यांकन विधिबाट संकलन भएका सूचनाहरू र आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा अध्ययन तथा विश्लेषण गरी संस्थाको अन्तरनिहित गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जुमा सम्बन्धी दिग्दर्शन छ पक्षहरूको SWOT (सवल पक्ष Strength, कमजोर पक्ष Weaknesses, अवसर Opportunity र चुनौती Threat) विश्लेषण गरी क्षमता विकासका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरूको सूची तयार गरियो । यसरी विश्लेषण गर्दा क्षमता विकासका निम्न पक्षहरूलाई समेटियो :

- भौतिक स्रोत साधन,
- ऐन, नियम, विधि र प्रणाली,
- जनशक्ति व्यवस्था र
- ज्ञान, सीप, दक्षता ।

विश्लेषण सम्पन्न भएपछि उपलब्ध अवसर र सवल पक्षलाई बढाउँदै जाने र कमजोरी तथा बाधालाई घटाउँदै जाने हिसाबले क्षमता विकास योजनामा समेटिने क्रियाकलापहरुलाई समुहिकरण तथा प्राथामिकिकरण गरियो ।

८.१.६ क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारपक्षहरूको पहिचानः

गाउँपालिका क्षमता विकास योजना तर्जूमा लागि माथि उल्लेखित चरणहरूबाट पहिचान गरिएका क्षमता विकासका कार्यहरूमा योगदान दिनसक्ने स्रोत व्यक्ति तथा सरोकारवाला पक्षहरूको पहिचान गरी निजहरूसँग हुन सक्ने सहकार्यका क्षेत्रहरू तथा प्राप्त हुन सक्ने सेवा तथा सहयोगको लागि सरोकारवालाहरुको पहिचान तथा जिम्मेवारीको क्षेत्र तयार अनुसूची–६ बमोजिम गरियो ।

८.१.७ क्षमता विकास योजनाको मस्यौदाः

क्षमता विकास योजनाले हासिल गर्न चाहेका उद्देश्यहरू पूरा गर्नका लागि आवश्यक क्रियाकलापहरू यस निम्न विषयवस्तुको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा संस्थागत विकासकालागि सहभागितात्मक विधिवाट सही योजना तथा कार्यक्रमहरूको देहायको आधारमा प्राथामिकीकरण गरियो ।

- कम लागत तथा समयमा योजना तथा कार्यक्रम सम्पन्न हुने,
- परिणाम तथा प्रभावमा दिगोपना आउने ।
- कार्यसम्पन्न अवधिमा कमी आउनुका साथै गुणस्तरमा सुधार आउने,
- आय परिचालन क्षमतामा सुधार आउने,

- नागरिकहरूको गुनासोमा कमी आउने,
- सेवामा लक्षित वर्गको सहभागिता वृद्धि हुने,

यसरी गरिएको प्राथमिकीकरणको आधारमा आगामी ३ वर्षमा सञ्चालन गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरूको निर्धारण र सोका लागि लाग्ने बजेटको अनुमानसहितको संस्थागत क्षमता विकास योजना अनुसूची–७ बमोजिम तयार गरियो ।

८.१.८ क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनको बजेटः

गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाले आफैले निर्णय गर्न सक्ने स्रोत (चालु आय) वा बाह्य स्रोतबाट वा सहलगानीमा बजेटको व्यवस्था गर्न प्रस्ताव गरिएको छ । गाउँपालिकाले नियमित रुपमा प्राप्त गर्ने स्वतन्त्र रकम (आन्तरिक आय, राजस्व बाँडफाँट, समानिकरण अनुदान) र बाह्य स्रोत अन्तर्गत नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, प्रदेश तथा स्थानीय सरकार सहयोग कार्यक्रम (PLGSP), विकास साझेदार आदिबाट प्राप्त हुने योगदानलाई कायम गरी यसरी प्राप्त हुन सक्ने योगदानको लेखाजोखा गरी सो अनुसार लागत व्यहोर्ने स्रोतको अनुमान तयार गरिएको छ ।

८.२. मानव संशाधन विकास योजना

गाउँपालिकाले संस्थागत क्षमता विकास योजनामा पहिचान भएका विद्यमान मानव संशाधनको ज्ञान, सीप र धारणा विकासका लागि समावेश गर्नुपर्ने विषयवस्तु, विधि तथा सहभागीहरूको पहिचान गर्न मानव संशाधन विकास योजना तर्जुमा तयार गरिएको छ । मानव संशाधन विकास योजना तर्जुमाका साथै कार्यसम्पादनका चरणहरू र सोका लागि आवश्यक औजारहरू देहाय अनुसार प्रयोग गरिएको छ :

८.२.१ मानव संशाधनको क्षमता लेखाजोखाः

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम गाउँपालिकाकालाई प्राप्त काम कर्तव्य र अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गाउँकार्यपालिका कार्य विभाजन नियमावली अनुसार गाउँपालिकामा शाखा, उपशाखा तथा इकाईगत रुपमा कार्यरत कर्मचारीको कार्यविवरण अनुसार गर्नुपर्ने कार्यका लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान, सीप र धारणा तथा निजमा रहेको विद्यमान ज्ञान, सीप र धारणाबीचको अन्तर पहिचान गरियो । यस्तो कर्मचारीको हुनुपर्ने र हाल भएको ज्ञान, सीप र धारणाको अन्तर पहिचान गर्ने कार्य व्यक्तिगत वा समूहगत रूपमा पनि छलफल गरि गाउँपालिकाको विद्यमान मानव संशाधनको क्षमता लेखाजोखा अनुसूची – ८ र अनुसूची – ९ बमोजिम गरियो ।

८.२.२ मानव संशाधन विकासको आवश्यकता पहिचानः

मानव संशाधनको क्षमता लेखाजोखाबाट प्राप्त भएका सूचनाका साथै क्षमता विकास योजना तर्जुमाका क्रममा प्राप्त भएका सूचनाहरूको अध्ययन तथा विश्लेषण गरी मानव संशाधन विकासका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरूको पहिचान गरियो । मानव संशाधन विकासको आवश्यकता पहिचानका क्रममा निर्वाचित प्रतिनिधिहरू, समिति/उपसमितिहरू तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरूको बेग्ला बेग्लै रुपमा समुहकृत गरी आवश्यक्ता पहिचान गरियो । मानव संशाधन विकासका लागि अभिमुखीकरण, आन्तरिक तालिम, बाह्य तालिम, प्रयोगात्मक तालिम, अवलोकन भ्रमण आदिलाई समेटिएको छ ।

८.२.३ मानव संशाधन विकास योजना तयारीः

प्रस्तावित क्षमता विकास योजना अन्तर्गतका कार्यक्रम तथा गतिविधिहरू सञ्चालनका लागि प्राथमिकीकरणको आधारमा आवश्यक बजेटसहित जिम्मेवारी तथा समयावधि सहितको तीन वर्षीय क्षमता विकास कार्ययोजना अनुसूची – १० बमोजिम तयार गरिएको छ ।

८.२.४ क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सहयोगी संस्थाको सूची (Roster)

गाउँपालिकालेक्षमता विकासका कार्यक्रमहरूलाई वर्गीकरण गरी त्यस्ता कार्यक्रम सञ्चालनमा सहयोग गर्न सक्ने स्रोत व्यक्ति तथा सहयोगी संस्थाहरूको सूची तयार गरिएको छ ।

९. क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन रणनीति तर्जुमा

गाउँपालिकाले संस्थागत तथा मानव संशाधन क्षमता विकासका लागि स्थानीय स्तरमा आवश्यकता महसुस गरिएका कार्यहरूलाई मागमा आधारित (Demand-Driven) र स्थानीय स्तरमा जानकारी नभएको वा महसुस नगरिएको तर विकासका लागि आवश्यक तथा नवीनतम प्रविधि वा अवधारणालाई सम्बोधन गर्न आपूर्तिमा आधारित (Supply(Driven) क्षमता विकास रणनीति तयार गरियो । क्षमता विकास रणनीति तर्जुमा गर्दा निम्न अनुसार प्रकृया अबलम्बन गरिएका छन् ।

९.१ मागमा आधारित क्षमता विकास रणनीतिः

– प्रत्येक वर्ष वार्षिक बजेटको निश्चित अंश क्षमता विकासका लागि विनियोजन

– गाउँपालिकाको संस्थागत अवस्था तथा मानव संशाधन विकास आवश्यकतालाई ध्यानमा राखी क्षमता विकास कार्यक्रमका प्राथमिकता निर्धारण तथा सञ्चालन,

– संघीय मन्त्रालय, प्रदेश सरकार तथा विकास साझेदारहरूसँग साझेदारी र सहकार्यमा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन,

– क्षमता विकास क्रियाकलापको गुणस्तरको सुनिश्चितता,

– संस्थागत दिगोपनका लागि अनुगमन र सुपरिवेक्षण गर्ने प्रणालिको विकास,

– क्षमता विकास योजनालाइ नतिजामुखी सेवा प्रवाह तथा कार्यसम्पादनसँग आवद्धता ।

९.२ आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास रणनीतिः

– उपभोक्ता समिति, सामुदायिक संस्था, नागरिक समाज, तथा निजी सेवा प्रदायकहरूको क्षमता विकास आवश्यकता पहिचान गरी क्षमता विकाससम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन,

– क्षमता विकासका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दा महिला, दलित, मधेशी, आदिवासी, जनजाति, सीमान्तकृत लगायत पछाडि परेका वर्ग र समुदायलाई समेत लक्षित गरी लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको मूलप्रवाहीकरणलाई प्रवर्द्धन गर्ने खालका क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकता,

– क्षमता विकास योजना निर्माण र कार्यान्वयन गर्दा प्रदेश सुशासन केन्द्र, PLGSP, प्रदेश र सङ्घीय सरकारहरूसँग समन्वय गरी दोहोरोपन हुन नदिने,

– नवीनतम अवधारणा तथा सूचना प्रविधिहरूको उपयोगलाई प्रोत्साहन,

– विकास प्रशासन तथा सेवा प्रवाहमा आएका नवीनतम अवधारणा, सोच, प्रविधि, नयाँ नीति नियम जस्ता पक्षमा क्षमता विकास गर्न सङ्घीय मन्त्रालय, सङ्घीय मन्त्रालयद्वारा संचालित कार्यक्रम, आयोग, विभाग तथा अन्य विशिष्ट प्रकृतिका क्षमता विकासका क्षेत्रमा क्रियाशील निकायबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरूमा सहभागिता ।

१०. क्षमता विकास योजना स्वीकृति

उल्लिखित विधि तथा चरणहरू पार गरी तर्जुमा गरिएको संस्थागत क्षमता विकास योजना तथा मानव संशाधन क्षमता विकास योजना गाउँपालिकामा पेश गरिए पछि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत मार्फत गाउँ कार्यपालिका र गाउँसभामा पेश गरिनेछ ।

११. क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन

क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन गाउँपालिकाबाट आफ्नो वार्षिक बजेट तथा अन्य सहयोगी निकायहरूको सहयोगमा सञ्चालन हुनेछ । गाउँपालिकाले आफ्नो वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा क्षमता विकास योजनाका क्रियाकलापहरूलाई समावेश गरी सञ्चालन गर्नेछ । क्षमता विकास योजना अन्तर्गतका सेवा, वस्तु तथा निर्माण खरिदसम्बन्धी कार्यहरू सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीले गरेको व्यवस्थाको अधिनमा हुनेछ भने जनशक्ति प्राप्ती सम्बन्धी व्यवस्थाहरू कर्मचारी प्रशासनसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था अनुसार हुनेछ ।

१२. क्षमता विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

क्षमता विकास योजनाको मूल्याङ्कनले क्षमता विकास योजनाले योजना अवधिमा हासिल गर्न चाहेको उपलब्धिहरूलाई योजनामा उल्लेख गरिएको छ । यसका लागि क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयनको अवस्था तथा सोको कार्यान्वयनबाट गाउँपालिकाको कार्यसम्पादनको स्तरमा आएको परिवर्तनको लेखाजोखा गरिनेछ । विभिन्न तह तथा समयमा गरिने अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र सोको अपेक्षित उपलब्धि देहायअनुसार हुनेछः

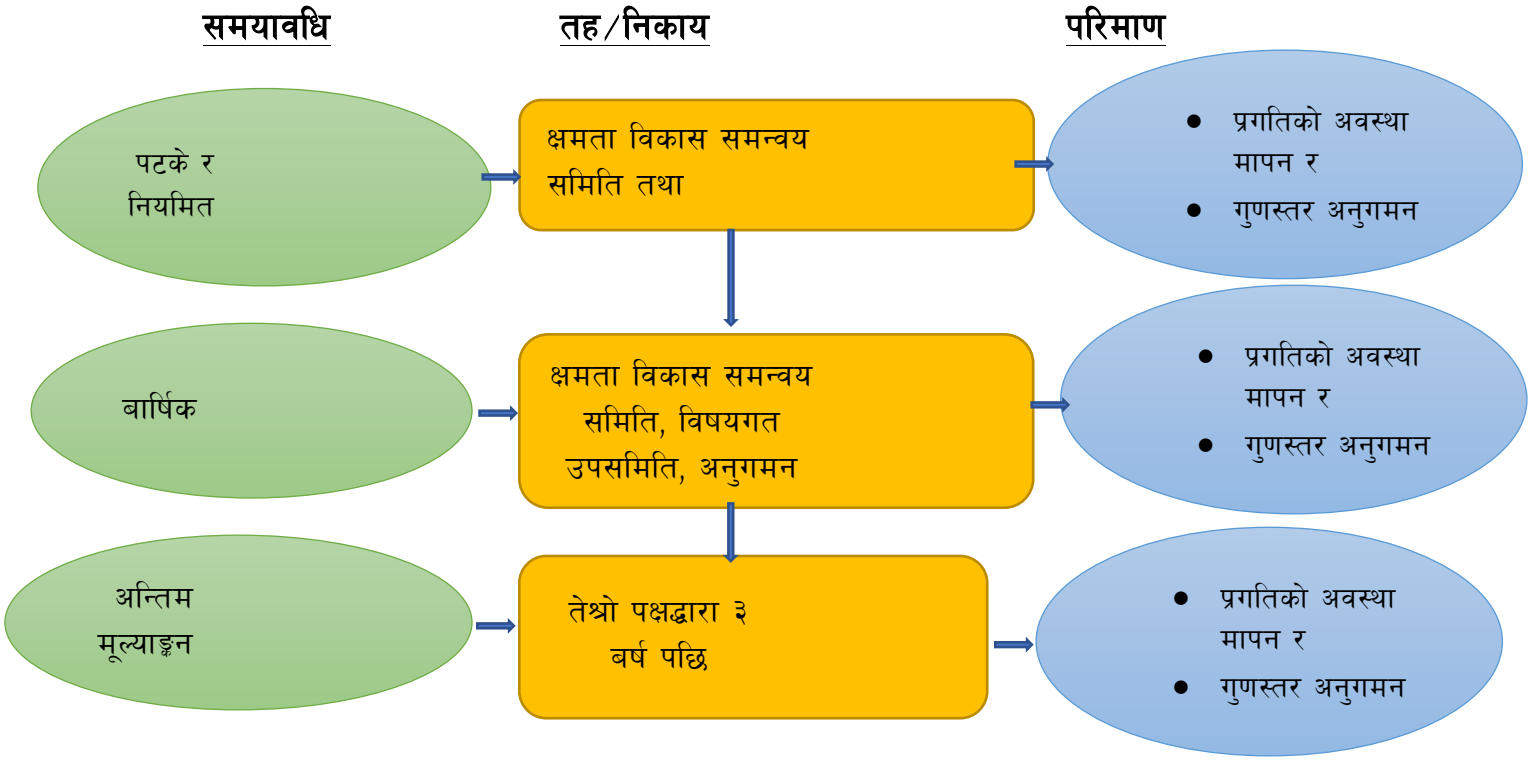

१३. गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता विकासका लागि सुझावहरु :

१. आवधिक योजना निर्माण गरी बार्षिक योजनामा सम्बद्ध बनाई कार्यान्वयन गर्दै लैजाने ।

२. गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा संरचना र कर्मचारी दरबन्दी एकीन गरी आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन तथा कामको जिम्मेवारी तोक्ने र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन सूचकको आधारमा वृत्ति विकासको अवसर सिर्जना गर्ने ।

३. सडाक यातायात गुरु योजना तयार गरी सवै सडक क्षेत्रमा प्राथमिकताको आधारमा बजेट विनियोजन गर्ने पद्धती अपनाउने ।

४. घर नक्सापास सम्बन्धी कार्यविधि बनाई लागु गर्ने र क्रमस भवन संहितालाई अवलम्बन गर्ने ।

५. टोल विकास संस्थाहरुलाई गाउँपालिकाको विकास तथा सुशासन अभियानमा सकृय गराउँदै लैजाने ।

६. बालक्लव, महिला समुह, समावेसी संजाललाई संस्थागतगर्न विकास अभियानहरु सञ्चालनगर्ने ।

७. सूचना प्रविधिको विकासलाई समयसापेक्ष उपयोग गरी सन्तुलित विकासमा जोड दिने ।

८. वञ्चीतिकरणमा परेका बर्ग, समुदायको लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

९. पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र, पहिचान गरी संरक्षण गर्ने ।

१०. ऐतिहासिक साँस्कृतिक पहिचान झल्काउन विशेष क्षेत्र (Special Zone) निर्धारण गरी साँस्कृतिक शहरको विकास गर्ने ।

११. सरसफाई कार्यक्रमलाई विद्यालय केन्द्रीत गरी स्थानीय संघसंस्थाहरुको सहभागिता र साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

१२. गरिव परिवारको पहिचान गरी सीपमूलक र आयमूलक विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

१३. राजस्व शाखा गठन तथा जनशक्ति व्यवस्थापन गरी आन्तरिक आय बृद्धि गर्ने ।

१४. आन्तरिक लेखापरिक्षण गरी खर्च व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालनमा सहयोग गर्न गाउँपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली बलियो बनाउने ।

१५. नागरिक बडापत्रलाई क्रमस डिजिटल बनाई सेवाको सुनिश्चित गर्ने

१६. सेवाग्राहीको गुनासो सुन्ने व्यवस्था मिलाउने ।

१७. कानुन तर्जूमालाई पूर्णता दिने र कानुन कार्यान्वयन कार्य योजना तर्जूमा गर्ने ।

१८. सामुदायिक अंक पत्र (Community Score Card), वहिर्गमन (Exit Poll) र नागरिक सन्तुष्टि मापन (Citizen Report Card) को प्रयोग गर्ने र यसरी प्राप्त पृष्ठपोषणको आधारमा कर्मचारीको मूल्याङ्कन गर्ने, सेवाको गुणस्तर सुधार गर्ने ।

१९. सूचनाको हक ऐन, २०६४ तथा तत् सम्बन्धि नियमावली अनुसार राख्नु पर्ने सूचनाहरुलाई चुस्त रुपमा अद्यावधिक गर्ने

२०. सूचनाको हक कार्यान्वयनका लागि योजनाबद्ध रुपमा विभिन्न प्रकासन, अन्तरक्रिया तथा जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।

२१. वेव पेजमा मार्फत गुनासो सुन्ने प्रणालीलाई उच्च प्राथामिकता लिई कार्यान्वयन गर्ने ।

२२. नियमित प्रतिवेदन प्रणालीलाई संस्थागत गर्दै प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वय गर्ने ।

अनुसूची १

चौविसे गाउँपालिकाको अभिमुखीकरण कार्यक्रममा छलफलका विषयवस्तु

(प्रतिवेदनको बुँदा नम्बर ८.१.१ सँग सम्बन्धित)

१. संस्थागत क्षमता विकास योजनाको आवश्यकता

नेपालको संविधान २०७२ ले केन्द्रीकृत र एकात्मक राज्य प्रणालीलाई अन्त्य गरी समानुपातिक, समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तको आधारमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्यव्यवस्था स्थापना गरेको छ । नेपालको संविधानले तीन तह (संघ, प्रदेश र स्थानीय) को सरकारको व्यवस्था गरी २०७३ फाल्गुणमा साविकका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूलाई खारेज गरी स्थानीय सरकारको नयाँ संरचना कायम गरेको हो । नेपालमा ७५३ वटा स्थानीय सरकारहरू (२९३ नगरपालिकाहरू तथा ४६० गाउँपालिकाहरू) र ७७ वटा जिल्ला समन्वय समितिहरू स्थापना भएपछि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन तथा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन जारी भएसँगै संवैधानिक व्यवस्था अनुसार स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय सरकारमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक क्षेत्रमा स्थानीय सरकारको अधिकारलाई थप स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ । संवैधानिक व्यवस्था अन्तर्गत नयाँ शासकीय संरचना अनुसार स्थापना भएका स्थानीय सरकारहरूलाई विगतमा केन्द्रीय सरकार मातहत रहेका कतिपय विषयगत कार्यालयहरू मार्फत् प्रदान गरिएका सेवाहरूलाई हस्तान्तरण गरिएको छ । यसले गर्दा विगतको स्थानीय निकायहरूको तुलनामा नयाँ संरचना अनुसार स्थापना भएका स्थानीय सरकारहरूलाई वित्तीय स्रोत साधनको अतिरिक्त बढी अधिकार तथा जिम्मेवारी प्राप्त छ ।

नेपालमा स्थानीय तहहरुबाट संविधान तथा प्रचलित कानुन बमोजिम गरिएका कार्यहरुको मापन गरी स्थानीय तहहरुको स्तरीकृत गर्ने उद्धेश्यले स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन कार्यविधि, २०७७ जारी भई कार्यान्वयनमा आएको सन्दर्भमा स्थानीय तहको संस्थागत क्षमताको अवस्था र सुधार गर्नु पर्ने विषयहरुलाई थप सूचकगत रुपमा औल्याइएको हुँदा गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजनाले थप महत्व पाएको छ । दिगो विकासका लक्ष्यहरू हासिल गर्न, सुखी र समृद्ध नेपाल निर्माण गर्न तथा सामाजिक न्याय स्थापित गरी समतामूलक समाज निर्माण गर्ने अभिभारा भएको स्थानीय सरकारले आफ्नो कार्य सम्पादन स्तर सुधारमा धेरै प्रयत्न गर्नुपर्ने देखिएकोछ । परिवर्तित सन्दर्भ अनुसारको जिम्मेवारी पूरा गर्न स्थानीय सरकारहरूमा उपयुक्त संस्थागत व्यवस्थाको स्थापना, आवश्यक कर्मचारीहरू प्राप्ति तथा प्राप्त अधिकार क्षेत्रमा सेवा प्रदान तथा विकासका लागि योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा निरन्तर सुधार ल्याउन जरूरी हुन्छ । जसका लागि गाउँपालिकाकोविद्यमान क्षमताको अध्ययन तथा विश्लेषणको आधारमा योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वन गर्दै जानुपर्ने हुन्छ ।

२. संस्थागत क्षमता विकासप्रतिको बुझाइ

संस्थागत क्षमता भन्नाले सामान्यतया कुनै निश्चित समयमा संस्थाको भूमिका तथा जिम्मेवारी पूरा गर्नका लागि संस्था तथा संस्थाको प्रत्यक्ष पहुँचभित्र रहेको दक्षता, सीप, बुझाइ, धारणा, मूल्य, सम्बन्ध, व्यवहार, स्रोत र साधनको समग्र अवस्थालाई बुझाउँदछ । क्षमता विकासले भूमिका तथा जिम्मेवारी पूरा गर्नका लागि व्यक्ति, संगठन तथा समाजमा रहेको त्यस्तो ज्ञान, सीप र धारणालाई जनाउँदछ, जसले निम्न कार्य गर्न सक्ने क्षमता विकास गराउँदछ :

- सीप, क्षमता तथा स्रोतको उपयोगितामा वृद्धि गर्ने,
- बुझाइ तथा सम्बन्धलाई सुदृढ बनाउने,
- दीगोपनाका लागि मूल्य, धारणा र उत्प्रेरणाका मुद्दाहरूलाई सम्बोधन गर्ने ।

संस्थागत क्षमता विकास नीतिले क्षमता विकास कसरी गर्ने? भन्ने तरिका निर्धारण गर्दछ; जुन निम्नमध्ये कुनै एक वा संयुक्त रुपमा एकभन्दा बढी पनि हुन सक्दछ ।

- पुराना तथा अनुपयुक्त क्षमताहरूलाई हटाउने वा रूपान्तरण गर्ने,
- विद्यमान क्षमतालाई अधिकतम प्रयोग गर्ने,
- विद्यमान क्षमताको विकास तथा सुदृढीकरण गर्ने,
- नयाँ क्षमता स्थापना गर्ने । क्षमता विकास लामो समयसम्म निरन्तर चलिरहने एउटा प्रक्रिया हो, जसको माध्यमले व्यक्ति, संगठन र समाजले आइपर्ने समस्याहरु समाधान गर्न, सम्भावनाहरुको उपयोग गर्न तथा समय सापेक्ष विकासका निर्धारित उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न आवश्यक ज्ञान, सीप र धारणा प्राप्त गर्दछ । यसर्थ, क्षमता विकास शब्दले व्यक्तिको ज्ञान, सिप र धारणामा सकारात्मक प्रभाव ल्याउनुका साथै समग्र संस्था र प्रणालीको कार्य दक्षता र प्रभावकारिता वृद्धि भन्ने बुझाउँदछ । यस हिसावले स्थानीय सरकारको क्षमता विकासलाई बृहत्तर रूपमा चार भागमा बाँडेर हेर्ने गरिन्छ ।

२.१ भौतिक स्रोत साधन

संस्थाको भूमिकालाई कम लागतमा प्रभावकारी रूपले सम्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कार्यस्थान तथा सामग्री, यन्त्र, उपकरण, औजार, सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको व्यवस्था र सोको मर्मत सम्भारको आवश्यकतालाई बुझ्न सकिन्छ ।

२.२ ऐन, नियम, विधि र प्रणाली

संस्थाको कार्यलाई व्यवस्थित रूपले योजना, सञ्चालन तथा नियन्त्रण गर्न र सबैमा एकै किसिमको बुझाइ र व्यवहार हुन आवश्यक विधि तथा प्रणालीको स्थापना गर्न आवश्यक हुन्छ । यसका लागि आवश्यक नीति, ऐन, नियम, कार्यविधि, आचारसंहिता आदिको तर्जुमा गरी कार्यान्वयमा ल्याउन जरूरी हुन्छ । त्यसैगरी, सम्पादन गरिने कार्यलाई व्यवस्थित गर्न कार्य प्रणाली निर्धारण गर्न आवश्यक हुन्छ । कार्यप्रणाली अन्तर्गत कार्य सम्पादन प्रणाली, कार्य वातावरण, सञ्चार, समन्वय जस्ता पक्ष हुन सक्दछन्।

२.३ मानव संशाधन व्यवस्था

संस्थाको क्षमता विकासका लागि आवश्यक संख्यामा सहि क्षमता भएका मानव संशाधन समयमै प्राप्त गर्नुलाई मानव संशाधन व्यवस्था भनिन्छ । स्थानीय सरकारको मानव संशाधनमा निर्वाचित पदाधिकारी एवम्निर्दिष्ट भूमिका पूरा गर्न आवश्यक ज्ञान, सीप र धारणा भएका वा हासिल गर्न सक्ने क्षमता भएका कर्मचारीलाई जनाउँदछ । यस अन्तर्गत आवश्यक मानव संशाधन प्राप्तिका लागि गरिने कार्यहरू (संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण, दरबन्दी निर्धारण, नियुक्ति प्रक्रिया, सरूवा/बढुवा व्यवस्था, जिम्मेवारी निर्धारण, पारिश्रमिक आदि) लाई बुझ्न सकिन्छ ।

२.४ मानव संशाधन क्षमता विकास

यसले संस्थाको भूमिकालाई प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न विद्यमान मानव संशाधनको ज्ञान, सीप र धारणा (Knowledge, Skill & Attitude) मा गुणात्मक वृद्धिलाई जनाउँदछ। यस अन्तर्गत स्थानीय सरकारका भूमिका पूरा गर्न जिम्मेवारीमा रहेका जनशक्तिहरू (निर्वाचत पदाधिकारीहरू, कर्मचारीहरू, स्थानीय सरकारसँग प्रत्यक्ष संलग्न भई कार्य गर्ने उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरू, स्वयम्सेवीहरू आदि) को क्षमता विकास पर्दछ। मानव संशाधन क्षमता विकास अन्तर्गत तालिम, अभिमुखीकरण, अनुशिक्षण (Coaching), अध्ययन अवलोकन, अनुभव र सिकाइ आदान–प्रदान जस्ता प्रक्रियालाई क्षमता विकास भनेर बुझ्न सकिन्छ।

३. मानव संशाधन क्षमता विकासप्रतिको बुझाइ

सामान्यतया मानव संशाधन विकास भन्नाले भूमिका पूरा गर्नका लागि व्यक्तिको ज्ञान, सीप र धारणामा सकारात्मक सुधार गर्ने कार्य जस्तै; तालिम, अध्ययन अवलोकन आदिलाई क्षमता विकास भनेर बुझ्ने गरिन्छ। तर क्षमता विकास केवल तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रिया मात्र नभई यो संगठनमा आवद्ध मानिस, संस्थाको आन्तरिक तथा बाह्य व्यवस्थापन, संरचना, विधि, प्रस्तुति जस्ता पक्षहरूसँग सम्बन्धित हुन्छ र यो निरन्तर रूपमा चलिरहने प्रक्रिया हो। संस्थाले प्रभावकारी रूपमा संस्थाको उद्देश्य हासिल गर्नका लागि विद्यमान जनशक्तिको क्षमता विकास निरन्तर गर्दै जानु जरूरी हुन्छ। विद्यमान जनशक्तिको क्षमता विकासको पहिलो कार्य जनशक्तिको विद्यमान क्षमताको मूल्यांकन तथा विश्लेषण गरी त्यस अनुरूप क्षमता विकास नीति तथा योजनाको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्नु हुन्छ।

४. स्थानीय सरकारको भूमिका

नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीय सरकारको अधिकार तथा भूमिकालाई निर्धारण गरेको छ। यसका अतिरिक्त स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा दिग्दर्शनले स्थानीय सरकारको भूमिका सम्बन्धमा गरेको वर्गीकरणलाई आधार मानेर स्थानीय सरकारको भूमिकालाई निम्न पाँच विषयगत क्षेत्रमा वर्गीकरण गर्न सकिन्छ :

४.१. आर्थिक विकासः

कृषि, उद्योग तथा वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी, वित्तीय क्षेत्र एकल अधिकार अन्तर्गतः सहकारी संस्था, स्थानीय बजार व्यवस्थापन (हाटबजार, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म), कृषि, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशुपालन, पशु स्वास्थ्य, बेरोजगारको तथ्यांक संकलन (रोजगार सूचना केन्द्र, वैदेशिक रोजगार), कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण **संघीय ऐनको थप व्यवस्थाः घरेलु तथा साना उद्योग**

४.२. सामाजिक विकासः

शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाइ, संस्कृति, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण एकल अधिकार अन्तर्गतः आधारभूत शिक्षा तथा माध्यमिक शिक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ (खाद्य गुणस्तर, प्रदूषण, स्वास्थ्यजन्य फोहरमैला व्यवस्थापन), खानेपानी, भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र असक्तहरूको व्यवस्थापन साझा अधिकार

अन्तर्गतः खेलकुद, पत्रपत्रिका, स्वास्थ्य (स्वास्थ्य संस्था दर्ता अनुमति, औषधीजन्य वनस्पति, औषधि खरिद, आकस्मिक सेवा), समाजिक सुरक्षा तथा गरीबी निवारण (लक्ष्यित समूह)

४.३. भौतिक पूर्वाधारः

सडक तथा पुल, झोलुंगे पुल, सिंचाइ, भवन तथा शहरी विकास, ऊर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत्, वैकल्पिक ऊर्जा, सञ्चार एकल अधिकार अन्तर्गतः स्थानीयस्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना (विकास योजना, शहरी विकास, भवन, वस्ती, सार्वजनिक भवनहरू, पर्यटन क्षेत्रको विकास, घ वर्गको ठेक्का इजाजत आदि), स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक, सिंचाई, साना जलविद्युत् आयोजना, वैकल्पिक ऊर्जा साझा अधिकार अन्तर्गतः स्थानीयस्तरमा पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय संरक्षण, सम्वर्द्धन र पुनर्निर्माण

संघीय ऐनको थप व्यवस्थाः यातायात सेवा, सञ्चार सेवा, न्यूनतम दररेट निर्धारण, भवन निर्माण इजाजत तथा सडक व्यवस्था

४.४. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनः

वन तथा भूसंरक्षण, जलाधार संरक्षण, वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन, फोहरमैला व्यवस्थापन, जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, विपद्व्यवस्थापन एकल अधिकार अन्तर्गतः वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता (फोहरमैला व्यवस्थापन, वातावरण मैत्री, हरित क्षेत्र), विपद्व्यवस्थापन, खानी तथा खनिज पदार्थ संरक्षण, जलाधार संरक्षण, वन्यजन्त साझा अधिकार अन्तर्गतः वन, जंगल, वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जैविक विविधता संरक्षण, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण संरक्षण

४.५. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह तथा सुशासनः

मानव संशाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, सेवा प्रवाह मापदण्ड निर्धारण, सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सूचना प्रणालीको प्रयोग, लेखांकन, राजस्व परिचालन, वित्तीय अनुशासन, लेखा परीक्षण, बेरूजु फछ्र्यौट, आन्तरिक नियन्त्रण एकल अधिकार अन्तर्गतः गाउँप्रहरी, एफ.एम. सञ्चालन, स्थानीय कर, सेवा शुल्क, दस्तुर संकलन, स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन (संगठन, जनशक्ति, वृत्ति विकास, सूचना प्रविधि, सेवा व्यवस्थापन), स्थानीय तथ्यांक तथा अभिलेख संकलन (व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह र तथ्यांक), स्थानीय अभिलेख (तथ्यांक, सूचना केन्द्र, सार्वजनिक सम्पत्ति, अभिलेख), जग्गाधनी प्रमाणपूर्जा वितरण साझा अधिकार अन्तर्गतः सेवाशुल्क तथा रोयल्टी संकलन बाँडफाँट, सुकुम्बासी व्यवस्थापन, सवारी साधन अनुमति, संघ संस्था दर्ता तथा नवीकरण संघीय ऐनको थप व्यवस्थाः भूमि व्यवस्थापन, वडा समितिहरूको कार्य, साझेदारी वा संयुक्त व्यवस्थापनमा कार्य, बजेट तर्जुमा प्रक्रिया, स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन (अख्तियारी, लेखा, लेखा परीक्षण, आन्तरिक नियन्त्रण, सूचना प्रविधि), सार्वजनिक खरिद, स्थानीय सरकारको सम्पत्ति संरक्षण

५. क्षमता विकासको आवश्यकता

स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकासको आवश्यकता पहिचान तथा योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सहजीकरणका लागि कार्यप्रकृतिको आधारमा क्षमता विकासको आवश्यकतालाई निम्न दुई भागमा वर्गीकरण गरी अध्ययन गर्न आवश्यक देखिन्छ :

५.१. नेतृत्व तहको क्षमता विकासको क्षेत्रः

१. स्थानीय सभा व्यवस्थापन
२. कार्यपालिका बैठक व्यवस्थापन र निर्णय प्रक्रिया
३. दूरदृष्टि र रणनीतिक (आवधिक वा एकीकृत) गाउँ/गाउँविकास योजना
४. स्थानीय ऐन कानून तर्जुमा र कार्यान्वयन
५. संगठन तथा व्यवस्थापन विकास
६. वडा कार्यालय व्यवस्थापन
७. न्यायिक समितिको कार्यप्रणाली तथा कार्य सम्पादन
८. समिति, उपसमितिहरूको परिचालन
९. सामाजिक समावेशीकरण तथा निर्णय प्रक्रियामा सहभागिता
१०. सहकार्य, समन्वय र साझेदारिता
११. पारदर्शिता तथा गुनासो सुन्ने प्रणाली
१२. अनुगमन तथा मूल्यांकन
१३. संस्थागत मूल्य तथा मान्यता

५.२. सञ्चालन व्यवस्थापन तहको क्षमता विकासको क्षेत्र

(क) विकास व्यवस्थापन

१. विषय क्षेत्रगत योजना तथा नीति
२. समावेशी विकास नीति (लैङ्गिक, बालबालिका, सीमान्तीकृत वर्ग, गरीबमुखी विकास)
३. वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन नीति
४. वार्षिक योजना तर्जुमा
५. वार्षिक योजना कार्यान्वयन
६. मर्मत सम्भार व्यवस्थापन
७. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली

(ख) संगठन व्यवस्थापन

१. कर्मचारी संगठन तथा कार्यविभाजन
२. आन्तरिक संचार
३. कर्मचारीहरूको आचार संहिता
४. कर्मचारीको कार्यविवरण र कार्यसम्पादन मूल्यांकन

(ग) वित्तीय व्यवस्थापन

१. बजेट र आम्दानी तथा खर्च प्रणाली
२. खरिद प्रणाली
३. सम्पत्ति व्यवस्थापन
४. प्रतिवेदन प्रणाली

(घ) सूचना व्यवस्थापन

१. अभिलेख व्यवस्थापन
२. सूचना प्रविधिको उपयोग

(ङ) सुशासन

१. जनसहभागिता
२. पारदर्शिता तथा सूचना प्रवाह
३. जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापन

(च) समन्वय र सहकार्य

१. संघीय तथा प्रदेश सरकार
२. सम्बन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरू
३. गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरू
४. निजी क्षेत्र
५. अन्तर स्थानीय सरकार
६. अन्तर महाशाखा वा शाखा

अनुसूची २

चौविसे गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता (सञ्चालन व्यवस्थापन) लेखाजोखा फाराम (Belaka Municipality institutional (Operation Management) Capacity Assessment form)

क्षमता विकासका क्षेत्र	महाशाखा/शाखा/इकाइको भूमिका (हुने /नहुने)	के कुरामा कमी भएर कार्यसम्पादनलाई प्रभाव पारेको छ ? विस्तृत विवरण लेख्ने । (१. भौतिक स्रोत साधन, २. ऐन, नियम, विधि र प्रणाली, ३. जनशक्ति व्यवस्था, ४. ज्ञान, सीप, दक्षता) ५. अन्य	क्षमता विकासका लागि चाल्नु पर्ने उपायहरू
(क) विकास व्यवस्थापन			
विषयक्षेत्रगत विकास आवधिक/गुरू योजना तथा नीति नियमहरू	१. आवधिक योजना निर्माण भएको हुनेछ ।	१. आवधिक योजना निर्माण गर्न आवश्यक ज्ञान, सीप, स्रोत साधन र नीतिगत व्यवस्था तथा व्यवस्थापन दक्षतामा कमी रहेको छ ।	१. आवधिक योजना निर्माणको लागि नीति तथा कार्यविधि निर्माण गर्नु पर्ने ।
	२. आवधिक योजनाको दस्तावेज प्रकासित भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ।		२. आवधिक योजना निर्माण एवम् प्रकासित गर्ने ।
	३. नीति, कार्यविधि र प्रणालीहरुको स्थापना र कार्यान्वयन गर्न दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।	२. सबै क्षेत्रको विषयगत योजना निर्माण भइसकेको छैन । विषयगत श्रोत साधनका लागि श्रोत साधन, नीतिगत व्यवस्था र व्यवस्थापन दक्षतामा कमी रहेको छ ।	३. आवधिक योजना अनुसार बार्षिक योजना तर्जूमा एवम् कार्यान्वयन गर्ने । ४. विषयगत योजना निर्माण एवम् प्राथमिकतापूर्वक कार्यान्वयन गर्ने । ५. आवधिक तथा विषयगत योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने ।
	४. आवधिक योजना र वार्षिक कार्ययोजनाहरुवीच तालमेल मिलेको हुनेछ ।		
	५. गाउँपालिकालेआवश्यक सबै विषय र क्षेत्रगत विकास योजनाहरु बनाएको हुनेछ ।		
	६. विषयगत योजनाको परिणाममुखि कार्यान्वयनका लागि आवश्यक नीति, कार्यविधि र प्रणाली व्यवस्थित हुने र दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था भएको हुनेछ ।		
समावेशी विकास नीति (लैङ्गिक,	१. गाउँपालिकाले विस्तृत सर्वेक्षण गरि तथ्याँकको आधारमा समावेशी नीति निर्माण गरि	१. परिकल्पना अनुसारका स्थानीय नीति तर्जुमा भइनसकेको । समावेशी नीति कार्यान्वयन गर्न दक्ष जनशक्तिको कमी छ ।	१. दलित जनजाती तथा पीछडिएको क्षेत्रको पार्श्वचित्र तयारी गर्नुपर्ने ।

बालबालिका, सीमान्तीकृत वर्ग, गरीबमुखी विकास)	सो को प्रभावकारी कार्यान्वय गर्ने क्षमता विकास गरेको हुनेछ ।		२. सरोकारवाला र पालिकाका कर्मचारीहरुको लैंगिक तथा समावेशी सम्वेदनशीलता सम्वन्धी सीप विकास गर्नुपर्ने ।
	२. लैससास नीति तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ।	२.लैससास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न नसकिएको । ३ सम्बन्धित शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरुमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी अवधारणागत प्रष्टतामा कमी रहेको रहेकोले कार्यक्रम कार्यान्वयमा समस्या रहेको ।	३. लैससास सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने । ४.
	३. गरिवी तथा लक्षित बर्गको पहिचान भई गरिवमुखी कार्यक्रमहरु कार्यान्व्यनमा आएका हुनेछन् ।	४. गरिवी पहिचान गरी गरिवी लक्षित स्पष्ट नीति तथा कार्यक्रममा कमी भएको छ । ५. गरिव लक्षित मापन योग्य बजेट तथा कार्यक्रम तयार भएको छैन ।	५. गरिव परिचयपत्र वितरण भएको हुनेछ । ६. गरिव लक्षीत मापन योग्य कार्यक्रम सञ्चालन भई उपलव्धीको मापन भएको हुनेछ ।
वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन नीति	१ वातावरण सुधार सम्वन्धी आन्तरिक नीति तथा कार्यविधी तयार भएको हुनेछ ।	१. वातावरण व्यवस्थापन नीति तथा दीर्घकालीन योजना, कार्ययोजना तयार भएको छैन ।	१. वातावरण सुधार सम्वन्धी नीति तथा कार्यविधी तयारी गर्नुपर्ने ।
	२. वातावरण सुधार योजना तर्जुमा भएको हुनेछ ।	२. वातावरण व्यवस्थापनका लागि जनशक्ति कमी भएकोछ ।	२. वातावरण सुधार गुरु योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने ।
	३. जोखिम न्यूनीकरण तथा विपद् व्यवस्थापन नीति तर्जुमा भएको हुनेछ ।	३. कार्यरत जनशक्तिमा विषयगत ज्ञानको न्यूनता छ ।	३. वातावरण संरक्षण सम्बन्धी सरोकारवालाहरुलाई तालिम दिनुपर्ने ।
	३. जलवायु अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुनेछ ।	४. सरोकारवालाहरुमा जोखिम व्यवस्थापन र वातावरण संरक्षण प्रति सचेतनाको अभाव छ ।	४.जोखिम न्यूनीकरण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सरोकारवालाहरुका लागि जोखिम न्यूनीकरण तालिम दिनु पर्ने । ५. जलवायु अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने ।
वार्षिक योजना तर्जूमा	१. आवधिक योजना अनुरुप वार्षिक रुपमा सरोकारवालाहरुवीच सहकार्य गरि सहभागितामूलक विधिबाट वार्षिक योजना तर्जुमा भएको हुनेछ ।	१. श्रोतको कमीले गर्दा उपभोक्ता र गाउँपालिकावीच समन्वय नभएको ।	१. गाउँपालिकाले तयार गरेका योजना कार्यान्वयन गर्न श्रोतको यकिन गर्नुपर्ने

	२. लक्षित घरधुरी केन्द्रित योजना (विपन्न र वञ्चित समुदायमुखी भएको हुनेछ ।	२. योजना तर्जुमाका लागि विषयगत तथा क्षेत्रगत ज्ञान र सीपयुक्त जनशक्तिको पर्याप्तता छैन ।	२. बार्षिक रुपमा योजना तर्जुमा गर्नुअघि समुदाय परिचालन गरि तथ्यांक अद्यावधिक गर्नुपर्ने ।
	३. योजना तर्जुमा गोष्ठी समयमा गोष्ठीहरु संचालन भएका हुनेछन् ।	३. योजना तर्जुमा प्रक्रियामा गरिव वञ्चित समुहको सहभागिता कम रहेको साथै योजनाले गरिव तथा वञ्चित समुदायलाई पर्याप्त छुन सकेको छैन ।	३. योजना तर्जुमाको क्रममा सम्वन्धित शाखाहरुसँग समन्वय भएको हुनपर्ने ।
	४. सूचना र संचारको क्षेत्रलाई अधिकतम् प्राथमिकता दिई योजना सम्पन्नतालाई सार्थक तुल्याइएको हुनेछ ।	४. योजना तर्जूमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीमा सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रलाई क्रियासिल बनाई पारदार्शिता र सहभागितामुलक रुपमा योजना तर्जूमा भएको छैन ।	४. गाउँपालिकाका कर्मचारीहरुमा योजना तर्जुमा सीप हुनुपर्ने ।
	५. योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन क्षमता, मर्मत सम्भार व्यवस्थापन र अनुगमन मूल्यांकन जस्ता विषयपरक ज्ञान र सीपको दृष्टिले अलग अलग रहेकाले ती क्षेत्रसँग सम्वन्धित ज्ञान, सीपयुक्त जनशक्तिको व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।	५. योजना निर्माणको क्रममा टोवस र नपा वीच एक आपसमा समन्वयको कमी रहेको छ । जसका कारण टोवसका पदाधिकारी वा अन्य सदस्यहरु जिम्मेवार बन्न नसकेको	५.योजना तर्जुमा गर्न योजनाको कार्यान्वयनलाई परिणाममुखि बनाउन, मर्मत सम्भार कार्यलाई कार्यक्रमको अभिन्न अंगको रुपमा व्यवस्थापन गर्न र अनुगमन प्रणालीलाई सार्थक र प्रभावकारी बनाई पुनः योजना चक्रलाई परिणाममूलक ढंगले नियमित बनाउने ।
		६. सरोकारवाला निकायहरुवीचको समन्वय र सहकार्यको संस्कारको न्यूनताको कारण उपलब्ध ज्ञान र सीपको पनि अपेक्षित ढंगले सदुपयोग हुन नसकिएको ।	६.विपन्न र वञ्चित घरधुरीस्तरको योजना निर्माण नभएको ।
वार्षिक योजना कार्यान्वयन	१. दक्ष योजना विद एवं प्राविधिक कर्मचारीहरुको व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।	१. योजना संचालनको लागि खरिद योजना अनुसारको वार्षिक कार्य तालिका तयार भएको छैन ।	१. सामाजिक, आर्थिक, भौगोलिक विकासको विशेष ज्ञान भएको स्थानीय विकास योजनाकारको व्यवस्था गरि योजना शाखालाई व्यवस्थीत गरिनु पर्ने ।
	२. योजना वार्षिक कार्ययोजनाको आधारमा निर्धारित समयमा प्रभावकारी तवरले सम्पन्न भएको हुनेछ ।	२. योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक दक्ष विषेशज्ञता भएको जनशक्ति सहजै उपवल्ध भएको छैन ।	२.शाखामा कार्यरत कर्मचारीलाई आवश्यक तालिम र सीपको विकास गरी योजना प्रशासनलाई थप व्यवस्थीत गर्नु पर्ने ।
	३. योजनाको गुणस्तर व्यवस्थापन तथा नियन्त्रणका लागि गाउँपालिकाले विशेष पद्धती अवलम्बन गरेको हुनेछ ।	३. थप योजनाहरु संचालन भएको अवस्थामा समेत निश्चित कर्मचारीबाट काम गरिरहेको अवस्था रहेको छ ।	३. प्राविधिक शाखाका मौजुदा कर्मचारीहरुलाई आवश्यक तालिमको व्यवस्था हुनुपर्ने ।
		४. आर्थिक वर्षको मध्यान्तरवाट मात्र योजना संचालन भएकोले योजना समयमा सम्पन्न हुने गरेको छैन ।	४. हरेक योजनाहरु संचालन गर्दा योजना शाखासँग समन्वय गरेर मात्र संचालन गर्नुपर्ने ।

			५. गाउँपालिकालेनियमित भन्दा वढी योजना संचालन गर्नुपरेको अवस्थामा जनशक्ति थप गर्ने प्रावधान राख्नुपर्ने ।
			६. उपभोक्ता समितिहरुलाई योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सीप तथा तालिम दिनु पर्ने ।
मर्मत सम्भार व्यवस्थापन	१. मर्मत संभार कोषमा नियमित रुपमा बजेट व्यवस्थापन गरी कोष बृद्धि गरिएको हुनेछ ।	१. मर्मत सम्भार कोषमा नियमित बजेट व्यवस्थापन तथा कोषबाट संचालन हुने योजनालाई बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममै स्वीकृत गरिएको छैन । २. सबै योजनाको मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापन हुन सकिरहेको छैन ।	१. मर्मत सम्भार कोष संचालन निर्देशिका बमोजिम निर्धारित योजनाहरुबाट बजेट व्यवस्थापन गरिनु पर्ने ।
	२. मर्मत सम्भार कोषबाट सञ्चालित योजनाहरुलाई बार्षिक योजनामै स्वीकृत गरी सोही अनुसार कोष परिचालित भएको हुनेछ ।		२.मर्मत सम्भार कोषबाट संचालित योजनाहरु बार्षिक बजेटसँगै स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गरिनु पर्ने ।
अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली	१. गाउँपालिकाको योजना अनुगमन निर्देशिका तयार गरिएको हुनेछ ।	१. योजना तथा कार्यक्रम अनुगमन सम्बन्धी कार्यविधि तयार भएको छैन ।	१. गाउँस्तरीय अनुगमन समिति सञ्चालन कार्यविधि तयार गर्नु पर्ने ।
	२. निर्देशिका बमोजिम अनुगमन समितिबाट भएको अनुगमनको प्रतिवेदनमा प्राप्त सुझावहरु कार्यान्वयनमा आएका हुनेछन् ।	२. योजना अनुगमनलाई सूचकगत बनाउन सकिएको छैन ।	२. अनुगमन प्रणालीलाई कार्यविधि अनुसार सूचकगत बनाउनु पर्ने ।
		३. अनुगमनबाट प्राप्त सुझाव कार्यान्व्यन अवस्थाको मापन गरिएको छैन ।	३. अनुगमन मूल्यांकन सम्वन्धी अनुगमन समितिलाई आवश्यक सीप प्रदान गरिनुपर्ने ।
		४. योजना तथा कार्यक्रमको गुणस्तरलाई सूचकगत मापन गरिएको छैन् ।	४. योजना कार्यान्वयनको पक्षलाई चुस्त दुरुस्त बनाउन सामूहिक रुपमा पनि अनुगमन र मूल्यांकन गरी प्रतिवेदन दिने र सुझाव कार्यान्वयनको अवस्थाका विश्लेषण गर्नु पर्ने ।
(ख) संगठन व्यवस्थापन			
कर्मचारी संगठन तथा कार्य विभाजन	१. संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन अनुसार गाउँपालिकाको संगठन संरचना र कर्मचारी दरवन्दी स्वीकृत भएको हुनेछ ।	१. गाउँपालिकाको संगठन संरचना र कर्मचारी दरबन्दी एकीन नभएकाले आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन नभएको ।	१. गाउँपालिकाको परिमार्जित संगठन संरचना तथा कर्मचारी दरबन्दी स्वीकृत गराई सोही बमोजिम आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने ।

	२. विभिन्न समिति, उपसमितिका सदस्यहरु र शाखाका कर्मचारीहरुवीच गाउँपालिकाको उद्देश्य प्राप्तीका लागि क्रियाशिल रहन एक आपसमा अपनत्वको भावना विकास भएको हुनेछ ।	२. एक अर्को शाखा र समितिहरुवीच कार्यप्रणालीबारे अनुभव आदान प्रदान नभएको ।	२. गाउँपालिकाले उपलब्ध गराउने सेवा स्तरीयकरणका विषयमा सबै कर्मचारीहरुमा जानकारी हुनुपर्ने ।
	३. कर्मचारीहरु कार्य क्षमता सन्तुलन भएको हुने र कुनै पनि कर्मचारीको अनुपस्थितीमा कार्यालयको काममा अवरोध सिर्जना नहुने अवस्था रहनेछ ।	२. एक शाखा र अर्को शाखावीच पर्याप्त समन्वय हुन नसकेको ।	३. सकारात्मक सोच प्रणाली विषयमा निरन्तर अभिमुखिकरण हुनुपर्ने ।
	४. कर्मचारीहरुमा कार्यप्रणाली प्रति सकारात्मक सोचको विकास भएको हुनेछ ।	४. शाखा शाखा वीच काममा समन्वयात्मक तरिकाले काम गर्न नसकिएको ।	४. कर्मचारीहरुमा टिम विल्डिंग तालिमको आवश्यकता रहेको ।
		५. Right Man Right Place को मान्यता अनुसार कर्मचारी व्यवस्थापन भएको छैन ।	५. योजना तथा अनुगमन शाखाको जिम्मेवारी तथा कार्यविवरण तयार गरी अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउने र कर्मचारीको सीप क्षमता र दक्षता अनुसारको जिम्मेवारी दिने ।
आन्तरिक सञ्चार	१. सूचना व्यवस्थापन समिति गठन गरि गाउँपालिकाको आन्तरिक संचार प्रणाली स्थापीत गरेको हुनेछ ।	१.सूचना व्यवस्थापन समितिको संरचनागत व्यवस्था नभएकाले आन्तरिक सूचना प्रणाली व्यवस्थीत हुन सकेको छैन ।	१. सूचना व्यवस्थापन समिति गठन गरी आन्तरिक सूचनालाई व्यवस्थीत गर्नु पर्ने ।
	२. गाउँपालिकामा इन्ट्रा नेटवर्किङ्ग गरी शाखागत एवम् सेवा केन्द्रगत रुपमा सूचना व्यवस्थापन गरिएको हुनेछ ।	२. आन्तरिक संचार प्रणाली सम्वन्धी नीति बनेको छैन ।	२. संचार नीति तर्जूमा गरि जिम्मेवारी निर्धारण गर्नुपर्ने
	३. कर्मचारीहरुवीच नियमित वैठक भई गाउँपालिकाले गरेका निर्णय कार्यान्वयनको बारेमा एकापसमा सूचना अद्यावधिक भएको हुनेछ ।	३. कर्मचारीहरुको शाखागत, वडागत र सवै कर्मचारीहरुको विचमा नियमित रुपमा बैठक हुने सकेको छैन ।	३. गाउँपालिकामा इन्ट्रा नेटवर्किङ्ग गरी शाखागत एवम् सेवा केन्द्रगत रुपमा सूचना व्यवस्थापन गर्ने ।
			४. आन्तिरिक संचार प्रणाली व्यवस्थित गर्न गाउँपालिकामा नै एक जना दक्ष प्राविधिक ज्ञान भएको व्यक्ति तयार गर्नुपर्ने

कर्मचारीहरूको आचारसंहिता	१.गाउँपालिकाको कर्मचारी आचार संहिता कार्यान्वयको लागि सूचक तयार भएको हुनेछ । २. कर्मचारी तथा पदाधिकारीको आचार संहिता पूर्ण रुपमा लागु भएको हुनेछ । ३. आचारसंहिता अनुगमन समिति गठन भई क्रियासिल भएको हुनेछ ।	१. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी आचार संहिता कार्यान्वयनका लागि पालिकागत सूचकको व्यवस्था भएको छैन । २.पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई सूचकगत रुपमा अनुगमन हुने गरी आचार संहिता पूर्ण रुपमा लागु हुन सकेको छैन । ३. अनुगमन समिति गठन भएको छैन ।	१. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी आचार संहिता निर्माण गरी बनेका आचार संहिता प्रकाशन गरि सार्वजनिक गर्नुपर्ने गरिएको हुनेछ । २. आचारसंहिता कार्यान्वयका लागि सूचगत मापदण्ड तयार भएको हुनेछ । २.आाचार संहिता लागु भए नभएको आन्तरिक अनुगमन संयन्त्र तयार गरी नियमित रुपमा गरिनुपर्ने ।
कर्मचारीको कार्यविवरण र कार्य सम्पादन मूल्यांकन	१. कर्मचारीको तह र पद अनुसारको कार्य विवरण तयार भएको हुनेछ । २. कर्मचारीको नियुक्ति सँगै कार्यविवरण उपलब्ध गराइएको हुनेछ । ३. हरेक कर्मचारीको कार्यविवरणका आधारमा कार्यसम्पादन मूल्यांकन गरिएको हुनेछ । ४. कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनलाई अर्धवार्षिक बनाई शाखागत एवम् क्षेत्रगत रुपमा अंकन गरि सुधारात्मक पद्धतिलाई अवलम्बन गरिएको हुनेछ ।	१.सवै तह र पदका कर्मचारीहरुको कार्य विवरण तयार नभएकाले कर्मचारीलाई कार्यविवरण दिन सकिएको छैन । २. कार्य विवरण आधारमा कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्न नसकिएकाले कर्मचारीको कार्य सम्पादनस्तरलाई मापनीय बनाउन सकिएको छैन । ३. कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन सम्बन्धि कार्यविधि तयार भएको छैन । ४. कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन लाई अर्धवार्षिक बनाई सुधारात्मक पद्धतिको अवलम्बन गरिएको छैन ।	१. पद र तह अनुसारको कर्मचारीहरुको कार्यविवरण तयारी एवम् शाखागत कार्यविवरणलाई अद्यावधिक गर्नुपर्ने । २. कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन सम्बन्धी नीति तथा कार्यविधि तयार गर्नु पर्ने ३. कर्मचारीहरुलाई कार्य विवरण अनुसारको सिर्जनात्मक रुपमा कार्य सम्पादन गर्न आवश्यक क्षमता विकास गर्न अभिमुखिकरण गरिनु पर्ने । ४. कार्य विवरणको आधारमा बार्षिक कार्यसम्पादन स्तर मापन गरी कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन गर्नु पर्ने । ५. कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनमा प्राप्त नतिजाको आधारमा दण्ड र पुरस्कारलाई कार्यान्वयन गरिएको हुनु पर्ने ।
(ग) वित्तीय व्यवस्थापन			
राजश्व परिचालन	१. करको अभिलेख अनलाइन सफ्टवेयरमा राखिएको हुनेछ ।	१. सफ्टवेयरबाट करको अभिलेखिकरण नभएकोले राजश्व संकलन तथा बक्यौताको अवस्था अद्यावधिक भएको छैन ।	१. करको अभिलेखलाई सफ्टवेयरमा राखी अनलाईन प्रणालीबाट व्यवस्थापन गर्नु पर्ने ।
	२.राजश्व शाखा करदाताहरुलाई सेवा सुविधा प्रदान गर्न भौतिक रुपले सुविधा सम्पन्न भएको हुनेछ ।	२. राजश्व संकलन शाखालाई व्यवस्थीत रुपमा सञ्चालन नहुँदा सेवाग्राहीले समयमै राजश्व बुझाउन सकेका छैनन् ।	३. राजस्व परिचालनका लागि फरक फरक सेवाका फरक फरक इकाई व्यवस्था गर्ने र सोही अनुसारका कर्मचारहिरुको व्यवस्थापन र तालिम प्रदान गर्ने ।
	३. राजश्व परिचालन कार्यविधि लागु भएको हुनेछ ।	३. राजश्व परिचालन सम्वन्धी स्पष्ट कार्यविधि नभएकोले ऐन तथा नियमावलीले निर्दिष्ट गरेका पहिचान गर्न सकिने राजश्व संकलनका क्षेत्रहरु (जस्तै घर वहाल कर) परिचालन गर्न नसकिएको ।	३. राजश्व संकलन कार्यविधि तयार गरी कर्मचारी तथा करदाताहरुलाई अभिमुखिकरण गरिएको हुनेछ ।

	४. राजश्व शाखा अन्तर्गतका इकाईहरुको संचालन छुट्टा छुट्टै ढंगले भई सेवा प्रवाह भएको हुनेछ ।	४. सबै वडा कार्यालयहरुबाट राजश्व संकलन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सकिएको छैन ।	४. राजश्व परिचालनलाई प्रभावकारी बनाउन सम्वन्धित शाखाका कर्मचारीहरुलाई अध्ययन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
	५. सेवाग्राहिको माग अनुसारको सेवा प्रदान गर्न तथा राजश्व परिचालन गर्न तालिम प्राप्त दक्ष कर्मचारीहरु भएका हुनेछन् ।	५. सबै वडा कार्यालयहरुबाट राजश्व संकलन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सकिएको छैन ।	५. कर संकलनको क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई आवश्यक तालिम र सुविधाको व्यवस्था गर्ने ।
	५. राजश्व परिचालन गर्न सक्ने सबै श्रोत हरुको पहिचान भई परिचालन भएको हुनेछ ।		६.विरौटी कर, वहाल कर, भौतिक पूर्वाधार उपयोग शुल्क आदि परिचालनका लागि कार्य गर्नुपर्ने ।
बजेट तथा खर्च प्रणाली	१.आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली अनुसार खर्च प्रणालीलाई व्यवस्थीत गरिएको हुनेछ ।	१. आन्तरिक कार्य प्रणालीलाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन हुन सकेको छैन ।	१. खर्च व्यवस्थापन सम्वन्धी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन गर्न अभिमुखिकरण तथा तालिम प्रदान गर्ने ।
	२. कार्यविधि अनुसार बजेटिंग तथा खर्च वयवस्थापन भएको हुने ।	२. बजेटिङ्ग र खर्च व्यवस्थापन पूर्ण रुपमा कार्यविधि अनुसार भएको छैन ।	२. लेखा शाखामा संगठन विकास योजना अनुसारको जनशक्ति व्यवस्थापन गरिनुपर्ने ।
	३. कार्यविधि अनुसार खर्च गरिएकोले बेरुजु घटेको हुनेछ ।	३. आय व्ययको अभिलेखलाई नियमित रुपमा अद्यावधिक गरिएको छैन ।	३. वजेटिंग र खर्च व्यवस्थापन सम्वन्धी सीप, ज्ञान र दक्षता अभिवृद्धिका लागि तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने
	४. आय व्यय अभिलेखलाई नियमित रुपमा अद्यावधिक गरिएको हुनेछ ।		
खरिद प्रणाली	१. खरिद ऐन तथा नियमावली तयार गरि सोही बमोजिम खरिद प्रक्रिया लागु भएको हुनेछ ।	१. खरिद प्रत्रिया सम्वन्धी नगरपालिको आफ्नो कानुन नभई संघीय कानुनको प्रयोग गर्नु परेकोले खरिद प्रकृया बस्तुपरक र व्यवहारिक हुन नसकेको ।	१. खरिद सम्बन्धी कानुन तर्जूमा भई खरिद गुरु योजना तथा वार्षिक खरिद योजना बनाउनुपर्ने । २. सम्वन्धीत शाखाका कर्मचारीहरुलाई आवश्यकतामा आधारित तालिम दिनुपर्ने ।
	२. खरिद गुरु योजना तथा खरिद योजना तयार गरी सोही बमोजिम खरिद प्रकृयाका लागि कर्मचारीहरुमा दक्षता विकास भई खरिद गरिएको हुनेछ ।	२. सम्वन्धीत क्षेत्रका कर्मचारीमा विषयगत दक्षताको कमी रहेको । ३. खरिद गुरु योजना तथा खरिद योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने प्रचलन नभएको ।	

सम्पत्ति व्यवस्थापन	१. गाउँपालिकाले आफ्नो सम्पत्ति घर जग्गा तथा उपकरण सामग्री सबै व्यवस्थित गरि सफ्टवेयरमा अभिलेखिरकण गरेको हुनेछ ।	१. अपेक्षित सम्पत्ति र जिन्सीको अभिलेख तथा व्यवस्थापन हुन नसकेको ।	१. सम्पत्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी सफ्टवेयरमा अभिलेखिकरण गर्न सम्वन्धीत कर्मचारीलाई श्रेस्ता प्रणाली र अभिलेखिकरण सम्वन्धी तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
	२. गाउँपालिकाले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको सार्वजनिक जग्गा, बाटो, सडक, ढल, मठमन्दिर, पुरातात्विक बस्तुहरु आदिको संरक्षण अभिलेखिकरण गरेको हुनेछ ।	२. सार्वजनिक स्थल तथा संरचनाहरुको अभिलेख नहुँदा व्यवस्थापन तथा संरक्षण हुन नसकेको । ३. अभिलेख व्यवस्थीत नहुँदा सार्वजनिक सम्पत्ति उपयोग र परिचालन हुन नसकेको ।	२. सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण र उपयोग सम्बन्धी स्थानीय तहको नीति तथा कार्य योजना बनाउनु पर्ने ।
	३. गाउँपालिकाले वडास्तरसम्म रहेका जिन्सी सामानहरुको अभिलेख नियमानुसारका ढाँचाहरुमा व्यवस्थित गरेको हुनेछ ।	४.शाखामा कार्यरत कर्मचारीमा सम्पत्ति व्यवस्थापन तालिम प्राप्त नभएको ।	३. सम्पत्ति व्यवस्थापन शाखमा थप कर्मचारीको व्यवस्था मिलाई कार्य विवरण दिनु पर्ने ।
प्रतिवेदन प्रणाली	१ कानूनले निर्दिष्ट गरेको ढाँचामा गाउँपालिकाले सफ्टवेयर विकास गरि नियमित रिपोर्टिंग गरेको हुनेछ ।	१. संघीय तथा प्रदेश सरकारमा तोकिएको ढाँचामा निर्धारित समयमा गाउँपालिकाबाट सबै अनुसूची अनुसार रिपोर्टिंग नभएको ।	१. रिपोर्टिंग गर्नुपर्ने अनुसूचीहरु र यसको गाम्भिर्यताबारे अभिमुखिकरण गर्नुपर्ने ।
		२. प्रतिवेदन गरिएका प्रगति एवम् उपलब्धीका सूचकहरुलाई सार्वजनिक नगरिएको ।	२. नियमित प्रतिवेदनलाई सफ्टवेयरमा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
		३. प्रतिवेदन प्रणालीको विषयमा कर्मचारी लाई अभिमुखिकरण तथा क्षमता विकास नभएकाले प्रतिवेदनका लागि विद्यमान कर्मचारीहरुको दक्षतामा कमी छ ।	३. विद्यमान कर्मचारीहरुलाई सफ्टवेयर तथा रिपोर्टिंग प्रणालीबारे दक्षता बढाउनुपर्ने ।
		४. नियमित रुपमा गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयबाट भएको आम्दानी खर्च सार्वजनिक गरिएको छैन ।	४. नियमित प्रतिवेदन प्रणाली सम्बन्धी नीति तथा कार्यविधि तयार पार्ने ।
(घ) सूचना व्यवस्थापन			
	१. गाउँपालिकासँग सम्वन्धित समग्र सूचना तथा सञ्चार नीति बनी सोही अनुसार कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।	१ गाउँपालिकाको सूचना तथा सञ्चार नीति एवम् कार्यविधि नभएको कारणले समयमै सूचना सार्वजनिक भएको छैन । २. सूचनाको हक सम्बन्धी सवै कर्मचारीहरुलाई तालिम प्रदान नभएको सूचना व्यवस्थापनमा जनशक्तिको क्षमता विकास भएको छैन ।	१. गाउँपालिकाको सूचना तथा सञ्चार नीति तयार भई आवश्यक कार्यविधि निर्माण गर्नु पर्ने । २ कर्मचारीहरुलाई सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम प्रदान गर्नु पर्ने ।
	२.गाउँपालिकाको वेवसाईट नियमित रुपमा अद्यावधिक भएको हुनेछ ।	२.गाउँपालिकाको नियमित सूचना तथा प्रकासनहरु समयमै पालिकाको वेभसाईटमा नियमित सार्वजनिक गर्ने सूचना व्यवस्थापन कार्यविधि नभएको ।	३. गाउँपालिकाको सूचनालाई नियमित रुपमा वेभसाईटमा सार्वजनिक गर्नु पर्ने ।

अभिलेख व्यवस्थापन	३. गाउँ पार्श्वचिलाई डिजिटल बनाई शुक्ष्म व्यवस्थापन गरिएको हुनेछ	२. पार्श्वचित्रलाई शुक्ष्म सूचना व्यवस्थापन प्रणालीमा व्यवस्थापन नगरिएकोले नियमित रुपमा विवरण अद्यावधिक हुन नसकेको ।	२. गाउँ पार्श्वचित्रलाई डिजिटल बनाई शुक्ष्म सूचना प्रणालीमा रुपान्तरण गर्ने ।
			३. सूचना व्यवस्थापनका लागि आवश्यक वित्तिय श्रोतको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
			४. गाउँ पार्श्वचित्रलाई हरेक वर्ष अद्यावधिक गर्ने नीति तयार गर्नुपर्ने ।
	३. कार्यालयमा रहेका अभिलेखलाई डिजिटल प्रविधिमा अभिलेखीकरण एवम् संग्रहित गरिएको हुनेछ ।	३ अभिलेख प्रणाली व्यवस्थित नभएकोले आवश्यक परेको कुनै पनि समयमा तत्काल सूचना प्राप्त गर्न कठिनाइ भइरहेको छ ।	५ कागजातहरु अभिलेखिकरण गर्ने सफ्टवेयर र कम्प्युटरको व्यवस्था गर्नु पर्ने ।
			६. अभिलेख व्यवस्थापन सम्वन्धी ऐन र नियमका बारेमा सम्वन्धित कर्मचारीहरुलाई अभिमुखीकरण गरिनुपर्ने
			७. फाइलिंग लगायतका डिजिटल अभिलेख व्यवस्थापन सम्वन्धी सीप र तालिमको व्यवस्था सम्वन्धित कर्मचारीहरुलाई दिनु पर्ने ।
सूचना प्रविधिको उपयोग	१.गाउँपालिकामा भूसूचना प्रणालीसँग सम्वन्धित नक्साहरुको व्यवस्था गरि आफ्नै कार्यालयमा जि आई एस संचालन गर्नसक्ने जनशक्ति व्यवस्थापन गरि उपयोगमा ल्याएको हुनेछ ।	१. श्रोत नक्सालाई योजना प्रक्रियामा उपयोग गर्नु सकिएको छैन ।	१. भूसूचना प्रणालीलाई अद्यावधिक गर्दै योजना प्रणालीमा उपयोग गर्नुपर्ने ।
	२. भूसूचना प्रणालीका आधारमा भौतिक पूर्वाधार विकास योजना गर्ने पद्धती तथा कार्यविधि पास गरि कार्यान्वयन गरेको हुनेछ ।	२. श्रोत नक्सा समयानुसार अद्यावधिक हुन सकेको छैन ।	२. जि.आई एस प्रणाली व्यवस्थित गर्नै पर्ने नीति तथा कार्यविधि तयार गर्नुपर्ने ।
		३. भूसुचना प्रणालीको आधारमा योजना निर्माण गर्ने कार्यविधि तयार भएको छैन ।	३. कर्मचारीहरुलाई भूसूचना प्रणाली व्यवस्थित गर्न दक्ष बनाई जिम्मेवारी दिनुपर्ने ।
		४.भूसूचना प्रणाली स्थापित गर्नसक्ने सीपयुक्त जनशक्ति उपलब्ध छैन ।	
	३.दक्ष जनशक्तिबाट सफ्टवेयरको प्रयोग गरि सामाजिक सुरक्षा, राजश्व संकलन तथा नियमित सेवा प्रवाहलाई व्यवथापन गरिएको	५. सवै प्रकारका राजश्व संकलन वडातहबाट सफ्टवेयर प्रणालीबाट संकलन गर्न सकिएको छैन ।	४. कर्मचारीलाई प्रविधियुक्त तरिकाबाट सेवा प्रदान गर्न तालिम प्रदान गरी प्रविधिमैत्री सेवा व्यवस्थापन गर्नु पर्ने ।

	हुनेछ । ४. सवै वडा कार्यालयहरु, विद्यालयहरु र सार्वजनिकस्थलमा सि.सि. क्यामेरा जडान गरि सेवा अनुगमन गरिएको हुनेछ ।	६. वडा कार्यायहरुबाट प्रवाह भएको नियमित सेवालाई विद्युतिय प्रविधिबाट नियमित रुपमा अनुगमन भएको छैन ।	५. सिसि क्यामेरा जडान गरी प्रविधि मैत्री अनुगमन प्रणाली अबलम्बन गर्नु पर्ने ।
(ङ) सुशासन			
जनसहभागिता	१. गाउँपालिका क्षेत्रमा विकास कार्यक्रमहरुमा जनसहभागिता लाई अनिवार्य रुपले कार्यान्वयमा आएको हुनेछ ।	१. जनसहभागिता सम्बन्धी कुनै कार्यविधि निर्माण भएको छैन ।	१. जनसहभागिता सम्बन्धी कार्यविधि जारी गर्नु पर्ने ।
		२. जनसहभागितालाई मापदण्ड तोकी अनिवार्य गराइएको छैन ।	२. उपभोक्ता र सरोकारवालाहरुलाई जनसहभागिता सम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्नु पर्ने । ३. जनसहभागितालाई अनिवार्य बनाई योजना तथा कार्यक्रम सम्झौता र फरफारकमा सूचकगत रुपमा उल्लेख गर्नु पर्ने ।
पारदर्शिता तथा सूचना प्रवाह	१. गाउँपालिकाको सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि जारी भएको हुनेछ ।	१. गाउँपालिकाको सूचना प्रवाह सम्बन्धी कुनै कार्य विधि जारी नभएकोले गाउँपालिकाबाट प्रकासित सूचना एवम् जानकारीमुलक निर्णयहरु समयमै सार्वजनिक भएका छैनन ।	१. गाउँपालिकामा सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गर्नु पर्ने ।
	२ गाउँपालिकामा सूचना व्यवस्थापन समिति गठन गरी क्रियासिल भएको हुनेछ ।		२. गाउँसभा, कार्यपालिका तथा विभिन्न समितिहरुको निर्णयहरु समयै सार्वजनिक गर्नु पर्ने ।
	३ गाउँपालिकाको बेवसाईड नियमित रुपमा अद्यावधिक भई सवै प्रकारको सूचना समयभित्रै अपलोड गरको हुनेछ ।	२ सूचना व्यवस्थापनमा नियमित रुपमा नागरिक सहभागिता भएको छैन । ३. सूचना बर्गिकरण र व्यवस्थापन गर्ने क्षमताको विकास भएको छैन ।	३. गाउँपालिकाबाट भएका विकास निर्माण गतिविधिलाई अद्यावधिक गरी सरोकारवालाहरु समेतका सहभागितामा विभिन्न सञ्चार माध्यमबाट सार्वजनिक गर्नु पर्ने । ४. गाउँपालिकाबाट प्रकासित कानुनहरु समयमै प्रकासित गर्नु पर्ने । ५ सूचना बर्गिकरण गरी प्रकासित गर्ने क्षमताको विकास गर्ने ।

	४. सार्वजनिक सुनवाई, सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक परीक्षण कार्य नियमित रुपमा गरिएको हुनेछ ।	४. सुशासन तथा पारदर्शिता सम्बन्धी परीक्षण विधिहरुलाई पूर्णतया रुपमा अवलम्बन गरिएको छैन ।	६. नियमित रुपमा सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परीक्षण गर्नु पर्दछ ।
		५. सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय कानुन तर्जूमा भएको छैन ।	७. सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय कानुन तर्जूमा गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने ।
	५. गाउँपालिका गतिविधि रेडियो तथा नियमित स्तम्भ प्रकासित भएको हुनेछ ।	६. स्थानीय समूदायमा सूचनको हक सम्बन्धी जानकार नभएकोले सूचनाको हकको सही प्रयोग हुन सकेको छैन ।	८. सरोकारवालाहरुलाई सूचनाको हक सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
	६. सूचनको हक सम्बन्धी विषयमा सरोकारवालहरु सवै जानकार भएका हुनेछन् ।		
जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापन	१. बार्षिक तथा चौमासिक समीक्षा गोष्ठी समयमै गरी प्राप्त सुझावहरु कार्यान्व्यनमा आएको हुनेछ ।	१. समीक्षा गोष्ठी हुने गरेको छैन ।	१. बार्षिक समीक्षा गोष्ठी तथा चौमासिक गोष्ठी समयमै सम्पन्न गर्नु पर्ने ।
	२. सञ्चित कोषको आन्तरिक लेखा परीक्षण कार्यविधि जारी भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ।	२. आन्तरिक लेखा परीक्षण कार्यविधि नभएकाले नियमित रुपमा आन्तरिक लेखा परीक्षण नभई बेरुजु कम हुन सकेको छैन ।	२ आन्तरिक लेखा परीक्षण कार्यविधि जारी गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने ।
	३. लेखा समितिको गठन गरी लेखा परीक्षणको प्रतिवेदनलाई कार्यान्वयन गरिएको हुनेछ ।	३ लेखा समितिको गठन गरिएको छैन र लेखा परीक्षण प्रतिवेदनलाई छलफल गरी कार्यान्वयन गरिएको छैन ।	३ लेखा परीक्षण प्रतिवेदनलाई लेखा समितिको बैठकमा पेश गरी कार्यान्वयन गर्ने
	४.गुनासो व्यवस्थापनलागि कार्यविधि जारी भई गुनासो सुन्ने अधिकारी मार्फत अभिलेख राखी सेवा सम्पादन भएको हुनेछ ।	गुनासो सुन्ने कार्यविधि नभएकाले गुनासो व्यवस्थापन प्रभावकारी रुपमा हुन सकेको छैन ।	४. गुनासो सुन्ने कार्यविधि जारी गरी सेवा प्रवाहको सन्दर्भमा प्राप्त भएका गुनसोलाई अभिलेखिकरण गरी समयमै सम्बोधन गर्नु पर्ने ।
	५ लेखा परीक्षण प्रतिवेदन, न्यायिक समितिको प्रतिवेदन उपर गाउँसभामा छलफल भई सुझाव प्रस्तुत भएको हुनेछ ।	लेखा परीक्षण र न्यायिक समितिको बार्षिक प्रतिवेदन गाउँ सभामा पेशगरी छलफल एवम् कार्यान्वयन गरिएको छैन ।	५ न्यायिक समिति र लेखा परीक्षण प्रतिवेदन गाउँ सभामा पेश गरी छलफल एवम् कार्यान्वयन गर्ने ।
(च) समन्वय र सहकार्य			
संघीय निकायहरू तथा प्रदेश सरकार	१. संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरी नीति, कार्यक्रम तथा योजनाहरु सञ्चालन भएको हुनेछ ।	१. गाउँपालिकाको बार्षिक लक्ष्य, नीति तथा कार्यक्रमहरु दिगो विकासको लक्ष्यमसँग तादम्यता भएको छैन ।	१. बार्षिक बजेट तयार गर्दा दिगो विकासको लक्ष्यसँग सम्बद्ध बनाई तयार पार्ने ।

सम्बन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरू	२. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार स्थानीय सरकारले गरेका योजना कार्यक्रमहरुमा दोहोरोपना हुने छैन ।	२. योजना तथा कार्यक्रमहरु दोहोरो लगानीमा सञ्चालन हुने गरेको छ ।	३.संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट लगानी गरिएको कार्यक्रममा स्थानीय सरकारवाट लगानी नदोहोरिने नीति बनाई बजेट विनियोजन गर्ने ।
	३. संघीय र प्रदेश सरकारबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रम तथा परियोजनाहरु सञ्चालन पूर्व गाउँपालिकासँग समन्वय भएको हुनेछ ।	३ संघ तथा प्रदेश सरकारबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरु स्थानीय तहलाई जानकारीनै नभई सञ्चालन हुने गरेका छन् ।	३. संघीय तथा प्रदेश कार्यक्रमको समयमै पहिचान गरी गाउँपालिकाको सिफारिसमा सञ्चालन हुने गरी आवश्यक समन्वय गर्ने ।
	४. परियोजना सञ्चालनमा आवश्यक प्राविधिक रेखदेख, अनुगमनको जिम्मेवारी स्थानीय तहबाट भएको हुनेछ ।	४. प्राविधिक अनुगमन प्रतिवेदन प्रणली कमजोर रहेको छ ।	४. योजना अनुगमन र कार्यान्वयनमा विशेष भूमिका निर्वाह गर्ने
	५. संघ तथा प्रदेश सरकारबाट सञ्चालन हुने ठुला आयोजनाहरुको संख्या तथा लगानी बढेको हुनेछ ।	ठुला आयोजनाहरुको संख्यामा कमी रहेको छ ।	५. समयमै संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहयोग एवम् साझेदारीमा सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरुको पहिचान गरी समयमै प्रस्तावहरु पठाउने ।
गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरू	१ गैर सरकारी संस्थाहरुको पाश्वचित्र तयार गरी सूचीकृत भएका हुनेछन् ।	१ गैरसरकारी संघसंस्थाहरुको अभिलेखिकरण भएको छैन ।	१ गैरसरकारी संस्थाहरुको पाश्वचित्र तयार गर्ने ।
	२ गैर सरकारी संघसंस्था सञ्चालन व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ।	२. गैर सरकारी संस्था सञ्चालन कार्यविधि तयार भएको छैन ।	२. गैर सरकारी सस्था सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।
	३ गैरसरकारी संस्थाहरुबाट गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई गाउँ सभाबाट स्वीकृत भएका हुनेछन् ।	२ गैरसरकारी संघसंस्थाहरुबाट गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालन हुने सवै कार्यक्रमहरु गाउँसभाबाट स्वीकृत हुने गरेको छैन ।	२ बार्षिक योजना नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा गैरसरकारी संघसंस्थासँग आवश्यक समन्व्य गर्ने ।
	४.गैरसरकारी संघसंस्थासँगको सहकार्यमा योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन भएका हुनेछन् ।	३ गैर सरकारी संघसंस्थाहरुसँगको साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालनमा न्यूनता रहेको छ ।	३. समुदायस्तरका कार्यक्रमहरु स्थानीयस्तरका गैर सरकारी संस्थाहरुबाट सञ्चालन गर्ने
निजी क्षेत्र	१. गाउँपालिकाको सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति तथा कार्यविधि तर्जूमा भएको हुनेछ ।	१.सार्वजनिक साझेदारी सम्बन्धी नीति नभएकाले स्थानीय स्तरमा सेवा व्यवस्थापन गर्न नीजि क्षेत्रसँग सहकार्य हुने सकेको छैन ।	१.सार्वजनिक नीजि साझेदारी सम्बन्धी कानुन तर्जूमा गर्ने ।

	२ नीजि क्षेत्रको सहकार्यमा सेवा व्यवस्थापन थालनी भएको हुनेछ ।	२. सार्वजनिक नीजि साझेदारी अनुसार सेवा व्यवस्थापन गर्ने परियोजनाहरुको पहिचान भएको छैन ।	२ नीजि क्षेत्रबाट सेवा प्रवाह हुन सक्ने परियोजनाहरुको पहिचान गरी निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गर्ने ।
अन्तर स्थानीय सरकार	१ स्थानीय तहरुबीचमा समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ।	१ स्थानीय तहहरुबीचमा आवश्यक समन्वय भएको छैन ।	१ नजिकका स्थानीयतहहरुबीच समयसमयमा बैठक र छलफलको आयोजना गर्ने ।
	२ साझा उद्धेश्य पुरा गर्न स्थानीय तहहरुको साझेदारी र सहकार्यमा एकीकृत योजनाहरु सञ्चालन भएको हुनेछ ।	२. एक आपसमा साझा उपलव्धी हुने परियोजनाहरुको पहिचान भएकोा छैन ।	२ साझा परियोजनाहरुको पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
अन्तर विभाग वा शाखा	१ वडा कार्यालयबीचमा सेवा प्रवाह र कार्य सम्पादनको विषयमा अनुभव आदन प्रदान भएको हुनेछ ।	१ वडाहरुमा सेवा सम्पादनमा फरकपन हुँदै गएकोले सेवाग्राहीहरुले पाउने सेवा प्रवाहमा भिन्नता हुँदै गएको छ ।	१ वडाहरुबाट भएका कार्यहरुको अनुभव आदन प्रदान कार्यक्रमहरु समय समयमा आयोजना गर्ने
	२ वडा कार्यालयहरुबीचमा सेवा प्रवाह र योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालनमा एक रुपता कायम भएको हुनेछ ।	२ कार्यालयबाट प्रवा हुने सेवा सम्पादनमा चुस्त र प्रभावकारी हुन सकेको छैन र शाखाहरुबीचको सम्बन्धी कमजोर रहेको छ ।	२ सेवा प्रवाहमा संलग्न कर्मचारीहरुबीचमा नियमित छलफल र अन्तरक्रिया कार्यक्रमको आयोजना गर्ने ।
	३ शाखा, उपशाखा र सेवा केन्द्रहरुबीचमा आपसी समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ।	३ शाखा प्रमुख एवम् कर्मचारीहरुको नियमित बैठक नवसेकोले शाखागत एवम् कर्मचारीबीच प्रभावकारी रुपमा समन्वय हुन सकेको छैन ।	३ शाखा प्रमुख र कर्मचारीबीच नियमित बैठकको आयोजना गर्ने । ४ बार्षिक तथा चौमासिक प्रतिवेदन तयार गर्दा समेत शाखागत रुपमा प्रस्तुत हुने प्रकृया अवलम्बन गर्ने ।

अनुसूची – ३

चौविसे गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता (नेतृत्व तह) लेखाजोखा फाराम

क्षमता विकासका क्षेत्र	महाशाखा/शाखा/इकाइको भूमिका (हुने/नहुने)	के कुरामा कमी भएर कार्यसम्पादनलाई प्रभाव पारेको छ ? विस्तृत विवरण लेख्ने । (१. भौतिक स्रोत साधन, २. ऐन, नियम, विधि र प्रणाली, ३. जनशक्ति व्यवस्था, ४. ज्ञान, सीप, दक्षता)	क्षमता विकासका लागि चाल्नु पर्ने उपायहरू
स्थानीय सभा व्यवस्थापन	कार्यविधि अनुसार सभा सञ्चालन भएको हुनेछ ।	सभा सञ्चालन कार्यविधि भएता पनि कार्यविधिमा भएको प्रकृयागत कुराको जानकारी कम भएको एवम् भूमिका सम्बन्धी तालिम प्राप्त नभएकाले प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा आएको छैन ।	गाउँसभाका सदस्यहरुलाई सभा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आधारभूत तालिम दिई क्षमतावान बनाउने ।
	नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत भई पारित गरेपछि मात्र बजेट तर्जूमा भएको हुनेछ ।	कार्य प्रणलीको विषयमा समय व्यवस्थापन गर्न तथा नीति तथा कार्यक्रम र कार्यक्रमको विषयमा तादाम्यता गराउने क्षमता कमी भएकाले नीति तथा कार्यक्रम र बजेट एकै पटक पेश गर्ने प्रचलन रहेको छ ।	बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत भई पारित गर्ने र सो नीति तथा कार्यक्रमको आधारमा मात्र बजेट तर्जूमा सम्बन्धी कार्य प्रकृया कार्यान्व्यन गर्नु पर्ने ।
कार्यपालिका बैठक व्यवस्थापन र निर्णय प्रक्रिया	कार्यविधि अनुसार कार्यपालिकाको बैठकमा प्रस्ताव पेश भई निर्णय भएको हुनेछ ।	कार्यापालिकाको बैठकमा प्रस्ताव पेश गर्दा निर्णयका लागि आधार पेश हुने गरेको भएता पनि समयै राय लेख्नु पर्ने पद्धती नभएकाले रायसहितको प्रमाण पेश हुने गरेको छैन ।	कार्यापालिका बैठकमा प्रस्ताव पेश गर्दा सम्बद्ध शाखा तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको रायलाई चरणगत रुपमा प्रकृया पुरा गर्नु पर्ने ।
	कार्यापालिकाको बैठकबाट गरिएको निर्णयहरुको कार्यान्वयन र प्रभावकारीताको विषयमा मापन भएको हुनेछ ।	कार्यापालिकाबाट भएको निर्णयहरुको समीक्षा गरिएता पनि कार्य योजना सहित निर्णय कार्यान्वयन गर्ने सीप नभएकाले निर्णयहरुको प्रभावकारीता र मापनीय प्रगति उल्लेख हुने सकेको छैन	कार्यापालिकाले गरेका निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था विश्लेषण गरी मापनीय प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
दूरदृष्टि र रणनीतिक (आवधिक वा गुरु वा एकीकृत) गाउँविकास योजना	एकीकृत गाउँविकास योजना अनुसार बार्षिक योजनामा बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरी कायान्व्यन गर्न निरन्तरता भएको हुनेछ ।	एकीकृत गाउँविकास योजना तर्जूमा भएता पनि योजना तर्जूमा र छनौट गर्ने क्षमतामा कमी भएकोले बार्षिक योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई पूर्णतया सम्बद्ध हुने सकेको छैन ।	एकीकृत गाउँविकास योजनालाई आधारमानी बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तयार गर्ने ।
स्थानीय ऐन कानून तर्जुमा र कार्यान्वयन	सविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा उल्लिखित अधिकार अनुसारका बाँकी कानुनहरु तर्जूमा भएका हुनेछन् ।	कानुन तर्जूमा सम्बन्धी सीप र क्षमताको कमी भएकाले संविधान र ऐन बमोजिमका सवै कानुनहरु तर्जूमा नभएको हुँदा स्थानीय सरकारको कतिपय अधिकार कार्यान्व्यन हुन सकेका छैन्न ।	सवै प्रकारका कानुन तर्जूमा गर्नु पर्दछ ।

	सभा सञ्चालन कार्यविधि अनुसारको प्रकृया पुरा गरी कानुन तर्जूमा भएको हुनेछ ।	कानुन तर्जूमा छोटो समयमा हुने गरेकोले सवै पदाधिकारीहरुलाई कानुनको विषयमा पर्याप्त जानकारी एवम् प्रभावकारी भूमिका रहेको छैन ।	विद्यायन समितिबाट समयमै कानुन तर्जूमाको मस्यौदा कार्यापालिका र सभाको पदाधिकारीहरुलाई वितरण गरी अध्ययन र राय सुझाव पेश गर्ने समयको समेत व्यवस्था गरेर कानुन तर्जूमा प्रकृया अगाडि बढाउनु पर्ने ।
	निर्माण भएका कानुनहरुको अभिमुखिकरण गरी कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ।	कानुन तर्जूमा मात्र गरियो तर कानुनमा भएका व्यवस्थाहरुको विषयमा सरकोरवालाहलाई जानकारी नहुँदा कार्यान्वयनमा प्रभावकारीता आएको छैन ।	कानुनी अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने ।
संगठन तथा व्यवस्थापन विकास	गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा गाउँपालिकाको संगठन संरचना कायम भएको हुनेछ ।	गाउँपालिकाको संगठन संरचना निर्माण नभएकोले संस्थागत विकास प्रकृयागत चरणमा मात्र रहेको छ ।	संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन अनुसार गाउँपालिकाकोसंगठन संरचना र कर्मचारी दरबन्दी एकीन गरी स्वीकृत गर्ने ।
	संगठन संरचना अनुसार आवश्यक पर्ने कर्मचारी व्यवस्थापन गरी सीप र दक्षताको समेत विकास भएको हुनेछ ।	गाउँपालिकाकोनयाँ कर्मचारी दरबन्दी स्वीकृत नभएको हुँदा गाउँपालिकागाउँपालिकाकोकाम र सेवा प्रवाहसँग सम्बन्धित सवै प्रकारका आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन हुने सकेको छैन ।	स्वीकृत दरबन्दी अनुसार आवश्यक देखिएका कर्मचारी पदपूर्ति गरी तोकिएको जिम्मेवारी सम्पादन गर्न सक्ने आवश्यक तालिम तथा अनुसिक्षण गर्ने ।
वडा कार्यालय व्यवस्थापन	सवै वडा कार्यालयहरुबाट नियमित रुपमा सेवा प्रवाह भएको हुनेछ ।	सवै वडा कार्यालयहरुमा वडासचिवको व्यवस्था नभएकाले नियमित सेवा प्रवाहमा समस्या रहेको छ ।	वडा नम्बर २,३,४,५ र ७ वडाहरुमा दुई जनाले मात्र वडा सचिवको जिम्मेवारी सम्पादन गरेकोले सवै वडाहरुमा वडा सचिवको व्यवस्था गर्ने हरेक वडाहरुमा दक्ष, सक्षंम कर्मचारीहरुलाई वडासचिवको जिम्मेवारी प्रदान गर्नु पर्ने ।
न्यायिक समितिको कार्यप्रणाली तथा कार्य सम्पादन	हरेक वडाहरुमा मेलमिलाप केन्द्र सञ्चालन भएको हुनेछ ।	वडा तहमा मेलमिलाप कक्षा नभएको र मेलमिलाप सम्बन्धी क्षमतामुलक तालिम नदिएकाले सवै वडाहरुमा मेलमिलाप केन्द्र सञ्चालन भएको् छैन ।	सवै वडाहरुमा मेलमिलाप केन्द्रहरु सञ्चालन गर्ने ।
	न्यायिक समितिबाट ८० प्रतिसत भन्दा बढी उजुरीहरु मेलमिलाप प्रकृयावाट कार्य सम्पादन गरेको हुनेछ ।	न्यायिक समितिबाट सम्पादित कार्य प्रगति कमी रहेको र मेलमिलापबाट धेरै जसो मद्धाहरु किनारा लागेको छ ।	न्यायिक समितिमा पेश हुने उजुरीहरुलाई मेलमिलापद्धारा गराउन प्रयत्न गर्ने र समयमै मुद्धा फर्यौटमा कार्य योजना सहित कार्यान्वयन गर्ने ।
समिति, उपसमितिहरूको परिचालन	समितिहरुको कार्य जिम्मेवारी र अधिकार क्षेत्र निर्धारण सहितका समिति सञ्चालन कार्यविधिहरु निर्माण भएको हुनेछ ।	समितिहरु सञ्चालन सम्बन्धी कायविधि निमाृण नभएकोले समितिको काम कर्तव्य र अधिकार स्पष्ट नभएकोले कार्य सम्पादनमा दुविधा रहेको ।	विभिन्न समितिहरु सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गर्ने ।
	कार्यवधि अनुसार समितिहरु सञ्चालन भई आवश्यक समन्वय सहकार्य भएको हुनेछ ।	समितिहरु सञ्चालनमा प्रभावकारीता र एक आपसमा समन्वय कमी भएको ।	समिति सञ्चालन कार्यविधि अनुसार समितिको नियमित बैठक तथा कामकर्त्व्य र अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्ने ।

सामाजिक समावेशीकरण तथा निर्णय प्रक्रियामा सहभागिता	गाउँपालिकामा गठन गरिने विभिन्न प्रकारका उपभोक्ता समिति तथा अन्य प्रकारका समितिहरुमा समावेसी क्षेत्रको सहभागिता बृद्धि भई निर्णय प्रकृयामा सकृया भूमिका निर्वाह भएको हुनेछ ।	समावेसी विकासको अलग नीति तथा कार्यविधि नभएकाले समावेशी क्षेत्रको सहभागितालाई लेखाजोखा गरी मापनीय सहभागिता भएको छैन ।	गाउँक्षेत्रका गठन हुने उपभोक्ता समितिहरु, विभिन्न सामाजिक संघसंस्थाहरुमा समावेसी सहभागितालाई अनिवार्य गर्ने र सवै क्षेत्रमा मापनीय रुपमा सहभागिता बृद्धि गर्न लक्षीत हुने ।
सहकार्य, समन्वय र साझेदारिता	संघ, प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ । जसले गर्दा गाउँपालिकाक्षेत्रमा ठुला परियाजनाहरु सञ्चालनमा आएका हुनेछन् ।	समयमै परियोजना प्रस्तावहरु पेश नहुने एवम समन्वय हुन नसकेकाले संघीय तथा प्रदेश सरकारसगको साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन भएको परियोजनाहरुको संख्या कमी रहेको छ ।	संघीय तथा प्रदेश सरकारको निर्देशन अनुसार समयमै संघ तथा प्रदेश आयोजना सञ्चालनको लागि योजना प्रस्ताव समयमै पठाउने ।
	स्थानीय तहहरुवीचमा समन्वय भई साझेदारीमा कार्यक्रमहरु सञ्चालन भएको हुनेछ ।	स्थानीय तहहरुवीच साझा विकास अवधारण तयार नएको एवम् एकीकृत विकासलागि योजनाहरु पहिचान नभएकाले छिमेकी स्थानीय तहहरुबीचमा एकीकृत विकासको प्रयासमा कमी भएको छ ।	नजिकमा रहेका स्थानीय तहहरुवीच साझा उद्धेश्य पुरा गर्न एकीकृत विकास अभियानर्लाई उच्च प्राथमिकता दिने ।
	गैर सरकारी संघसंस्थाहरुसँगको सहकार्य गरी कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुनेछ ।	गैरसरकारी संस्था परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि तयार नभएकाले गैरसरकारी संस्थाहरुबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरुलाई गाउँसभाबाट पारित गराउनु पर्ने प्रचलनलाई अनिवार्य गराउन सकिएको छैन । साझेदारी लगानीलाई सवै क्षेत्रमा गर्न सकिएको छैन ।	गैरसरकार संस्था परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि तयारी गरी सोही बमोजिम गाउँक्षेत्रमा सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको सभावाट स्वीकृत गर्ने ।
पारदर्शिता तथा गुनासो सुन्ने प्रणाली	गाउँका सवै गतिविधिहरु सावजनिक भएको हुनेछन ।	सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन कानुनहरुको विषयमा पर्याप्त जानकारी नहुँदा गाउँपालिकाको सवै प्रकारका सूचनाहरु समयै सार्वजनिक भएका छैनन् ।	सवै प्रकारका सार्वजनिक सूचनाहरुलाई कानुन बमोजिम वर्गिकरण गरी समयमै प्रकासित गर्नु पर्दछ र सवै प्रकारका सूचनाहरु वेवसाईडमा तत्काले अपलोड गर्नु पर्दछ ।
	अनलाईन गुनासो सुनुवाई गरिएको हुनेछ ।	अनलाईन गुनासो सुनुवाई गर्ने प्रविधि नभएकाले समयमै गुनासो लिने र सुनुवाई गर्न कठिनाई भएको छ ।	अनलाईन गुनसो सुनुवाई व्यवस्थापन कर्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
अनुगमन तथा मूल्यांकन	अनुगमन मुल्याङ्कन कार्यविधि निर्माण गरी सूचकगत रुपमा मापनीइ बनाई अनुगमन भएको हुनेछ ।	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्यविधि नभएको एवम् मापनीय सूचक प्रणाली लागु नभएकाले अनुगमन प्रभावकारी हुन सकेको छैन ।	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्यविधि निर्माण गर्ने र सोही बमोजिम अनुगमन गर्ने ।
संस्थागत मूल्य तथा मान्यता	**"मनोरम प्रकृति, पर्यटकीय स्थल : चौविसेको शान सुशासन सहितको दिगो विकासः हाम्रो साझा अभियान" भन्ने दृष्टिकोणलाई आत्मसात गर्ने दिगो विकासका लागि साझा मान्यता रहनेछ ।**	दिर्घकालिन नारासँग सम्बद्ध हुने गरी योजना तथा कार्यक्रमहरु परीलक्षीत हुन नसकको हुँदा संस्थागत मुल्य मान्यता प्रभाकारी हुन सकेको छैन ।	गाउँपालिकाको कार्यक्रमहरुलाई संस्थागत मुल्य मान्यता प्ररित बनाउनु पर्दछ ।

अनुसुची -४

क्षमता विकास आवश्यक्ता पहिचान क्रममा अध्ययन गरिएका दस्तावेजहरुको सूची

क्र.स.	विवरण
१	नेपालको संविधान
२	स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
३	सुशासन व्यवस्थापन तथा संचालन ऐन, २०६४
४	सूचनाको हक सम्वन्धी ऐन, २०६४
५	स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन कार्यविधि, २०७७
६	गाउँ/नगरपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जूमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६
७	चौविसे गाउँपालिकाको संगठन संरचना, कर्मचारी दरबन्दी र पदपूर्तिको अवस्था विश्लेषण
८	चौविसे गाउँपालिकाको भवन संरचना, मेसिनरी उपकरण लगायतका भौतिक स्रोत साधनहरु
९	चौविसे गाउँपालिकाको गाउँ सभाबाट स्वीकृत विगत तीन बर्षका नीति,योजना,कार्यक्रम, निर्णयहरु
१०	चौविसे गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७५
१२	चौविसे गाउँपालिकाको विभिन्न ५१ वटा प्रकासित कानुनहरु ।
१३	चौविसे गाउँपालिकाको आ .व. २०७६/७७ र आ.व.२०७७/७८ बार्षिक प्रगति प्रतिवेदनहरु ।
१४	चौविस गाउँपालिक जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको व्यक्तिगत विवरण अभिलेखहरु ।
१५	नेपाल सरकारका नीति बजेट तथा कार्यक्रमहरु
१६	प्रदेश सरकारका नीति बजेट तथा कार्यक्रमहरु
१७	चौविसे गाउँपालिका लगायत विभिन्न स्थानीय तहहरुको वेवसाईटमा रहेका सन्दर्भ सामाग्रीको अध्ययन ,

अनुसूची -५

आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकता पहिचानका लागि प्रयोगमा ल्याउने फारामहरू (क)

चौविसे गाउँपालिकाको अधिकारको उपयोगको अवस्था

गाउँ/गाउँपालिकाकोअधिकार	उपयोग भए /नभएको	जनशक्ति भए /नभएका
(क) एकल अधिकार क्षेत्र		
गाउँप्रहरी	नभएको	नभएको
सहकारी संस्था	भएको	भएको
एफ.एम. संचालन	नभएको	नभएको
स्थानीय कर, सेवा शुल्क, दस्तुर	भएको	भएको
स्थानीय सेवा व्यवस्थापन	भएको	भएको
स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख व्यवस्थापन	भएको	भएको
स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना	भएको	भएको
आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा	भएको	भएको
आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ	भएको	भएको
स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता	भएको	भएको
स्थानीय सडक, ग्रामिण सडक, कृषि सडक र सिंचाइ	भएको	भएको
नगरसभा, मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन	भएको	भएको
स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन	भएको	भएको
जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपुर्जा वितरण	नभएको	नभएको
कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य, सहकारी	भएको	भएको
ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्तहरूको व्यवस्थापन	भएको	भएको
बेरोजगारको तथ्यांक संकलन	भएको	भएको
कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण	भएको	भएको
खानेपानी, साना जलविद्युत्आयोजना, वैकल्पिक ऊर्जा	भएको	भएको
विपद्व्यवस्थापन	भएको	भएको
जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण	भएको	नभएको
भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास	भएको	भएको

(ख) साझा अधिकारबाट प्राप्त अधिकार		
खेलकुद र पत्रपत्रिका	भएको	नभएको
स्वास्थ्य	भएको	भएको
विद्युत्, खानेपानी तथा सिंचाइ जस्ता सेवाहरू	भएको	भएको
वन, जंगल, वन्यजन्तु, चराचुरूङ्गी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता	भएको	नभएको
सामाजिक सुरक्षा र गरीबी निवारण	भएको	भएको
व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह र तथ्याङ्क	भएको	भएको
स्थानीय स्तरमा पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय संरक्षण, संवर्द्धन र पुनर्निर्माण	भएको	नभएको
सुकुम्बासी व्यवस्थापन	नभएको	नभएको
प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी	भएको	नभएको
सवारी साधन अनुमति	नभएको	नभएको
संघसंस्था दर्ता तथा नवीकरण	भएको	भएको
भूमि व्यवस्थापन	नभएको	नभएको
सञ्चार सेवा	नभएको	नभएको
यातायात सेवा	नभएको	नभएको
घरेलु तथा साना उद्योग	नभएको	नभएको

(ख) ऐन, नियम, विधि र प्रणालीको स्थापनाको अवस्था		
गाउँ/गाउँपालिकाकोनीति, कानून तथा मापदण्ड बनाउने अधिकारका क्षेत्रहरू	नमूना कानूनहरूको उपलब्धता (२०७६ माघ)	मौजुदा कानून, मापदण्ड, कार्यविधि
(क) एकल अधिकार क्षेत्र		
गाउँप्रहरी	नभएको	नभएको
सहकारी संस्था	– स्थानीय सरकार सहकारी ऐन	भएको
स्थानीय कर, सेवा शुल्क, दस्तुर	– स्थानीय सरकारको आर्थिक ऐन – व्यवसाय कर सम्बन्धसम्बन्धी कार्यविधि	भएको

	– घरवहाल कर व्यवस्थापन कार्यविधि – स्थानीय सरकारको कर तथा गैरकर सम्बन्धी कानून	नभएको
स्थानीय सेवा व्यवस्थापन	– गाउँ/नगरपालिकाका (कार्य विभाजन) नियमावली	भएको
	– स्थानीय सरकारमा करारमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि	भएको
स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख व्यवस्थापन	भएको	भएको
स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना	– "घ" वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि	भएको
	– स्थानीय सरकारको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि	भएको
आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा	– शिक्षा ऐन/नियमावली	भएको
आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ		
स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता	– स्थानीय सरकारबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका	भएको
	– नदी तथा अन्य सार्वजनिक क्षेत्रको सरसफाई सम्बन्धी कार्यविधि	भएको
	– स्थानीय वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन	भएको
स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक र सिंचाइ		नभएको
गाउँ सभा, मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन	– न्यायिक समितिले उजुरीको कारवाही किनारा गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्यविधि	भएको
	– गाउँ/गाउँसभा सञ्चालन कार्यविधि	भएको

स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन		नभएको
बिषादी तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य, सहकारी		भएको
कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण	– कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन	भएको
खानेपानी, साना जलविद्युत् आयोजना, वैकल्पिक ऊर्जा	– उर्जा विकास सम्बन्धी निर्देशिका	नभएको
विपद् व्यवस्थापन	– गाउँ विपद ्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन – उत्थानशील स्थानीय समुदायका लागि रणनीति	नभएको
	– गाउँपालिका आपतकालिन कार्यसञ्चालन विधि	नभएको
	– स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि	भएको
जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण		नभएको
भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास		नभएको
(ख) साझा अधिकारबाट प्राप्त अधिकार		
वन, जंगल, वन्यजन्तु, चराचुरूङ्गी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता		नभएको
सामाजिक सुरक्षा र गरीबी निवारण	– बालकल्याण गृह कार्यविधि	नभएको
	– बाल विवाह विरूद्ध कार्यक्रम सञ्चालन खर्च कार्यविधि	नभएको
	– सडक बालबालिका व्यवस्थापन खर्च कार्यविधि	नभएको
	– गरीबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि	भएको
प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी		भएको

सवारी साधन अनुमति		नभएको
संघसंस्था दर्ता तथा नवीकरण		भएको
(ग) व्यवस्थापन		
कार्य विभाजन र कार्य सम्पादन	– स्थानीय सरकारको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन	भएको
	– स्थानीय राजपत्रको नमूना	भएको
	– गाउँपालिकाको कार्यसम्पादन नियमावली	भएको
	– गाउँपालिकाको बैठक सञ्चालन कार्यविधी	भएको
भवन निर्माण तथा सडक सम्बन्धसम्बन्धी व्यवस्था		नभएको
स्थानीय सञ्चित कोष	– गाउँपालिकाको आर्थिक गतिविधि नियमित तथा व्यवस्थित गर्न बनेको कानून	नभएको
	– स्थानीय सरकारको विनियोजन ऐन – सार्वजनिक खरिद नियमावली	भएको/ नभएको
आकस्मिक कोष		भएको

(ग) कर्मचारी तथा पूर्वाधार अवस्थाको विश्लेषण				
विद्यमान शाखा । उपशाखा	कर्मचारी (तह, सेवा र संख्या		भवन , स्थान, फर्निचर तथा मुख्य उपकरणहरु (यन्त्र Machine, सवारी साधन, प्रविधि सफ्टवेयर समेत र अन्य	
	विद्यमान	थप	विद्यमान	थप
आर्थिक प्रशासन शाखा	लेखा अधिकृत १	नभएको	दराज २, टेबुल २ कम्प्युटर सेट १, सोफा १	

	लेखापाल १			
शिक्षा शाखा	अधिकृत १		दराज २, टेबुल २ कम्प्युटर सेट २,	
	सहायक १			
कृषि विकास शाखा	प्रास १, नाप्रसा १		दराज २, टेबुल २ कम्प्युटर सेट २,	
स्वास्थ्य शाखा तथा केन्द्रहरु	अधिकृत छैटौ ४			
	सहायक पाचौ १३			
	सहायक चौथो ३३			
	प्रास १			
न्यायिक समितिको सचिवाल	कानुनी सल्लाहकार १		न्यायिक समितिको भवन, इजालस र सचिवालय कक्ष	
राजश्व शाखा	सहायक १		राजश्व संकलन सफ्टवेयर	
सूचना प्रविधि शाखा	सूचना प्रविधि अधिकृत १			
शाखाको नामः प्राविधिक शाखा	इन्जिनियर ०	१	कुर्सी ६ टेवल ६	
	सब इन्जिनियर २ जना	१	दराज ३ मोटरसाईकल २	१, १
	अ. सब इन्जिनियर ५	१	कम्प्यूटर डेस्टम ४ ल्याप्टप २	
	खा.वा.स.टे. ०	१	प्रिन्टर ६	
शाखाको नामः पञ्जिकरण शाखा	MIS opreater MIs अपरेटर १ फिल्ड सहायक २		प्रिन्टर १ विग्रेको	फोटोकपी मेसिन १ थान
शाखाको नामः जिन्सी शाखा	१ जना	१ जना	कुम्प्यूटर १ प्रिन्ट १ टेवल २ दराज ४ ओपन च्याक ५ कुर्सी २	दराज च्याक कोठा अनुसार भवन कोठा थप

				आवश्यक हरेको
शाखाको नामः योजना शाखा	सहायक चौथो १ सहायक चौथो १ प्राविधिक	सा पाँ १ जना स.चौ १ जना सहायक चौथो १ प्राविधिक	कम्प्यूटर १ टेबल ३ प्रिन्टर २	सफ्टवेयर ल्यापटप मो. सा. १
रोजगार शाखा	रोजगार संयोजक (१) प्राविधिक सहायक (१)		कम्प्यूटर १ थान ल्यापटक १ थान प्रिन्टर २ थान दराज १ थान कर्सि २ टेवल २ थान	
आप्रवासी सूचना कक्ष	१ जना		फर्निचर , टि.भी. (lED)MIS software	
प्रशासन शाखा	शाखा प्रमुख १ प्रशासन सहायक १	जम्मा ५ वडा सचिव	दराज ४ टेवल २ कुर्सी ३ सोफासेट १	प्रिन्टर १
उद्यम शाखा	राजश्व प्रमुख १ उद्यम विकास सहजकर्ता १	उद्यम विकास सहजकर्ता १	कम्प्युटर, कुर्सी , टेवल दराज	ल्यापटप १ प्रोजेक्टर १
कृषि शाखा	ना.प्रा.स. ना.प्रा.स.		कम्प्यूटर फोटोकपी मेसिन फर्निचर	डेकस्टप ल्यापटप मो. सा. १

(घ) नयाँ अवधारणा, नीति तथा सूचना प्रविधिको उपयोगको अवस्था	भएको/नभएको
– राजस्व सुधार योजना तथा राजस्व प्रक्षेपण	भएको
– आवधिक रणनीतिक योजनाहरू	नभएको
– गुरु योजनाहरू	भएको
– मध्यावधि खर्च संरचना	नभएको
– वार्षिक बजेट तर्जुमा प्रणाली	भएको
– नतिजामुखी अनुगमन प्रणालीको स्थापना	नभएको
– लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण	भएको
– उत्थानशीलता (आर्थिक, विपद्, निर्माण, सामाजिक आदि)	भएको
– जलवायु परिवर्तन तथा कार्वन उत्सर्जन न्यूनीकरण	नभएको
– निर्माण मापदण्ड तथा भवन संहिता	नभएको
– सूचना प्रविधि तथा सफ्टवेयरहरू (सुत्र, राजस्व, घटना दर्ता, इ–विडिङ्ग आदि)	भएको
– उत्तरदायित्वका संयन्त्रहरू तथा उपयोग	भएको
– फोहरमैला व्यवस्थापन	नभएको
– आर्थिक विकास र निजी क्षेत्रसँगको साझेदारी	नभएको
– अपाङ्गमैत्री कार्यस्थानको व्यवस्था आदि ।	आंसिक मात्र भएको

अनुसूची – ६		
चौविसे गाउँपालिकाको क्षमता विकाससँग सम्बन्धित सरोकारवाला पक्षहरू		
स्रोत व्यक्ति वा सरोकारवाला पक्षको नाम	**क्षमता विकास सहकार्य वा सहयोगका क्षेत्र**	**सम्भावित भूमिका**
संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	क्षमता विकास योजना सञ्चालनको लागि बजेट विनियोजन	सहयोगदाता
नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालयहरु	विभिन्न प्रकारका तालिमको आयोजना	आयोजक
प्रदेश नम्बर १ प्रदेश मन्त्रालयहरु	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रम आयोजना	सहयोगदाता एवम् आयोजक
संघ तथा प्रदेश सरकारका जिल्ला कार्यालयहरु	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रममा आयोजना	सहयोगदाता एवम् आयोजक
नेपाल सरकारका विभिन्न प्रशिक्षण एवम प्रशासनिक प्रतिष्ठानहरु	तालिम तथा प्रशिक्षणको आयोजना	आयोजक
प्रदेश तथा स्थानीय सरकार सहयोग कार्यक्रम (PLGSP)	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रमको आयोजना	सहयोगदाता एवम् आयोजक
प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र प्रदेश नम्बर १	तालिमको आयोजना	सहयोगदाता एवम् आयोजक
विभिन्न स्थानीय तहहरु	सहकार्यको लागि बजेट तथा कार्यक्रम व्यवस्थापन	साझेदार एवम् आयोजक
क्षमता विकास सम्बद्ध राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थाहरु	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रम आयोजना	साझेदार एवम् आयोजक
नेपाल पत्रकार महासंघ धनकुटा	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रम आयोजना	साझेदार एवम् आयोजक
धनकुटा उद्योग बाणिज्य संघ	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रम आयोजना	साझेदार एवम् आयोजक
गैरसरकारी संस्था महासघ, गाउँ समन्वय समिति, राजारानी	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रम आयोजना	साझेदार एवम् आयोजक
नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, राजारानी र मौनाबुधुक शाखा	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रम आयोजना	साझेदार एवम् आयोजक
यातायात व्यवसायी संघ राजारानी	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रम आयोजना	साझेदार एवम् आयोजक
रारा सेवा समाज	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रम आयोजना	साझेदार एवम् आयोजक
चौविसे सामुदायिक विकास तथा सूचना केन्द्र	बजेट तथा कार्यक्रम एवम् क्षमतामुलक कार्यक्रम आयोजना	साझेदार एवम् आयोजक

अनुसूची ७

चौविसे गाउँपालिकाको तीन बर्षे गाउँक्षमता विकास योजना, आ.व. (२०७९/८० देखि २०८१/८२)

क्र.स.	योजना तथा कार्यक्रम	इकाई	परिमाण	प्रमुख जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु हजारमा				लागत व्यहोर्ने स्रोत	
					आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२	**जम्मा**	आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२	चालु	वाह्य
१	**विकास व्यवस्थापन**							**१३५००**	**७२००**	**४२००**	**२१००**	**१०४००**	**३१००**
१.१	आवधिक गाउँ विकास योजना निर्माण	पटक	१	प्रशासन	√			**२०००**	२०००			५००	१५००
१.२	वार्षिक कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, समन्वय, सुपरिवेक्षण, अनुगमन सम्वन्धी अनुशिक्षण	पटक	२	प्रशासन	√	√		**६००**	३००	३००		६००	
१.३	विषयगत योजना निर्माण	पटक	१	विषयगत शाखा		√		**५००**		५००		५००	
१.४	योजनाहरुको बिस्तृत अध्ययन तथा प्रभाव मूल्याङ्कन	गोटा	५	योजना		√	√	**२०००**		१०००	१०००	१०००	१०००
१.५	लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	पटक	१	सामाजिक विकास		√	√	**६००**		३००	३००		६००
१.६	वालक्लवहरुको लागि संस्थागत विकास तालिम	पटक	३	विषयगत शाखा	√	√	√	**९००**	३००	३००	३००	९००	
१.७	**बाल अधिकार बालमैत्री स्थानीय सरकार**	पटक	४	महिला तथा बालवालिका	√			**४००**	४००			४००	
१.८	**बालदिवस अतिरिक्त क्रियाकलाप कार्यक्रम**	पटक	४	महिला तथा बालवालिका	√			**२००**	२००			२००	
१.९	**महिला हिंसा र विभेदको अन्त्य विषयक गोष्ठी**	पटक	८	महिला तथा बालवालिका	√			**३००**	३००			३००	
१.१०	**लैंगिक हिंसा न्युनीकरणका लागि महिला पुरुष समविकास तालिम**	पटक	२	महिला तथा बालवालिका	√			**४००**	४००			४००	

१.११	महिला, ज्येष्ठनागरिक, दलिम, आदिवासी जनजाति र अपाङ्ग सम्बद्ध संस्थाहरुको संस्थागत क्षमता विकास तालिम	पटक	७	विषयगत शाखा		√	√	**१५००**	५००	५००	५००	१५००	
१.१२	वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तालिम	पटक	२	योजना	√	√		**४००**	२००	२००		४००	
१.१३	खरिद योजना तथा बार्षिक कार्य तालिका तर्जूमा निर्माण	पटक	१	योजना	√			**३००**	३००			३००	
१.१४	कृषक समुहहरुलाई व्यवसायीक योजना सम्बन्धी तालिम	पटक	३	कृषि		√		**५००**		५००		५००	
१.१५	पशु विमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम	पटक	२	कृषि		√		**३००**		३००		३००	
१.१६	योजना र कार्यक्रम अनुगमन तथा प्रतिवेदन लेखन तालिम	पटक	१	योजना		√		**३००**		३००		३००	
१.१७	जैविक विविधता अध्ययन	पटक	१	वातावरण	√			**४००**	४००			४००	
१.१८	विपद व्यवस्थापन कोष	पटक	१	प्रशासन	√			**१५००**	१५००			१५००	
१.१९	**उद्यमशीलता सम्बन्धी युवा लक्षित तालिम**	पटक	१	आर्थिक विकास	√			**४००**	४००			४००	
२	**संगठन व्यवस्थापन**							**३०४२७**	**२५५२७**	**३४५०**	**१४५०**	**२७६७७**	**२७५०**
२.१	वडा नं ४ कार्यालय भवन	वटा	१	योजना	√			**३०००**	**३०००**			**३०००**	
२.२	गाउँपालिका भवन टस्ट निर्माण	वटा	१	योजना	√			**२०००**	**२०००**			**२०००**	
२.३	बुधुक मा वि फर्निचर व्यवस्थापन	पटक	१	शिक्षा	√			**२००**	**२००**			**२००**	
२.४	सोगुम समाज कल्याण भवन	वटा	१	सामाजिक विकास	√			**३००**	३००			३००	
२.५	राजारानी गेष्टहाउस मर्मत	वटा	१	योजना	√			**४०२७**	४०२७			४०२७	
२.६	मुढेवास स्वास्थ्य चौकी खानेपानी तथा गेट मर्मत	वटा	१	योजना	√			**१५०**	१५०			१५०	
२.७	सवारी साधन तथा मेसिनरी औजार भाडा	पटक	१	प्रशासन	√			**४००**	**४००**			**४००**	
२.८	मेसनिरी औजार	पटक	१	प्रशासन	√			**२०००**	**२०००**			**२०००**	

२.९	फार्नचर एण्ड फिक्सचर्स	पटक	१	प्रशासन	√			२०००	२०००			२०००	
२.१०	सवारी साधन	पटक	१	प्रशासन	√			३०००	३०००			३०००	
२.११	पुजगित अनुशन्धान तथा परामर्श सेवा	पटक	१	योजना	√			५०००	५०००			५०००	
२.१२	**ल्याव केमिकल्स तथा सामाग्री** खरिद रकम	पटक	१	पशुवकिास	√			५००	५००			५००	
२.१३	संगठन तथा कार्यालय व्यवस्थापन तालिम	जना	२	प्रशासन		√		२००		२००		२००	
२.१४	पदाधिकारीहरुलाई जिम्मेवारी व्यवस्थापन तालिम	पटक	१	प्रशासन	√			४००	४००			४००	
२.१५	प्रशासनिक सेवा व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रशिक्षण	पटक	१		√			२००	२००			२००	
२.१६	सकारात्मक सोच प्रशिक्षण	पटक	१	प्रशासन		√		५००		५००		५००	
२.१७	नेतृत्व विकास तालिम	पटक	१	प्रशासन		√		३००		३००			३००
२.१८	सेवाकालिन तालिम	जना	१	प्रशासन	√	√	√	५००	१००	२००	२००		५००
२.१९	HIMS/EMIS/VERS लगायतका सफ्टवेयर तालिम	पटक	३	प्रशासन		√		२००		२००		२००	
२.२०	LISA को सूचकगत कार्य व्यवस्थापन तालिम	जना	३	प्रशासन	√			३००	३००			३००	
२.२१	कम्प्युटर तथा सफ्टवेयर तालिम	जना	३	प्रशासन		√		३००		३००		३००	
२.२२	बैठक व्यवस्थापन तालिम	जना	३	प्रशासन		√		३००		३००			३००
२.२३	प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम	पटक	१	प्रशासन			√	२००			२००	२००	
२.२४	कृतिम गर्भधारण सम्बन्धी तालिम	पटक	१	विषयगत शाखा		√		२००		२००		२००	
२.२५	न्यायिक तथा मेलमिलाप व्यवस्थापन तालिम	पटक	३	न्यायिक सचिवालय	√	√	√	९००	३००	३००	३००	९००	
२.२६	प्राविधिक क्षमता अभिबृद्धि तालिम	पटक	१	प्रशासन		√		२००		२००		२००	
२.२७	शैक्षिक सुधारका लागि व्यवस्थापन समिति अभिभावक र शिक्षकहरुलाई भूमिका व्यवस्थापन तालिम	पटक	२	शिक्षा		√	√	४००		२००	२००		४००
२.२८	स्वस्थ्यकर्मीहरुका लागि क्षमता विकास तालिम	पटक	६	विषयगत शाखा	√	√	√	८००	२००	२००	४००		८००
२.२९	पशु प्राविधिक तथा कृषि प्राविधिकलाई क्षमता विकास तालिम	पटक	३	कृषि	√	√	√	४५०	१५०	१५०	१५०		४५०

२.३०	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	पटक	१	प्रशासन	√			५०	५०			५०	
२.३१	**मिडवाइफ्रि रिफ्रेसर** तालिम संचालन रकम	पटक	१	सूचना	√			५०	५०			५०	
२.३२	वर्थिङ सेन्टरमा कार्यरत अ न मी हरुलाई एस बि ए , ईम्प्लाण्ट र एम तालिम संचालन	पटक	१	स्वास्थ्य	√			२००	२००			२००	
२.३३	**महिला जनप्रतिनिधि हरुको क्षमता विकास**	पटक	१	प्रशासन	√			४००	४००			४००	
२.३४	**जनप्रतिनिधीहरुको अवलोकन भ्रमण**	पटक	१	प्रशासन	√			६००	६००			६००	
२.३५	क्षमता विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन	पटक	१	प्रशासन		√		२००		२००		२००	
३	**वित्तिय व्यवस्थापन**							२६००	६००	१७००	३००	२६००	०
३.१	आ.ले.प.शाखा स्थापना तथा जिम्मेवारी व्यवस्थापन	पटक	१	आ.प्र.	√			१००		१००		१००	
३.२	लेखा व्यवस्थापनका लागि सफ्टवेयर तालिम	पटक	१	प्रशासन		√		२००		२००		२००	
३.३	राजस्वका श्रोत पहिचान, प्रक्षेपण तथा परिचालन तालिम	पटक	१	राजश्व	√	√		२००	१००	१००		२००	
३.४	श्रोत अनुमान तथा विनियोजन सम्बन्धी अभिमुखिकरण	पटक	१	आ.प्र.		√		२००		२००		२००	
३.५	सार्वजनिक सम्पत्तिको लगत व्यवस्थापन अनुशिक्षण	पटक	१			√		१००		१००		१००	
३.६	करदाता शिक्षा अभिमुखिकरण	पटक	२	राजश्व	√	√	√	९००	३००	३००	३००	९००	
३.७	वित्तिय अनुसासन व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखिकरण	पटक	१	आ.प्र.		√		२००		२००		२००	
३.८	जिन्सी निरीक्षण एवं व्यवस्थापन तालिम	पटक	१	प्रशासन		√		२००		२००		२००	
३.९	परियोजना प्रस्ताव तथा प्रतिवेदन लेखन तालिम	पटक	१	योजना		√		३००		३००		३००	
३.१०	चौमासिक तथा वार्षिक समिक्षा प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन कार्यक्रम	पटक	१२	प्रशासन	√			२००	२००			२००	
४	**सूचना व्यवस्थापन**							३६५०	२६५०	४००	६००	३३५०	३००
४.१	सि.सि. क्यामेरा जडान	पटक	१	प्रशासन	√			२००	२००			२००	
४.२	सर्भर ब्यवस्थापन	पटक	२	प्रशासन	√			५००	५००			५००	

४.३	विभिन्न सफ्ट्वेयर जडान कार्यक्रम	पटक	१	प्रशासन	√		√	७००	४००		३००	४००	३००
४.४	सूचना व्यवस्थापन नीति तथा कानुन तर्जूमा	पटक	१	सूचना		√		१००		१००		१००	
४.५	वेवसाईट अद्यावधिक	पटक	१	प्रशासन	√			१००	१००			१००	
४.६	कानुहरु निर्माण, प्रकासन तथा अभिमुखिकरण	पटक	२	प्रशासन	√	√	√	१०००	४००	३००	३००	१०००	
४.७	क्षमता विकास योजना पुस्तिका प्रकाशन	पटक	१	प्रशासन	√			५०	५०			५०	
४.८	मल्टिमिडिया तथा पत्रकारिता सतरोन्नति तालिम	पटक	१	सूचना	√			३००	३००			३००	
४.९	प्रमुख पर्यटकीय क्षेत्रहरुको प्रचारका लागि ब्रुसर निमाण	पटक	१	सूचना	√			३००	३००			३००	
४.१०	गाउँपालिकाको पर्यटकीय स्थलहरुको बुकलेट प्रकाशन	पटक	१	सूचना	√			४००	४००			४००	
५	**सुशासन**							**७२६०**	**३१६०**	**२३००**	**१८००**	**५६६०**	**१६००**
५.१	भवन संहिता तथा घरनक्सापास कार्यविधि निर्माण एवम् अनुशिक्षण कार्यक्रम	पटक	२	योजना		√		**३००**		३००		३००	
५.२	बजार अनुगमनका कानुनी तथा प्रक्रियागत अभिमुखीकरण	पटक	२	प्रशासन		√	√	**२००**		१००	१००	२००	
५.३	सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण र सामाजिक परीक्षण	पटक	३	प्रशासन	√	√	√	**२१००**	७००	७००	७००	२१००	
५.४	शुसासन व्यवस्थापन तालिम	पटक	९	प्रशासन	√	√	√	**६००**	२००	२००	२००		६००
५.५	सुचनाको हक सम्बन्धी तालिम	पटक	१	प्रशासन		√		**३००**		३००		३००	
५.६	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम व्यवस्थापन तथा अनुगमन सम्वन्धी अनुशिक्षण	पटक	१			√	√	**३००**		२००	१००	३००	
५.७	भुकम्प प्रतिरोधि भवन निर्माण सम्बन्धी श्रमीकलाई तालिम	पटक	२	योजना	√	√		**३००**	१००	२००		३००	
५.८	विपद् जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी तालिम	पटक	२	योजना	√	√		**३००**	१००	२००		३००	
५.९	स्वास्थ्य स्वयंसेविको क्षमता विकास तालिम	पटक	१	स्वास्थ्य		√	√	**४००**		२००	२००		४००

५.१०	सहकारी व्यवस्थापन तालिम	पटक	२	आर्थिक विकास	√		√	६००	३००		३००	६००	
५.११	शैक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि शिक्षकहरुलाई आधुनिक प्रविधि व्यवस्थापन तालिम	पटक	२	विषयगत शाखा		√	√	६००		३००	३००		६००
५.१२	होमस्टे विकासका लागि तालिम तथा भ्रमण	पटक	१	योजना	√			३००	३००			३००	
५.१३	फोहरमैला व्यवस्थापन अभियान	पटक	१	वातावरण	√			३००	३००			३००	
५.१४	आदिवासि जनजाति उत्थान कार्यक्रम	पटक	१	सामाजिक विकास	√			४००	४००			४००	
५.१५	उपभोक्ता अनुशिक्षण कार्यक्रम	पटक	१	योजना	√			४००	४००			४००	
५.१६	माटोको नमुना संकलन सम्बन्धी स्थलगत घुम्ती तालिम	पटक	१	कृषि विकास	√			६०	६०			६०	
५.१७	कृषि वाली विमा सम्वन्धि र खाद्यान्न,फलफूल,तरकारी बाली सम्बन्धि स्थलगत १ दिने घुम्ति तालिम (कषि समुह र सहकारी)	पटक	१	कृषि विकास	√			२००	२००			२००	
५.१८	कृषिसंग सम्बन्धित कार्यक्रम संचालन अनुगमन तथा निरीक्षण	पटक	१	कृषि विकास	√			१००	१००			१००	
६	**समन्वय र सहकार्य**							**४५२०**	**१४२०**	**२१००**	**१०००**	**४५२०**	**०**
६.१	वडा कार्यालयको सेवा प्रवाह सम्बन्धी अनुभव आदन प्रदान कार्यक्रम	पटक	२			√	√	५००		३००	२००	५००	
६.२	गैसस प्रोफाइल तयारी	पटक	१	सामाजिक विकास		√		५००		५००		५००	
६.३	विभिन्न समितिहरुबीच समन्वय	पटक	२	प्रशासन	√		√	२००	१००		१००	२००	
६.४	टोल विकास संस्थाको गठन र परिचालन सम्बन्धी अभिमुखिकरण	पटक	२	सामाजिक विकास	√	√	√	१५००	५००	५००	५००	१५००	
६.५	विभिन्न समितिहरुको अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम	पटक	१	न्यायिक सचिवालय	√		√	५००	३००		२००	५००	
६.६	परियोजना व्यवस्थापन तालिम	पटक	१	योजना		√		४००		४००		४००	
६.७	सार्वजनिक निजी साझेदारी व्यवस्थापन तालिम	पटक	१	योजना		√		३००		३००		३००	
६.८	सेवा प्रदायकहरुको नक्सांकन तथा /स्टर तयारी ।	पटक	१	प्रशासन		√		१००		१००		१००	

६.९	सामुदायिक वन उपभोत्ता सँग तालिम तथा अन्तरक्रिया	पटक	१	वातावरण	√			**४००**	४००			४००	
६.१०	प्रत्येक विद्यालयमा कृषि सँग सम्बन्धित विषयमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	पटक	१	कृषि विकास	√			**१००**	१००			१००	
६.११	एन्टिवायोटिक रेसिस्टेन्ट सम्बन्धमा गापा अन्तर्गत सहकारी /प्राईभेट सेवामा कार्यरत प्राविधिकहरु सँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम	पटक	१	कृषि विकास	√			**२०**	२०			२०	
	जम्मा बजेट							**६१९५७**	**४०५५७**	**१४१५०**	**७२५०**	**५४२०७**	**७७५०**

अनुसूची – ८

चौविसे गाउँपालिकाको विद्यमान संस्थागत क्षमता लेखाजोखा (शाखागत रुपमा)

पदीय जिम्मेवारी	कार्यविवरण अनुसार गर्नुपर्ने मुख्य कार्यहरू	कार्यसम्पादनमा देखिएका कठिनाइहरू	विद्यमान ज्ञान, सीप र दक्षता (स्वमूल्याङ्कन)			ज्ञान, सीप र दक्षता वृद्धिका लागि अपेक्षा गरिएको क्षमता विकास कार्यक्रम (विषयवस्तु)
			उच्च	मध्यम	न्यून	
१. प्रशासन शाखा	१. गाउँसभा, कार्यपालिकाको बैठक व्यवस्थापन	सभा सञ्चालन सम्बन्धी आवश्यक तालिम नभएकाले कार्यविधि बमोजिम प्रकृया पूर्ण रुपमा अवलम्बन नसकिएको		√		सभा सञ्चालन व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम तथा अभिमुखिकरण
	२. विभिन्न समितिहरुको बैठक व्यवस्थापन	समितिहरुको बैठक सञ्चालन व्यवस्थापन कार्यविधि तयार नभएकाले समितिहरुको बैठक सञ्चालन र निर्णय प्रकृयामा एकरुपता नआएको ।		√		कार्यविधि निर्माण तथा कार्यान्वयन
	३. कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुको अभिलेख व्यवस्थापन	अभिलेख चुस्त रुपमा राख्न नसिकएको		√		अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम
	४. कर्मचारी प्रशासन	संगठन विकास सर्वेक्षण गरी सोही बमोजिम कर्मचारी दरबन्दी नभएकाले आवश्यक कर्मचारी व्यवस्थापन हुन सकेको छैन ।		√		संस्थागत संरचना र कर्मचारी दरबन्दी स्वीकृत भई आवश्यक कर्मचारी पदपूर्ति गरी सेवा व्यवस्थापन गर्ने
	५. सामान्य प्रशासन	आवश्यक कर्मचारी पदपूर्ति नभएकाले सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता आउन सकेको छैन ।		√		कर्मचारी पदपूर्ति गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउने
	६. शाखागत समन्वय र सहकार्य	शाखागत रुपमा जिम्मेवारी सम्पादनमा समन्वय प्रभावकारी भएको छैन ।		√		कर्मचारीलाई Team Building र सकारात्मक सोच सम्बन्धी तालिम प्रदान
	७. क्षमता विकास योजना सञ्चालन	क्षमता विकास योजना तर्जूमा भएकाले क्षमता र सिप विकासलाई योजनाबद्ध रुपमा कार्यान्वयन भएको छैन ।		√		क्षमता विकास योजना तर्जूमा गरी आवश्यक बजेट तथा कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।
	८. निर्माण व्यवसाय इजाजत दर्ता र नविकरण तथा संघसंस्था दर्ता तथा नियमन	संघसंस्था तथा निर्माण व्यवसाय दर्ता सम्बन्धी कानुन तजूमा भएपनि अभिमुखिकरण नगरिएकाले दर्ता तथा नियमन गर्न प्रभावकारी हुन सकेको छैन ।			√	दर्ता, नविकरण र नियमन सम्बन्धी तालिम तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
	९ टोल विकास संस्था परिचालन	टोल विकास संस्थालाइ परिचालन गर्न क्षमताको कमी रहेको		√		टोल विकास संस्था सञ्चालन सम्बन्धी तालिम तथा अभिमुखिकरण प्रदान

						विकास, प्रशासन र राजश्व सम्बन्धी तालिम तथा अभिमुखिकरण
	१० .दर्ता चलानी	दर्ता चालनीलाई चुस्त रुपमा व्यवस्थापन गर्न सकिएको छैन ।		√		दर्ता चलानी उपशाखा स्थापना गरी छुट्टै कर्मचारी राखी सफ्टवेयर प्रणालीबाट व्यवस्थापन गर्ने ।
२. स्वास्थ्य शाखा तथा सरसफाई शाखा	१. कार्यकक्ष तथा शाखा व्यवस्थापन	शाखाको आवश्यक कोठा नभएकोले प्रभावकारी रुपमा सेवा सम्पादन नभएको ।		√		स्वास्थ्य शाखाको लागि फराकिलो कार्य कक्ष व्यस्थापन गर्ने
	२. योजना तथा कार्यक्रम व्यवस्थापन	स्थानीय स्तरका स्वास्थ्य योजना तर्जूमा हुन सकेको छैन		√		१ कार्यालयगत कामको लागि एक थान मोटरसाईकलको व्यवस्थापन गर्ने । २. स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचना तथा योजना व्यवस्थापन गर्न एक जना जनशक्ति व्यवस्थापन गरी आवश्यक तालिम दिनु पर्ने ।
	३. सुरक्षित मातृत्व तथा क्षयरोग मुक्त कार्यक्रम सञ्चालन	कर्मचारीलाई आवश्यक तालिम प्राप्त नभएकोले प्रभावकारी रुपमा सेवा प्रवाह हुन सकेको छैन		√		यो सेवामा रहेका कर्मचारीहरुलाई तालिम प्रदान गर्नु पर्ने ।
	४. ओपिडि सेवा व्यवस्थापन	१. जनशक्ति अपुग रहेको छ । २. आवश्यक उपकरण नभएको (एक्सरे मेसिन, ल्याव परीक्षण मेसिन)		√		१ आवश्यक थप जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने । २. मेसिन उपकरणको व्यवस्थापन गर्ने ।
	५. स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन	द्रूत इन्टरनेट सेवा तथा तलिम प्राप्त जनशक्ति नभएकोल स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन चुस्त रुपमा गर्न सकिएको छैन ।		√		१ कर्मचारीलाई सूचना व्यवस्थापन तालिम दिने । २. इन्टरनेट सेवालाई आवश्यक क्षमता बृद्धि गरी जडान तथा सञ्चालन गर्ने ।
	६. खोप सेवा व्यवस्थापन	१ जनशक्तिलाई आवश्यक क्षमता अभिवृद्धि तालिम नभएको । २. खोप केन्द्र निर्माण तथा आवश्यक भौतिक सामाग्री व्यवस्थित नभएको । ३. भ्याक्सिन क्यारियर कमी भएको		√		१. जनशक्तिलाई आवश्यक क्षमता अभिवृद्धि तालिम दिने । २. खोप केन्द्र विस्तार तथा आवश्यक भौतिक सामाग्री व्यवस्थित गर्ने ३. भ्याक्सिन क्यारियर व्यवस्थापन गर्ने ।
	७. स्वास्थ्य विपद् तथा महामारी व्यवस्थापन	१ बजेटको अपर्याप्ता । २. थप जनशक्ति व्यवस्थापन तथा भएको जनशक्तिलाई क्षमता विकास गराउने । ३. आपतकालिन सेवा केन्द्र निर्माणमा कमी । ४. सूचना व्यवस्थापन चुस्त नभएको ।		√		१ आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गर्ने । २. जनशक्तिको क्षमता विकास गर्ने ३ . आपतकालिन सेवा केन्द्र निर्माण गर्ने । ४. सूचना व्यवस्थापन प्रविधिमैत्री बनाउने ।
	८. एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन	१. एम्बुलेन्स सञ्चालन अभिलेखिकरण व्यवस्थापन ।		√		एम्बुलेन्स सेवालाई सूचना प्रविधिमैत्री अभिलेखिकरण गरी सञ्चालनमा ल्याउने

	९. औषधि खरिद तथा वितरण	१. बजेट कमी भएको २. भण्डार व्यवस्थापन कमजोर	√			औषधि खरिदका लागि बजेट बृद्धि गरी उपयुक्त भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने ।
	१०. विपन्न नागरिक सिफारिस	१. कार्यविधिको विषयमा वडा कार्यालयमै जानकारी नभएकाले कतिपय सेवा प्रवाहमा ढिलाई	√			विपन्न नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवा प्रवाह सम्बन्धी सूचना तथा अभिमुखिकरण गर्ने ।
३. आर्थिक प्रशासन शाखा	१ बजेट निर्माण तथा कार्यान्वयन	१ बजेट कार्यान्वयन समयमा सम्पन्न हुन नसकेको		√		सार्वजनिक खरिद योजना तथा बार्षिक कार्य तालिका सम्बन्धी तालिम
	२. लेखा परीक्षण					
	३. पेश्की तथा बेरुजु	१ समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई क्षमता विकास तालिम		√		आवश्यक कार्यविधि निर्माण गरी पेश्की बेरुजु फर्च्यौट सम्बन्धी कर्मचारीलाई तालिम प्रदान ।
	४. लेखा प्रतिवेदन	१ लेखा प्रतिवेदन समयमै तयार नभई प्रतिवेदन पठाउन नसकिएको ।		√		कर्मचारीलाई क्षमता विकास तालिम
४. राजश्व शाखा	१ आन्तरिक आयको प्रक्षेपण	राजश्व प्रक्षेपण सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीपको कमीले यथार्थपरक राजश्व अनुमान गर्न नसकिएको ।		√		राजश्व प्रक्षेपण सम्बन्धी जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई अभिमुखिकरण ।
	२ राजश्व संकलन तथा अभिलेख व्यवस्थापन	१ जनशक्ति कमी भएको		√		राजश्व शाखा छुट्टै स्थापना गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गरी तालिम प्रदान गर्नु पर्ने
		२ राजश्व संकलनका लागि कार्यविधिको अभिमुखिकरण नभएको			√	राजश्व संकलन सम्बन्धी कार्यविधि सम्बन्धि अनुशिक्षण गर्ने ।
	३ वडा कार्यालयमा आवश्यक समन्वय र सहजिकरण	विद्युतिय उपकरण राम्रो नभएकाले सेवा प्रवाहमा ढिलाई हुने गरेको			√	इन्टरनेटको सूविधा आवश्यक क्षमतामा व्यवस्थापन गर्ने र कर्मचारीलाई थप राजश्वको सफ्टवेयर सञ्चालन सम्बन्धी तालिम दिने
	४ राजश्व सम्बन्धी नीति निर्माण तथा राजश्व प्रशासन	जनशक्ति र बजेट नभएकोले राजश्व अभिमुखिकरण र नियमन हुन नसकेको		√		राजश्व शाखामा कर्मचारी व्यवस्थापन एवम् आवश्यक क्षमता अभिर्बद्धि गरी स्थानीयस्तरमा टोली खटाई राजश्व संकलन तथा नियमनलाइ प्रभावकारी बनाउने
५ जिन्सी शाखा	१ खरिद व्यवस्थापन	१ गाउँपालिकाको सार्वजनिक खरिद नियमावली नभएकोले खरिद प्रकृयामा समस्या भएको ।			√	पालिकाको सार्वजनिक खरिद नियमावली तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने
		२.एकीकृत खरिद योजना नवनेको हुँदा कार्य सम्पादनमा कठिनाई भएको ।		√		एकीकृत खरिद योजना तर्जूमा सम्बन्धि तालिम एवम् खरिद योजना निर्माण
	२ जिन्सी अभिलेखिकरण	सवै प्रकारका सम्पत्तिहरुको विवरण प्राप्त नभई सकेको एवम् सूचकगत अभिलेख नभएकोले जिन्सी अभिलेखिकरण हुन नसकेको ।				कर्मचारीलाई सम्पत्तिहरुको सूचना संकलन तथा अभिलेखिकरण सम्बन्धि तालिम प्रदान

	३ जिन्सी निरीक्षण	१ समयमै जिम्मेवारी नतोकिएको		√		समयमै जिन्सी निरीक्षणको जिम्मेवारी तोकी निरीक्षण प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउने
		२ कर्मचारी क्षमता अभिबृद्धि पुरा नभएकोल समयै जिन्सी निरीक्षण प्रैतिवेदन तयार नभएको		√		जिन्सी व्यवस्थापन सम्बन्धी कर्मचारीको क्षमता विकास गर्ने ।
६ प्राविधिक तथा योजना अनुगमन शाखा	१. योजना डिजाईन, ड्रइङ्ग तथा लागत इष्टिमेट तथा मूल्याङ्कन	१. सवै प्रकृतिको दररेट विश्लेषणमा ज्ञान नहुनु । २. इ विडिङ्गको विषयमा ज्ञान नहुनु । ३. नयाँ कर्मचारी भएकोले प्राविधिक ज्ञान र सीप सम्बन्धी क्षमतामा न्युनता हुनु ।		√		१. प्राविधिक कर्मचारीलाई योजना डिजाईन, ड्रइङ्ग तथा लागत इष्टिमेट तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धि तालिम सञ्चालन गरी क्षमता विकास गर्ने । २ इ विडिङ्ग सम्बन्धि तालिम प्रदान गरी क्षमता विकास गर्ने ।
	२ योजना सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन	१. योजना अनुगमन सम्बन्धी कार्यविधि नभएको । २. नियमित कार्यतालिका अनुसार नभएको ३. सुपरीवेक्षण गर्नका लागि आवश्यक कर्मचारी नभएको । ४. कर्मचारी क्षमता अभिबृद्धि नभएको ।		√		१. योजना अनुगमन कार्यविधि निर्माण गर्ने । २.योजना अनुगमनका लागि थप प्राविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन गरी कर्मचारीको क्षमता विकास गर्ने ।
	३ घर नक्सा पास	१. गाउँपालिकास्तरको भवन संहिता नभएको । २. जनशक्ति कमी ३. प्राविधिक क्षमता अभिबृद्धि		√		१ भवन संहिता निर्माण गरी कार्यान्वनयन गर्ने २ प्राविधिक कर्मचारीको क्षमता विकास गर्ने ।
	४ खरिद योजना र बार्षिक कार्यतालिका	खरिद योजना निर्माण गर्ने आवश्यक ज्ञान र सीप भएको कर्मचारी नभएको ।		√		सार्वजनिक खरिद योजना तथा बार्षिक कार्य तालिका सम्बन्धी तालिम दिने
	५ घरजग्गा नापी तथा अमिन सेवा	१ जनशक्ति कमी भएकोले समयमा सेवा दिन नसकिएको		√		पालिका क्षेत्रको सार्वजनिक जग्गा पहिचान तथा संरक्षण तथा अभिलेखिकरण सम्बन्धी तालिम प्रदान
७. योजना शाखा	१. बार्षिक बजेट तथा योजना तर्जूमाको लागि सहयोग गर्ने ।	योजना तर्जूमा सम्बन्धी ज्ञान र सीपको कमी भएको ।		√		कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुको लागि योजना तर्जूमा सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने ।
	२ योजना व्यवस्थापन तथा अभिलेखिकरण गर्ने	योजना व्यवस्थापन र अभिलेखिकरणको लागि प्रविधिमैत्री नभएकोले चुस्त रुपमा अभिलेख नराखिएको			√	योजना तथा कार्यक्रमहरुको अभिलेखिकरण एवम् व्यवस्थापनका लागि सफ्टवेयर राख्ने
	३ खरिद गुरु योजना तथा बार्षिक कार्य तालिका निर्माण गर्ने	खरिद योजना तथा बार्षिक कार्य तालिका निर्माण हुन नसकेको			√	खरिद योजना तथा बार्षिक कार्य तालिका निर्माण सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन ।
	४ उपभोक्ता समिति गठन तथा परिचालन गर्ने	उपभोक्ता समितिको लाग सहभागितालाई संस्थागत गर्न नसकिएको			√	योजना सञ्चालनमा उपभोक्ताहरुको लागत साझेदारीको नीतिलाई अवलम्बन गर्ने
		१. योजना अनुगमन कार्यविधि निर्माण नभएको ।		√		योजना अनुगमन कार्यविधि निर्माण गर्ने

	४ योजना अुनगमन तथा सुपरीवेक्षण गर्ने	२. योजना अनुगमन सूचकगत रुपमा कार्य तालिका अनुसार नभएको ।		√		योजना अनुगमन कार्यतालिका निर्माण तथा सूचकगत रुपमा अनुगमन तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्ने
		३ योजना अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण सम्बन्धी जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको क्षमता अभिबृद्धि नभएको ।		√		कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुको लागि योजना अनुगमन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने ।
७ पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास शाखा	१ पशु स्वास्थ्य सेवा	१ कर्मचारी क्षमता विकास		√		थप जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने ।
		२ जनशक्ति कमी रहेको				
	२ पशु विकास सेवा	१ कर्मचारी क्षमता विकास		√		कर्मचारीको क्षमता विकास गर्ने ।
		२ जनशक्ति कमी रहेको				
	३ पशु सेवा नियमन	२ जनशक्ति कमी रहेको		√		
	४ बजार प्रबर्दन					
८ कृषि विकास शाखा	१ अनुदानमा मेसिन उपकरण वितरण	प्राविधिक ज्ञानको कमीले सञ्चालन व्यवस्थापनमा समस्या रहेको		√		कृषिहरुलाई मेसिन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने
	२ अनुदानमा विउ वितरण	कृषि समुहमा मात्र वितरण हुँदा गरिव किसानहरुलाइ वितरण गर्न नसकिएको		√		गरिव घर परिवार पहिचान गरी सोही आधारमा वीउ अनुदान वितरण प्रणाली अवलम्बन गरिनु पर्ने
	३ बालि संरक्षणका लागि परामर्श सेवा तथा आकस्मिक बालि संरक्षण	नया प्रजातिको किरा तथा रोग पहिचान हुन नसकेको			√	नविनतम रोग किरा पहिचान तथा नियन्त्रण सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम
	४ कृषि समुह दर्ता तथा नविकरण	सवै कृषक समुहलाई दर्ता तथा नियमित रुपमा नविकरण गर्न नसकिएको		√		कृषि समुहहरुलाई समुह परिचालन एवम् नियमन सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम
	५ कृषि सूचना व्यवस्थापन	'कृषि सूचना अद्यावधिक नभएकोले यथार्थ सूचना तथा अभिलेख राख्न एवम् वितरण गर्न नसकिएको			√	कृषि सर्वेक्षण सूचना आधुनिक प्रविधिमा सूचना व्यवस्थापन गर्न तालिम सञ्चालन
९. शिक्षा शाखा	१. तलव भत्ता तथा अनुदान निकासा	कम्प्युटर सम्बन्धी ज्ञानको कमी		√		लेखा व्यवस्थापन सम्बन्धी कम्प्युटर तालिम
	२. विद्यालय प्रशासन	आवश्यक जनशक्तिको कमी भएकाले शैक्षिक तथ्याङ्क व्यवस्थापन तथा विद्यालय अनुगमन समयमै गर्न सकिएको छैन ।		√		आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन गरी क्षमता अभिबृद्धि गर्नु पर्ने ।
	१ मुद्धा दर्ता तथा अभिलेखिकरण	जनशक्ति कमी भएको			√	जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने ।

१०. न्यायिक समितिको सचिवालय	२ न्याय प्रशासन	अभिलेख व्यवस्थापन गर्न नसकिएको		√		अभिलेख व्यवस्थापन गर्न तालिम प्रदान गर्ने ।
	३ मेलमिलाप सेवा व्यवस्थापन	सवै मेलमिलापकर्ताहरुलाई परिचालन गर्न नसकिएको ।		√		पुर्नताजगी तालिम प्रदान गरी अनुभव आदन प्रदान गर्ने ।
११. महिला बालवालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा	१ अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण	१. कार्यविधिको बारेमा अभिमुखिकरण		√		कार्यविधिको विषयमा सरोकारवालामलाई अभिमुखिकरण गर्ने ।
		२ श्रेणी निर्धारण तथा पहिचान		√		
		३. कर्मचारी क्षमता विकास तालिम		√		कर्मचारीलाई तालिम प्रदान गर्ने ।
		४. जनशक्तिको कमी		√		
	२ बालक्लव गठन तथा परिचालन	१ बालमैत्री गाउँघोषणा नभएको			√	बालमैत्री गाउँघोषणा योजना तयारी सम्बन्धी कर्मचारीको आवश्यक क्षमता विकास गर्ने ।
		२ बालमैत्री नीति तथा कार्यविधि नभएको			√	नीति तथा कार्यविधि तयारी गरी अभिमुखिकरण गर्ने ।
	३ महिला समुह गठन तथा परिचालन	१ बजेट विनियोजन नभएको			√	
		२ जनशक्तिको कमी			√	
	४ लैङ्गिक हिंसा न्यूनिकरण	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट परीक्षण नभएको	√		√	कार्यविधिको विषयमा आवश्यक तालिम तथा अभिमुखिकरण गर्ने ।
१२. सूचना प्रविधि शाखा	१ स्थानिय तहको website, software, system को नियमित संचालन र अध्यावधिक गर्ने		√			
	२ सूचना, तथ्याङ्क तथा विवरण समयमा उपल्बध गराउने ।		√			
	३ गाउँपालिकामा कर्मचारीहरुलाई विद्युतीय शासन, सूचना तथा संचार प्रविधि सम्बन्धी तालिम र अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन ।		√			
	४ महिनाको कम्तिमा एक पटक सबै वडामा गई सूचना प्रविधिसगँ सम्बन्धित समस्या समाधान तथा अनुगमन		√			

१३. समाजिक विकास शाखा	१. सामाजिक सुरक्षा सेवा व्यवस्थापन	अभिलेख अद्यावधिक गर्ने		√		हरेक महिना वडा तहमा दर्ता शिविर सञ्चालन गरी मृतकहरुको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने
	२. व्यक्तिगत घटना सेवा प्रवाह			√		
	३. दर्ता शिविर सञ्चालन			√		उद्यमसिलता सम्बन्धी तालिम
१४ उद्यम विकास शाखा	१ उद्यमशिलता विकास तालिम दिने			√		
	२ नया उद्यमी सिर्जना गर्ने			√		
	३ स्तरोन्नति तालिम दिने			√		
	४ प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने			√		
	५ वित्तिय सेवामा पहुँच			√		
	६ वजारीकरणमा सहयोग			√		
	७ साझा सुविधा केन्द्रको स्थापना			√		
१५ आप्रवासी सूचना कक्ष	१ परामर्श दिने			√		पेशागत तालिम
	२ अभिलेख व्यवस्थापन			√		
	३ कानुनी सहजीकरण			√		कानुनी सहजीकरण तालिम
१६ वडा कार्यालय	१ सिफारिस	१. दुई वटा वडाहरुमा वडा कार्यालय भवन नभएको ।		√		वडा कार्यालय भवन निर्माण
		२. आवश्यक पर्ने मेसिनरी कम्प्युटर तथा फर्निचर व्यवस्थापन नभएको		√		आवश्यक मेसिनरी तथा फर्निचर व्यवस्थापन गर्ने
		३ तीन वटा वडाहरुमा वडासचिव नभएको		√		वडासचिवको व्यवस्था मिलाउने
		४ सिफारिस सम्बन्धी सफ्टवेयर व्यवस्थापन नगरिएको		√		सफ्टवेयर जडान गरी सेवा व्यवस्थापन गर्ने
		५. नागरिक वडापत्रलाई घरदैलो सम्म पुर्याउन नसकेको		√		घरधुरीमा वडापत्रको जानकारी गराई वितरण गर्ने
	२ योजना तर्जूमा तथा सञ्चालन	वजेट तर्जूमा तथा कार्यान्वयन प्रभावकारी नभएको		√		वडाका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई योजना तर्जूमा सम्बन्धी तालिम
	३ वडा सुशासन तथा नियमन सेवा	वडा सुशासन तथा नियमन सेवा सञ्चालन नभएको		√		वडामा वडा सरकारको भूमिका विषयमा नियमन गर्ने नीति अवलम्बन
	४ वडा सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन	वडाको अभिलेख व्यवस्थापन नभएको		√		वडा क्षेत्रको सूचना तथा तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने

अनुसूची – ९

चौविसे गाउँपालिकाको विद्यमान मानव संशाधनको क्षमता लेखाजोखा फाराम (विषयक्षेत्रगत रूपमा)

क्षमता विकासका क्षेत्र	प्रशिक्षण/ अभिमुखीकरण/ अन्तरक्रिया/ अन्य	कार्यक्रम किन आवश्यक परेको हो ?	कार्यक्रम कसका लागि (कृपया ठीक चिन्ह लगाउनु होला, एक भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ)					अपेक्षित उपलब्धि	समय अवधि	कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उपयुक्त महिना
			कार्यपालिका पदाधिकारी	वडा समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू	कर्मचारीहरू (कुन स्तरका कर्मचारी)	वडा कार्यालयका कर्मचारीहरू	अन्य (खुलाउने)			
स्थानीय शासन सम्बन्धी नीति, कानून र सार्वजनिक प्रशासन	प्रशिक्षण	सीप र क्षमता विकास गर्न	√	√	√	√	√	क्षमता विकास	२ दिन	चैत्र
स्थानीय न्यायिक तथा मध्यस्थता	प्रशिक्षण र अभिमुखिकरण	न्यायिक समितिको काममालाई सरल र प्रभावकारी बनाउन	√	√				,,	२ दिन	पौष
नतिजामा आधारित योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली	अभिमुखिकरण	अनुगमन र मूल्याकन प्रणालीलाई संस्थागत गर्न	√	√	√	√		अनुगमन प्रतिवेदन सूचकगत र नियमित हुने	१ दिने	बैसाख
शहरी भू–उपयोग नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	तालिम	योजना तर्जूमाका लागि क्षमता विकास गर्न	√	√	√			क्षमता विकास	दुई दिने	पौष
शहरी भवन संहिता	अभिमुखिकरण	भवन संहिता सम्बन्धी जानकारी दिन	√	√	√			भवन मापदण्डको प्रयो भएको	दुई दिन	असोज

कार्यालय व्यवस्थापन तथा अभिलेख प्रणाली	तालिम	कार्यालय व्यवस्थापनलाई सुव्यवस्थीत बनाउन			√	√		अभिलेख व्यस्थापन भएको	दुई दिने	मंसिर
सार्वजनिक र सामाजिक उत्तरदायित्व (जवाफदेहिताका अवधारणा, औजारहरू र उपयोग सीप	अभिमुखिकरण	पारदर्शिता र सुशासन कायम गर्न	√	√	√			सेवा प्रवाहमा सरलता आउने	दुई दिने	मंसिर
लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	अभिमुखिकरण	सामाजिक समावेसीकरण कार्यक्रममा प्रभावकारीता ल्याउन	√	√	√	√	√	लैससास क्षेत्रमा योजना पहिचन र कार्यान्वयन	दुई दिने	माध
फोहोरमैला तथा वातावरण व्यवस्थापन	तालिम	फोहोरमैला व्यवस्थापनमा सुधार ल्याउन	√	√	√			शहरी क्षेत्रमा सुन्दरता वढने	तीन दिने	माघ
टोल विकास संस्था व्यवस्थापन तथा परिचालन	तालिम	स्थानीयस्तरमा विकास अभियान र सुशासन कायम गर्न			√	√	√	टोल विकास संस्थालाई परिचालन गर्न	दुई दिने	फाल्गुण महिना

अनुसूची १०

चौविसे गाउँपालिकाको तीन बर्षे मानव संसाधन क्षमता विकास योजना, आ.व. (२०७९/८० देखि २०८१/८२)											
क्र.स.	मानव संशाधन विकास क्रियाकलापहरू	प्राप्त हुने सिकाइ	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारिता	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रु हजारमा			
					आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२	**जम्मा**	आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२
१. निर्वाचित पदाधिकारीहरुका लागि								**५३००**	**१६००**	**३०००**	**७००**
१.१	वार्षिक कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, समन्वय, सुपरिवेक्षण, अनुगमन सम्वन्धी अनुशिक्षण	योजना तर्जूमा, कार्यान्वयन र अनुगमन सम्बन्धी जानकारी र सीप प्राप्त हुनेछ ।	योजना कार्यान्वयनमा सहजता हुने ।	प्रशासन	√	√		**६००**	३००	३००	
१.२	वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तालिम	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता विकास भएको हुनेछ ।	समयमै विपद् व्यवस्थापन भएको हुने ।	योजना	√	√		**४००**	२००	२००	
१.३	पदाधिकारीहरुलाई जिम्मेवारी व्यवस्थापन **तालिम**	पदाधिकारीहरुलाई कानुन बमोजिम प्राप्त अधिकारको जानकारी भई कार्यान्वयन गर्ने क्षमता विकास भएको हुनेछ ।	जनप्रतिनिधिहरुको भूमिका प्रभावकारी भएको हुने ।		√			**४००**	४००		
१.४	नेतृत्व विकास तालिम	जिम्मेवारी अनुसारको नेतृत्वसीप प्राप्त हुने	जिम्मेवारी र उत्तरदायित्वको बोध भई नेतृत्वदायि भूमिकामा सरकारको कार्य सम्पादन हुने	प्रशासन		√		**३००**		३००	
१.५	बैठक व्यवस्थापन तालिम	बैठक सञ्चालन तथा व्यवस्थापन	व्यवस्थित रुपमा बैठक सञ्चालन हुने	प्रशासन		√		**३००**		३००	

१.६	राजस्वका श्रोत पहिचान, प्रक्षेपण तथा परिचालन तालिम	राजश्वका क्षेत्र पहिचान र परिचालन	राजश्व सुधार योजना अनुसार राजश्वको अनुमान गरी यथार्थ आयमा सुधार हुने	राजश्व	√	√		**२००**	१००	१००	
१.७	श्रोत अनुमान तथा विनियोजन सम्बन्धी अभिमुखिकरण	बजेट स्रोत अनुमान र विनियोजन	यथार्थपरक बजेट अनुमान गरी प्राथमिकताका क्षेत्रमा बजेट विनियोजन	आ.प्र.		√		**२००**		२००	
१.८	वित्तिय अनुसासन व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखिकरण	वित्तिय अनुसासन कायम राख्न	पेश्की तथा बेरुजु कमी हुने ।	आलेप		√		**२००**		२००	
१.९	कानुहरु निर्माण, प्रकासन तथा अभिमुखिकरण	कानुन तर्जूमा गरी कार्यान्वयन गर्ने	सेवा प्रवाह कानुन सम्मत भई चुस्त हुने	कानुन, प्रशासन	√	√	√	१०००	४००	३००	३००
१.१०	शुसासन व्यवस्थापन तालिम	सुशासन व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी	सुशासन कायम हुने	प्रशासन	√	√	√	**६००**	२००	२००	२००
१.११	सुचनाको हक सम्बन्धी तालिम	सूचनाको बर्गिकरण र सूचना प्रवाह गर्ने प्रकृया	समयमै सार्वजनिक महत्वका सूचना सार्वजनिक भई पारदर्शिता कायम हुने	प्रशासन		√		**३००**		३००	
१.१२	भवन संहिता तथा घरनक्सापास कार्यविधि निर्माण एवम् अनुशिक्षण कार्यक्रम	भवन निर्माण गर्दा अपनाउनु पर्ने प्रणाली र मापदण्डको जानकारी	भवन संहिताको पालना गरी सहज रुपमा भवन निर्माण इजाजत प्राप्त तथा व्यवस्थीत शहरीकरण	योजना		√		**३००**		३००	
१.१३	वडा कार्यालयको सेवा प्रवाह सम्बन्धी अनुभव आदन प्रदान कार्यक्रम	सेवा प्रवाहको तरिका र समानता	वडा कार्यालयवाट हुने कार्यहरुमा एक रुपता कायम हुने			√	√	**५००**		३००	२००
१.१४	**बाल अधिकार बालमैत्री स्थानीय सरकार**	बाल अधिकारको विषयमा जानकारी भइ बालमैत्री स्थानीय शासन व्यवस्थाका लागि क्षमता विकास हुने	बालमैत्री स्थानीय शासन लागु हुने	महिला तथा बालवालिका	√			**४००**	४००		
१.१५	**महिला जनप्रतिनिधि हरुको क्षमता विकास**	महिला जनप्रतिनिधिहरुको भूमिकाको विषयमा क्षमता विकास हुने	महिला विकास कार्यक्रममा उन्नति	प्रशासन	√			**४००**	४००		

१.१६	**जनप्रतिनिधीहरुको अवलोकन भ्रमण**	विभिन्न स्थानमा भएका विकास अनुभव प्राप्त हुने	नविनतम विकासको थालनी	प्रशासन	√			**६००**	६००		
२. समिति, उपसमितिहरुका लागि								**७६००**	**२१००**	**२८००**	**२७००**
२.१	न्यायिक तथा मेलमिलाप व्यवस्थापन तालिम	न्याय सम्पादन तथा मेलमिलाप गर्ने क्षमता विकास हुने	विवाद समयमै व्यवस्थापन हुने	न्यायिक समितिको सचिवालय	√	√	√	**९००**	३००	३००	३००
२.२	**शैक्षिक सुधारका लागि व्यवस्थापन समिति अभिभावक र शिक्षकहरुलाई भूमिका व्यवस्थापन तालिम**	आधुनिक शिक्षण प्रणालीको प्रयोग गर्ने सक्ने	शिक्षण पद्धतिमा आधुनिक प्रविधिको प्रयोग भई गुणस्तरीयता सुधार हुने	विषयगत शाखा		√	√	**४००**		२००	२००
२.३	स्वस्थ्यकर्मीहरुका लागि क्षमता विकास तालिम	नविनतम ज्ञान र सीप प्राप्त हुने	स्वास्थ्य सेवामा गुणस्तरीता आउने	विषयगत शाखा	√	√	√	**८००**	२००	२००	४००
२.४	करदाता शिक्षा अभिमुखिकरण	कर संकलन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी हुने	कर संकलन बृद्धि हुने	राजश्व	√	√	√	**९००**	३००	३००	३००
२.५	परियोजना प्रस्ताव तथा प्रतिवेदन लेखन तालिम	प्रस्ताव तथा प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीपको विकास	कार्यक्रमको अभिलेख व्यवस्थापनमा सुधार तथा शिघ्र भुक्तानी	योजना		√		**३००**		३००	
२.६	बजार अनुगमनका कानुनी तथा प्रक्रियागत अभिमुखीकरण	बजार अनुगमन सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्राप्त हुने	बजारमा सुशासन कायम हुने	प्रशासन		√	√	**२००**		१००	१००
२.७	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम व्यवस्थापन तथा अनुगमन सम्वन्धी अनुशिक्षण	सामाजिक सुरक्ष अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने	अनुगमन गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्ने	सामाजिक विकास शाखा		√	√	**३००**		२००	१००
२.८	विपद् जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी तालिम	विपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि पूर्व तयारी	विपद् जोखिमबाट बच्न पूर्व तयार हुने र समयमै सेवा व्यवस्थापन हुने	योजना	√	√		**३००**	१००	२००	

२.९	स्वास्थ्य स्वयंसेविको क्षमता विकास तालिम	स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरुलाइ सूचकगत रुपमा सेवा व्यवस्थापन	स्वास्थ्य सेवामा लक्षीत प्रगति भएको	विषयगत शाखा		√	√	४००		२००	२००
२.१०	सहकारी व्यवस्थापन तालिम	सहकारी संस्थाहरु दर्ता, सञ्चालन तथा नियमन	सहकारीहरु नियमित रुपमा सञ्चालन एवम् व्यवस्थापन		√		√	६००	३००		३००
२.११	विभिन्न समितिहरुबीच समन्वय	समितिहरुको बैठक सञ्चालन, समन्वय	समितिहरुबीचको समन्वय भएको		√		√	२००	१००		१००
२.१२	टोल विकास संस्थाको गठन र परिचालन सम्बन्धी अभिमुखिकरण	टोलवस्ती संस्था गठन तथा परिचालन	सेवा व्यवस्थापनमा टोल विकास संस्थाहरुको सहभागिता एवम् सकृयता	सामाजिक विकास	√	√	√	१५००	५००	५००	५००
२.१३	विभिन्न समितिहरुको अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम	विभिन्न कार्यहरुको स्थलगत सिकाई	नविनतम सिकाईहरुलाई विकास प्रकृयमा अवलम्बन		√		√	५००	३००		२००
२.१४	सार्वजनिक निजी साझेदारी व्यवस्थापन तालिम	सानिसा अवधारणाको जानकारी	सेवा प्रवाहमा सानिसा प्रकृया अवलम्बन			√		३००		३००	
२.१५	सामुदायिक वन उपभोत्ता सँग तालिम तथा अन्तरक्रिया	सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति परिचालनको जानकारी हुने	गाउँपालिकाको बन रोयल्टीमा बृद्धि हुने	वातावरण	√			४००	४००		
२.१६	प्रत्येक विद्यालयमा कृषि सँग सम्बन्धित विषयमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	कृषि सम्बन्धि विद्यालयस्तरमा जानकारी हुने	कृषि विकासमा टेवा पुग्ने	कृषि विकास	√			१००	१००		
३. कर्मचारीहरुका लागि								४८५०	१०५०	३२५०	५५०
३.१	योजना र कार्यक्रम अनुगमन तथा प्रतिवेदन लेखन तालिम	योजना अनुगमन र प्रतिवेदन तयार गर्ने सिपको विकास हुने	योजना अनुगमनमा प्रभावकारीता	प्रशासन		√		३००		३००	
३.२	संगठन तथा कार्यालय व्यवस्थापन तालिम	संगठन सञ्चालन व्यवस्थापन	कार्य जिम्मेवारी अनुसार सेवा सञ्चालन तथा कार्यालय व्यवस्थापनमा सरलता आउने	प्रशासन		√		२००		२००	

३.३	प्रशासनिक सेवा व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रशिक्षण	प्रशासनिक सेवा सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने ज्ञान र सीप प्राप्त हुने	प्रशासनिक सेवामा सरलता		√			२००	२००		
३.४	सकारात्मक सोच **प्रशिक्षण**	सकारात्मक रुपमा सोच्ने शैली	हरेक समस्यालाई सकारात्मक रुपमा व्यवस्थापन	प्रशासन		√		५००		५००	
३.५	सेवाकालिन तालिम	पदीय जिम्मेवारी अनुसारको सेवा व्यवस्थापन	सेवाग्राही प्रति उत्तरदायी भई सक्षमतापूर्वक सेवा प्रवाह हुने	प्रशासन	√	√	√	५००	१००	२००	२००
३.६	HIMS/EMIS/VERS लगायतका सफ्टवेयर तालिम	आधुनिक सूचना व्यवस्थापन	अद्यावधिक सूचना अभिलेख तत्काल प्राप्त हुने	प्रशासन		√		२००		२००	
३.७	LISA को सूचकगत कार्य व्यवस्थापन तालिम	LISA को सूचक सम्बद्ध कार्य सञ्चालन, अभिलेख तयारी तथा स्वमूल्याङ्कन	यथार्थपरक कार्य प्रगतिको आधारमा स्वमूल्याङ्कन भएको हुने	प्रशासन	√			३००	३००		
३.८	कम्प्युटर तथा सफ्टवेयर तालिम	कम्प्युटरको आधारभूत सीप तथा सञ्चालन	डिजिटल प्रविधिबाट चुस्त सेवा व्यवस्थापन	प्रशासन		√		३००		३००	
३.९	प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम	प्रशिक्षक भई कार्य गर्न सक्ने	दक्ष तथा क्षमतामुलक तरिकाले अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन	प्रशासन			√	२००			२००
३.१०	कृतिम गर्भधारण सम्बन्धी तालिम	पशु स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि प्राविधिक ज्ञान र सीप	दक्ष प्राविधिकबाट सेवा प्रवाह	विषयगत शाखा		√		२००		२००	
३.११	प्राविधिक क्षमता अभिबृद्धि तालिम	डिजाईन, लागत इष्टिमेट तथा मूल्याङ्कन तयारी सम्बन्धी नवितम ज्ञान र सीप हासिल हुने	प्राविधिक सेवामा सरलता	प्राविधिक शाखा		√		२००		२००	
३.१२	पशु प्राविधिक तथा कृषि प्राविधिकलाई क्षमता विकास तालिम	पशु विकास सम्बन्धी नविनतम ज्ञान र सीप हासिल हुने	प्राविधिक सेवामा गुणस्तरीयता कायम	विषयगत शाखा	√	√	√	४५०	१५०	१५०	१५०
३.१३	आ.ले.प.शाखा स्थापना तथा जिम्मेवारी व्यवस्थापन	आलेप शाखाको व्यवस्थीत हुने	शाखाको काममा चुस्तता	आलेप	√			१००		१००	

३.१४	लेखा व्यवस्थापनका लागि सफ्टवेयर तालिम	सफ्टवेयर सञ्चालन	अभिलेख व्यवस्थापन भई सहज सेवा सम्पादन	आप्रशा		√		२००		२००	
३.१५	खरिद योजना तथा बार्षिक कार्य तालिका तर्जूमा निर्माण	खरिद योजना तथा वार्षिक कार्य तालिका निर्माण एवम् कार्यान्वयन	खरिद योजना तथा बार्षिक कार्य योजना अनुसार कार्य सम्पादन हुने	योजना	√			३००	३००		
३.१६	सार्वजनिक सम्पत्तिको लगत व्यवस्थापन अनुशिक्षण	सम्पत्तिको अभिलेख व्यवस्थापन	अभिलेख चुस्त कायम हुने			√		१००		१००	
३.१७	जिन्सी निरीक्षण एवं व्यवस्थापन तालिम	जिन्सी सफ्टवेयर सञ्चालन	जिन्सी अभिलेख अद्यावधिक भई सम्पत्तिको संरक्षण	प्रशासन		√		२००		२००	
३.१८	परियोजना व्यवस्थापन तालिम	परियोजना सञ्चालन व्यवस्थापन	परियोजना प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन भई समयमै सम्पन्न गरी सेवा प्रवाह भएको हुने	योजना		√		४००		४००	
३.१९	**मिडवाइफ्रि रिफ्रेसर** तालिम संचालन रकम	क्षमता विकास हुने	सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुने	सूचना	√			५०	५०		
३.२०	वर्थिङ सेन्टरमा कार्यरत अ न मी हरुलाई एस बि ए , ईम्प्लाण्ट र एम तालिम संचालन	आमा सुरक्षाको लागि ज्ञान र सीपको विकास हुने	परिवार नियोजन कार्यक्रममा प्रभावकारीता आउने	स्वास्थ्य	√			२००	२००		
	कुल जम्मा							**१७७५०**	**४७५०**	**९०५०**	**३९५०**

अनुसूची -११

चौविसे गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुको नामावली, २०७९

क्र.स.	नाम	पद	वडा नं.
१	राज कुमार लिम्बू	अध्यक्ष	८
२	टंक माया पाङमी	उपाध्यक्ष	२
३	दिपक कुमार श्रेष्ठ	वडाध्यक्ष	१
४	लता श्रेष्ठ	महिला सदस्य	१
५	इन्दिरा विश्वकर्मा	दलित महिला सदस्य	१
६	बल बहादुर मगर	सदस्य	१
७	नर बहादुर मगर	सदस्य	१
८	एनोज तुम्सा	वडाध्यक्ष	२
९	सुनिता खतिवडा	महिला सदस्य	२
१०	विमला दर्जी	दलित महिला सदस्य	२
११	इन्द्र कुमार लिम्बु	सदस्य	२
१२	मदन तुम्सा	वडाध्यक्ष	३
१३	बेनु याखा	महिला सदस्य	३
१४	बाल कुमारी रुचाल	दलित महिला सदस्य	३
१५	राजेश कुमार याखा	सदस्य	३
१६	हरि बहादुर मगर	सदस्य	३
१७	लोकेन्द्र मगर	वडाध्यक्ष	४
१८	वुद्धिमाया तामाङ्ग	महिला सदस्य	४
१९	बेद कुमारी गजमेर	दलित महिला सदस्य	४
२०	राजन माझी	सदस्य	४
२१	कोमल प्रसाद बराल	सदस्य	४
२२	तारावीर याखा	वडाध्यक्ष	५
२३	राज माया याखा	महिला सदस्य	५
२४	समिक्षा विश्वकर्मा	दलित महिला सदस्य	५
२५	रविन्द्र न्यौपाने	सदस्य	५

२६	दिल बहादुर बुढाथोकी	सदस्य	५
२७	आशिष लिम्बू	वडाध्यक्ष	६
२८	छल माया राई	महिला सदस्य	६
२९	दील कुमारी विश्वकर्मा	दलित महिला सदस्य	६
३०	पदम बहादुर राई	सदस्य	६
३१	जीवन राई याम्फु	सदस्य	६
३२	रुद्र प्रसाद चेम्जोङ्ग लिम्बु	वडाध्यक्ष	७
३३	यज्ञ कुमारी चेम्जोङ्ग	महिला सदस्य	७
३४	रचना शंकर	दलित महिला सदस्य	७
३५	विजय प्रकाश लिम्बु	सदस्य	७
३६	हर्क चेम्जोङ्ग	सदस्य	७
३७	धन बहादुर लिम्बु	वडाध्यक्ष	८
३८	लक्ष्मी माया मगर	महिला सदस्य	८
३९	तारा कुमारी विश्वकर्मा	दलित महिला सदस्य	८
४०	भुपेन्द्र खडका	सदस्य	८
४१	इन्दिरा सुवेदी	सदस्य	८

चौविसे गाउँकार्यपालिका तथा वडा कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क्र सं	**पद**	**कर्मचारीको नाम**	**कार्यालय ।शाखा**
१	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	पर्शुराम दाहाल	गाउँ कार्यपालिका
२	लेखा अधिकृत	शोभित कुमार तुम्बा	आर्थिक प्रशासन शाखा
३	स्वास्थ्य संयोजक(छैठौ)	मेघराज बन	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख
४	ईन्जिनियर छैठौ	उत्तम बराल	प्राविधिक शाखा प्रमुख
५	अधिकृत छैठौ(शिक्षा)	चुडामणी रेग्मी	शिक्षा शाखा प्रमुख
६	आई टी अफिसर	सन्दिप थापा	गाउँ कार्यपालिका
७	रोजगार संयोजक(शा अ सरह)	विनिता शर्मा	गाउँ कार्यपालिका
८	सहायक पाँचौ	पुरुषोत्तम काफ्ले	प्रशासन शाखा

९	अधिकृत छैठौ(स्वास्थ्य)	सुमित्रा चेम्जोङ्ग	स्वास्थ्य शाखा
१०	कम्प्यूटर अपरेटर	ज्ञानेन्द्र राइ	जिन्सी शाखा
११	सहायक पाँचौ(पशु प्राविधिक)	देव नारायण श्रेष्ठ	पशु शाखा प्रमुख
१२	लेखापाल	बेदनिधि दाहाल	आर्थिक प्रशासन शाखा
१३	आलेप सहायक	आदित्य पोखरेल	गाउँ कार्यपालिका
१४	सब ईन्जिनियर	विशेषता तामाङ्ग	प्राविधिक शाखा
१५	सब ईन्जिनियर	यज्ञ रोकाय	प्राविधिक शाखा
१६	प्रा स(सहायक पाँचौ)	गुण कुमारी गौतम	शिक्षा शाखा
१७	एम अईस अपरेटर	स्नेहा श्रेष्ठ	गाउँ कार्यपालिका
१८	प्राबिधिक सहायक(पाँचौ)	सुमन श्रेष्ठ	गाउँ कार्यपालिका
१९	सहायक स्तर चौथो	दुर्गा प्रसाद लिम्बू	योजना शाखा
२०	सहायक स्तर चौथो	मनोज देउजा	प्रशासन शाखा
२१	सहायक महिला निरीक्षक	लेखिका पौडेल	महिला तथा बालबालिका
२२	अ स ई	मदन सुर्य	प्राविधिक शाखा
२३	अ स ई	जितेन्द्र सिंह	प्राविधिक शाखा
२४	अ स ई	अनिता चेम्जोङ्ग	प्राविधिक शाखा
२५	अ स ई	सविता बस्नेत	प्राविधिक शाखा
२६	अ स ई	सुशील कुमार यादव	प्राविधिक शाखा
२७	अ स ई	राकेश कुमार राय	प्राविधिक शाखा
२८	सुचना सहायक	सुरेन्द्र कुमार लिम्बू	गाउँ कार्यपालिका
२९	सामाजिक परिचालक	गीता राइ तुम्सा	गाउँ कार्यपालिका
३०	अ स ई	विजय कुमार पासवान	पुननिर्माण शाखा
३१	ना प्रा स (कृषि)	घनेन्द्र घिसिङ्ग	कृषि शाखा
३२	अमिन	धनेन्द्र विश्वकर्मा	गाउँ कार्यपालिका

३३	फिल्ड सहायक	कृष्ण बहादुर लिम्बू	गाउँ कार्यपालिका
३४	फिल्ड सहायक	पदम कुमार नेम्वाङ	गाउँ कार्यपालिका
३५	हलुका सवारी चालक	पदम सुन्दर थापा मगर	गाउँ कार्यपालिका
३६	चालक(ब्याक हो लोडर)	सुवास याखा	गाउँ कार्यपालिका
३७	ट्याक्टर चालक	मान बहादुर परियार	गाउँ कार्यपालिका
३८	कार्यालय सहयोगी	सुभर लिम्बू	गाउँ कार्यपालिका
३९	कार्यालय सहयोगी	हृदयनारायण शाह	गाउँ कार्यपालिका
४०	कार्यालय सहयोगी	सन्दिप लिम्बू	गाउँ कार्यपालिका
४१	वडा सचिव(वडा नं.१)	नगेन्द्र कुमार मगर	वडा नं १
४२	सामाजिक परिचालक	हेमन्त कुमार श्रेष्ठ	वडा नं १
४३	कार्यालय सहयोगी	डम्बर केशरी श्रेष्ठ	वडा नं १
४४	वडा सचिव(वडा नं.२,३,४)	दुर्गा सिंह आले	वडा नं २
४५	समाजिक परिचालक	देवी माया कुरुङवाङ्ग	वडा नं २
४६	कार्यालय सहयोगी	सुवास थापा मगर	वडा नं २
४७	सामाजिक परिचालक	पदम कुमार पाङ्मी	वडा नं ३
४८	कार्यालय सहयोगी	टंकबहादुर तुम्सा	वडा नं ३
४९	सामाजिक कम्प्युटर अपरेटर	कुमारी देवान	वडा नं ४
५०	कार्यालय सहयोगी	तेजनाथ वाग्ले	वडा नं४
५१	सहायक कर्मचारी	कल्पना सुब्बा इवाहाङ लिम्बू	वडा नं ५
५२	सामाजिक परिचालक	रविना गिरी	वडा नं ५
५३	कार्यालय सहयोगी	बेगम कुमारी याखा	वडा नं ५
५४	वडा सचिव(६नं वडा)	गोपाल राई	वडा नं६
५५	सामाजिक परिचालक	ललिता बानियाँ	वडा नं६
५६	कार्यालय सहयोगी	सन्तोष लिम्बू	वडा नं६

५७	वडा सचिव(वडा नं ७)	सर्मिला बुढाथोकी	वडा नं ७
५८	सामाजिक परिचालक	सावित्रा लिम्बू	वडा नं ७
५९	कार्यालय सहयोगी	टंङ्कबहादुर लिम्बू	वडा नं ७
६०	वडा सचिव(वडा नं ८)	शेर बहादुर लिम्बू	वडा नं ८
६१	सामाजिक परिचालक	सुर्य बहादुर लिम्बू	वडा नं ८
६२	सामाजिक परिचालक	उर्मिला लिम्बू	वडा नं ८
६३	कार्यालय सहयोगी	सञ्जय लिम्बू	वडा नं ८

स्वास्थ्य सेवा तर्फका कर्मचारीहरुको विवरण :

क्र सं	पद	कर्मचारीको नाम
१	अ.न.मी.(चौथो)	जीतमाया राइ
२	अ.न.मी.(चौथो)	सभ्यता पोखेल
३	अ.हे.व.(चौथो)	रिप्सन खुलाल कार्की
४	का.स	मित्र प्रसाद गुरुङ्ग
५	अ.हे.व.(चौथो)	हरि कुमार राइ
६	अ.हे.व.(चौथो)	उमेश कुमार मेहता
७	अ.न.मी.(चौथो)	कोपिला विश्वकर्मा
८	अ.हे.व.(चौथो)	सरोज कुमार राउत
९	अ.हे.व.(चौथो)	अनुराधा चौधरी
१०	अ.हे.व.(चौथो)	देवलक्ष्मि श्रेष्ठ
११	अ.न.मी.(चौथो)	जगिता चौधरी
१२	अ.न.मी.(चौथो)	सुष्मा बस्नेत
१३	अ.हे.व.(चौथो)	मोहलाल देवान
१४	अ.न.मी.(चौथो)	सिर्जना कार्की ढोली
१५	अ.न.मी.(चौथो)	रिता विश्वकर्मा
१६	अ.हे.व.(चौथो)	अनिल कुमार यादव

१७	अ.हे.व.(चौथो)	सूर्य हेम्ब्रम
१८	अ.हे.व.(चौथो)	हिमालमणी दाहाल
१९	अ.हे.व.(चौथो)	दिलिप कुमार मण्डल
२०	अ.हे.व.(चौथो)	रुपादेवी लिम्बू
२१	अ.न.मी.(चौथो)	इन्दिरा श्रेष्ठ
२२	अ.न.मी.(चौथो)	सृजना श्रेष्ठ
२३	अ.हे.व.(चौथो)	सुरेन्द्र कुमार खत्री
२४	अ.हे.व.(चौथो)	जिवन कुमारी राइ
२५	अ.न.मी.(चौथो)	सरस्वती लिम्बू
२६	अ.हे.व.(चौथो)	सञ्जयनारायण यादव
२७	अ.हे.व.(चौथो)	सरन कुमारी लिम्बू
२८	अ.न.मी.(चौथो)	इक्सा लिम्बू
२९	अ.हे.व.(चौथो)	जुनतारा राइ
३०	अ.हे.व.(चौथो)	गगेन्द्र नरायण शाह
३१	अ.हे.व.(चौथो)	प्रमोद यादव
३२	अ.न.मी.(चौथो)	मञ्जुला राई
३३	अ.हे.व.(चौथो)	अरुण कुमार चौधरी

अनुसूची -१२

चौविसे गाउँपालिकाले हालसम्म बनाएका कानुनहरुको सूची

कानूनको नाम	स्वीकृत मिति
क) ऐनहरु	
१. चौविसे गाउँपालिकाको कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५	०१/०४/२०७५
२. पुर्वाधार व्यवस्थापन ऐन-वि.सं.२०७५।०१।०४	२०७५।०१।०४
३. चौबिसे गाउँपालिकाको स्थानीय शिक्षा ऐन-२०७५	२०७५।०१।०४
४. प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन-२०७५	२०७५।०१।०४
५. उपभोक्ता संरक्षण ऐन २०७५	
६. चौबिसे गाउँपालिकाको सहकारी ऐन, २०७५	
७. चौबिसे गाउँपालिकाको स्थानिय स्वास्थ्य तथा सरसफाई ऐन, २०७५	
८. चौबिसे गाउँपालिकाको कृषि तथा पशु व्यवसाय/उद्योग/फर्म/दर्ता ऐन , २०७७	२०७७।१२।०५
९. चौबिसे गाउँपालिकाको पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन,२०७७	२०७७।१२।०५
१०. चौविसे गाउँपालिको संस्था दर्ता ऐन ,२०७८	२०७८।०३।१०
११. चौबिसे गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन,२०७५ दोस्रो संशोधन २०७८	२०७८।०३।१०
१२. न्यायिक समिति (कार्यविधि सम्बन्धि)ऐन,२०७५ दोस्रो संशोधन, २०७८	२०७८।०३।१०
१३. चौबिसे गाउँपालिकाको कर्मचारी व्यवस्थापन ऐन, २०७८	२०७८।१०।२७
ख) नियमावलीहरु	
१. गाउँ कार्यपालिकाको (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४	२०७४।०४।१६
२. चौबिसे गाउँपालिका (कार्यसम्पादन) नियमावली, २०७४	२०७४।०४।१६
३. पशु सेवा सञ्चालन कार्यक्रम नियमावली, २०७८	२०७८।०१।२८
ग) निर्देशिकाहरु	
१. गैर सहरकारी संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका २०७५	२०७५।०६।०५
२. विज्ञापन कर निर्देशिका २०७५	२०७५।०६।०५
३. चौविसे गाउँपालिको सेवा करार निर्देशिका २०७४	२०७४।०९।१३

४. मर्मत सम्भार कोष संचालन निर्देशिका २०७५	२०७५।०६।०५
५. चौविसे गाउँपालिको आर्थिक कार्यविधि नियमित तथा व्यवस्थित निर्देशिका,२०७५	२०७५।०१।०४
६. गाउँपालिकाबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका २०७५	२०७५।०१।०३
७. ठुला मेशिनरी तथा भारी उपकरण संचालन निर्देशिका २०७५	
८. सिँचाई तथा जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण निर्देशिका २०७६	२०७६।११।२९
९. योजना संचालन तथा उपभोक्ता समिति परिचालन निर्देशिका २०७४	२०७४।०९।१३
१०. प्रकोप /विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन निर्देशिका २०७५	२०७५।०१।२४
११. कोभिड -१९ मा लक्षित परिवारलाई राहत उपलब्ध गराउने सम्बन्धी मार्गदर्शन २०७६	
१२. आन्तरिक स्रोत संकलन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका २०७५	
१३. पदाधिकारी/कर्मचारीहरुको आचारसंहिता २०७५	२०७५।०६।०५
घ) कार्यविधिहरु	
१. गाउँ सभा सञ्चालन कार्यविधि,२०७४	२०७४।०४।०४
२. चौबिसे गाउँपालिकाको फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि २०७५	२०७५।०१।०३
३. स्थानीय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि-२०७५	२०७५।०१।०३
४. बैठक सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि २०७४	२०७४।०५।०३
५. चौविसे गाउँपालिकाको जलस्रोत कार्यविधि २०७७	२०७७।०७।२४
६. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र वितरण कार्यविधि २०७५	२०७५।१०।२९
७. टोल विकास संस्था सञ्चालन कार्यविधि २०७७	२०७७।०८।१९
८. एफ एम रेडियो व्यवस्थापन तथा सञ्चालन कार्यविधि-२०७५	२०७५।०१।०३
९. आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७४	२०७४।११।१०
१०. बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्वर्धन कार्यविधि २०७५	२०७५।०१।०३
११. अनुदान तथा आर्थिक सहायता कार्यविधि २०७५	२०७५।०२।१३
१२. समुदायमा आधारित पुर्नस्थापना सहजकर्ता छनौट सम्बन्धी कार्यविधि २०७६	
१३. घ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि २०७५	
१४. एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन कार्यविधि २०७६,	२०७६।०५।११

१५. कोरोना भाइरस(कोभिड १९) संक्रमण उपचार राहत कोष सञ्चालन कार्यविधि २०७८	२०७८।२।३०
१६. आन्तरिक व्यवस्थापन नियन्त्रण कार्यप्रणाली २०७५	२०७५।०६।०५
१७. संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण कार्यविधि २०७७	२०७७।०६।१६
१८. खेलकुद कार्यविधि, २०७६	२०७६।०९।०७
१९. चौबिसे गान सम्बन्धि कार्यविधि, २०७८	२०७८।०८।२२
२०. आप्रवासी सूचना कक्ष संचालन कार्यविधि, २०७८	२०७८।१२।२३
ङ) विनियमावलीहरु	
१. व्यवसाय कर विनियमावली २०७५	
२. कर्मचारी कल्याण कोष सञ्चालन विनियमावली, २०७५	

अनुसूची -१३

गाउँ क्षमता विकास योजना तर्जूमा कार्यक्रमका झलकहरु :

योजना तर्जूमा सम्बन्धी
अभिमुखिकरण कार्यक्रम

कार्यालय भवन

गाउँपालिकाको क्षमता विश्लेषण गर्दै

समुह छलफलमा

समुह छलफलमा

समुह छलफलमा

गाउँ क्षमता विकास योजना तर्जूमाको सन्दर्भमा अध्ययन तथा छलफलमाः

राजश्व शाखा

स्वास्थ्य शाखा

आर्थिक प्रशासन शाखा

प्रशासन शाखा

योजनाको अन्तिम मस्यौदा
प्रस्तुतिकरण गर्नु हुँदै
विषय विज्ञ गणेशप्रसाद खतिवडा

क्षमता विकास योजनाको सन्दर्भमा विचार राख्नु हुँदै
अध्यक्ष राजकुमार लिम्बु

बैठक संख्याः ११०

आज मिति २०७९ साल आषाढ १४ गतेका दिन चौबिसे गाउँ कार्यपालिकाका अध्यक्ष श्री राज कुमार लिम्बुज्यूको अध्यक्षतामा निम्नानुसारका गाउँ सभा सदस्यहरुको उपस्थितिमा चौबिसे गाउँ कार्यपालिकाको बैठक बसी निम्नानुसारका प्रस्तावहरु उपर छलफल गरी निर्णय गरियो।

उपस्थिति :

सि.नं.	पद	नाम थर	मोवाईल नं.	ईमेल ठेगाना	हस्ताक्षर
१	अध्यक्ष	श्री राज कुमार लिम्बु	९८४७२२४६५९		
२	उपाध्यक्ष	श्री टंक माया पाङमी	९८१५३१५००५		
३	सदस्य सचिव	श्री पर्शुराम दाहाल	९८५२०६२४०२	chaubisegapa@gmail.com	
४	वडाध्यक्ष-१	श्री दिल कुमार श्रेष्ठ	९८५२०६१११५		
५	वडाध्यक्ष-२	श्री एनोज तुम्सा	९८४२२०७४७२		
६	वडाध्यक्ष-३	श्री मदन तुम्सा	९८५२०६१०९३		
७	वडाध्यक्ष -४	श्री लोकन्द्र मगर	९८११३२८८०९		
८	वडाध्यक्ष -५	श्री तारावीर याखा	९८१०५०७८५८		
९	वडाध्यक्ष -६	श्री आशिष लिम्बु	९८४२०७१७१४९३		
१०	वडाध्यक्ष-७	श्री रुद्र प्रसाद चेम्जोङ	९८४२०७१४९३		
११	वडाध्यक्ष -८	श्री धन बहादुर लिम्बू	९८६६७९७९३३ ९८१९०९०२०४		
१२	का.पा.सदस्य	श्री वेद कुमारी गजमेर	९८०६०४९३८०		
१३	का.पा.सदस्य	श्री लक्ष्मीमाया मगर	९८२३७७८१४२		
१४	का.पा.सदस्य	श्री वेनु याखा	९८११००३४९९		
१५	का.पा.सदस्य	श्री छलमाया राई	९८४२१६८२९७		
१६	का.पा.सदस्य	नारायण कुमार परियार	९८१२३३५६७७		
१७	का.पा.सदस्य	शारदा देवान	९८००९५१३५८		

अन्य आमन्त्रित

सि.नं.	पद	नाम थर	मोवाईल नं.	ईमेल ठेगाना	हस्ताक्षर
१	लेखा अधिकृत	श्री सोभित कुमार तुम्बा	९८४१३३५४५९		
२	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री राजिव अधिकारी	९८४९६७०३७७		

Scanned with CamScanner

निर्णय नं. १

प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र प्रदेश नम्वर १ झापा र यस गाउँ कार्यपालिकाबीच मिति २०७८।१०।२३ गते यस गाउँपालिकाको गाउँ क्षमता विकास योजना निर्माण गर्ने गरिएको सम्झौता अनुसार उक्त केन्द्रबाट प्राप्त भएको सेवा प्रदायक संस्थाहरुको सूचीमामा परेको संस्थाहरु मध्ये संस्था छनौट भई विकासको लागि सहकार्य नेपाल संस्थासँग गाउँ कार्यपालिकाले मिति २०७८।१२।०७ गते सम्झौता गरी सेवा प्रदायक सँस्थाबाट तयार भएको गाउँ क्षमता विकास योजना, (२०७९।८०–२०८१।८२)) को अन्तिम मस्यौदा मिति २०७८।३।१४ गतेका दिन जनप्रतिनिधि र कर्मचारी सहितको सरोकारवालाहरुको सहभागितामा प्रस्तुत गरी प्राप्त सुझाव समावेश गरी अन्तिम रुप दिइएको तीन वर्षे क्षमता विकास योजनाको प्रतिवेदन निर्देशक समितिमा पेश भई निर्देशक समितिको मिति २०७९।३।१४ गतेको वैठक निर्णयानुसार अनुरोध गरिएको हुँदा सम्झौता अनुसारको भ्याट समेत गरी रु.४,४५,०००।- (चार लाख पैंचालिस हजार) रकम अन्तिम भुक्तानीको लागि प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र प्रदेश नम्वर १ कलवलगुरीमा सिफारिस गर्ने निर्णय गरियो ।

राज कुमार लिम्बू
अध्यक्ष

योखिसे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
राजारानी, धनकुटा
२०७३

Scanned with CamScanner

मिति : २०७९/०३/१४
समय : दिनको २.०० बजे
स्थान : चौविसे गाउँ कार्यपालिकाको हल
कार्यक्रम : चौविसे गाउँपालिकाको गाउँ क्षमता विकास योजना, २०७९ को अन्तिम मस्यौदा प्रस्तुतिकरण एवम् छलफल कार्यक्रम ।

क्र.स.	नाम	पद	हस्ताक्षर
1	राज कुमार लिम्बू	अध्यक्ष	
2	टंक माया पाङमी	उपाध्यक्ष	
3	दिपक कुमार श्रेष्ठ	वडाध्यक्ष	
4	एनोज तुम्सा	वडाध्यक्ष	
5	मदन तुम्सा	वडाध्यक्ष	
6	लोकेन्द्र मगर	वडाध्यक्ष	
7	तारावीर याखा	वडाध्यक्ष	
8	आशिष लिम्बू	वडाध्यक्ष	
9	रुद्र प्रसाद चेम्जोङ्ग लिम्बु	वडाध्यक्ष	
10	धन बहादुर लिम्बु	वडाध्यक्ष	
11	बेद कुमारी गजमेर	कार्यपालिका सदस्य	
12	लक्ष्मी माया मगर	कार्यपालिका सदस्य	
13	बेनु याखा	कार्यपालिका सदस्य	
14	छलमाया राई	कार्यपालिका सदस्य	
15	नारायण कुमार परियार	कार्यपालिका सदस्य	
16	शारदा देवान	कार्यपालिका सदस्य	
क्र.स.	नाम	पद	हस्ताक्षर
17	पर्शराम दाहाल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	

Scanned with CamScanner

क्र.स.	नाम	पद	हस्ताक्षर
17	परशुराम दाहाल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
18	शोभित कुमार तम्बा	लेखा अधिकृत	
19	मेघराज बन	स्वास्थ्य संयोजक(छैठौ)	
20	चुडामणी रेग्मी	अधिकृत छैठौ(शिक्षा)	
21	सन्दिप थापा	आई टी अफिसर	
22	विनिता शर्मा	रोजगार संयोजक(शा अ सरह)	
23	पुरुषोतम काफ्ले	सहायक पाँचौ	
२४	सुरेन्द्र [redacted] लिम्बू	सुचना सहायक	
25	ज्ञानेन्द्र राइ	कम्प्यूटर अपरेटर	
२६	आदित्य पोखरेल	आलेप सहायक	
२७	यज्ञ रोकाय	सब ईन्जिनियर	
२८	दुर्गा प्रसाद लिम्बू	सहायक स्तर चौथो	
२९	लेखिका पौडेल	सहायक महिला निरीक्षक	
३०	घनेन्द्र घिसिङ्ग	ना प्रा स (कृषि)	
३१	देव नारायण श्रेष्ठ	ना.प्रा.स पशु	
३२	धरेन्द्र विश्वकर्मा	अमिन	

३३ स्नेहा श्रेष्ठ पाञ्चिकरण शाखा

३४. गणेश प्रसाद खतिवडा, विज्ञ,

३५ डम्बर रोगु, कार्यक्रम संयोजक

३६. राजिव अधिकारी अधिकृत छैठौ।

३७.

Scanned with CamScanner

चौविसे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
राजदेवी, झापा

प.सं. :- ०७८/०७९
च.नं. :- ९५१६

१ नं. प्रदेश, नेपाल

मिति : २०७९।०३।१४

श्री प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र
प्रदेश नम्बर १, कलवलगुरी , झापा ।

विषय : सिफारिस गरिएको ।

प्रस्तुत सम्बन्धमा तहाँ प्रशिक्षण केन्द्रको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा यस गाउँपालिकाको तीन बर्षे क्षमता विकास योजना निर्माणका लागि तहाँ केन्द्र र गाउँपालिकाबीच मिति २०७८।१०।२१ मा सम्झौता गरिएको र सोही सम्झौता अनुसार तहाँबाट प्राप्त भएको संस्थाहरुको सूची मध्येबाट छनौट गरिएका सेवा प्रदायक संस्था विकासको लागि सहकार्य नेपाल र यस कार्यालयबीच मिति २०७८।१२।०७ गते सम्पन्न भएको सम्झौता अनुसार विकासको लागि सहकार्य नेपाल धनकुटाका विज्ञबाट चौविसे गाउँ क्षमता विकास योजना (२०७९/८०–२०८१/८२) को अन्तिम प्रतिवेदन यस कार्यालयमा पेश भई सकेकोछ ।

तहाँ केन्द्रको च.न. ३८६ मिति २०७९।३।०८ गतेको प्राप्त पत्रानुसार यस गाउँ कार्यपालिकाको मिति २०७८९।३।१४ गतेको निर्णय समेतका आधारमा सम्झौता अनुसारको भ्याट समेत गरी रु. ४,४५,०००।- (चार लाख पैंचालिस हजार) एकमुष्ठ रकम उक्त संस्थाको नाममा राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक धनकुटामा रहेको खाता नम्बर २०१०१००००२५६६००१ मा जम्मा गरी दिन हुन भ्याट बील, प्रतिवेदन लगायतका आवश्यक काजजातहरु यसैसाथ संलग्न राखी सिफारिस सहित पठाइएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
(पर्शुराम खरेल)

Email: chaubisegapa@gmail.com
फोन नं. ०२६-४११०३१/०२६-४११०३२/४११०३३, मोवाइल नं. ९८५२०६२४०२
'मनोरम प्रकृति, पर्यटकीय स्थल चौविसेको सान - सुशासन सहितको दिगो विकास, हामो साझा अभियान'

Scanned with CamScanner

मिति : २०७९।३।१४ गते

समय : दिनको ४.०० बजे

स्थान : चौविसे गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

बैठक : गाउँ क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्न गठित निर्देशक समितिको बैठक

उपस्थिति

क.स.	पद	नामथर र पद	हस्ताक्षर
१	अध्यक्ष	श्री राज कुमार लिम्बु , संयोजक	
२	उपाध्यक्ष	श्री टंक माया पाडमी, सदस्य	
३	संयोजक, सुशासन समिति	श्री ,सदस्य	
४	संयोजक ,आर्थिक विकास समिति	श्री , सदस्य	
५	संयोजक,सामाजिक विकास समिति	श्री , सदस्य	
६	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	श्री पर्शुराम दाहाल, सदस्य	
७	अधिकृत	श्री राजिव अधिकारी, सदस्य सचिव	

निर्णय नं. १ :

चालु आर्थिक बर्षमा प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र प्रदेश नम्बर १ कलवलगुरी झापाको बजेट सहयोगमा चौविसे गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना (२०७९।८०–२०८१।८२) को योजना, कार्यक्रम र बजेटको प्रस्तावित विवरण विज्ञ सेवाको लागि सहजीकरण गर्ने सेवा प्रदायक संस्था विकासको लागि सहकार्य नेपालको विज्ञबाट मिति २०७९।३।१४ गतेका दिन छलफलको लागि योजनाको अन्तिम मस्यौदा प्रस्तुतिकरण भई विस्तृत छलफल गरी विभिन्न प्रकारका सुझाव दिई तयार भएको गाउँ क्षमता विकास योजना यस समितिमा पेश भएकोले अन्तिम भुक्तानी प्रकृयाका लागि प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र कलवलगुरीमा सिफारिस गर्ने निर्णय गरियो ।

चौविसे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
राजारानी, झापा
२०७३

Scanned with CamScanner

मिति : २०७९।२।२३

समय : दिनको २.०० बजे

स्थान : चौविसे गाउं कार्यपालिकाको हल

कार्यक्रम : प्रदेश प्रशिक्षक केन्द्र कलबलगुरी झापाको आर्थिक सहयोगमा विकासको लागि सहकार्य नेपालको सहजीकरणमा चौविसे गाउंपालिकाको गाउं क्षमता विकास योजना तर्जुमा सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम

क्र.स.	नाम	पद	हस्ताक्षर	कैफियत
1	राज कुमार लिम्बू	अध्यक्ष		
2	टंक माया पाडमी	उपाध्यक्ष		
3	दिपक कुमार श्रेष्ठ	वडाध्यक्ष		
4	एनोज तुम्सा	वडाध्यक्ष		
5	मदन तुम्सा	वडाध्यक्ष		
6	लोकेन्द्र मगर	वडाध्यक्ष		
7	तारावीर याखा	वडाध्यक्ष		
8	आशिष लिम्बू	वडाध्यक्ष		
9	रुद्र प्रसाद चेम्जोङ्ग लिम्बु	वडाध्यक्ष		
10	धन बहादुर लिम्बु	वडाध्यक्ष		
11	बेद कुमारी गजमेर	कार्यपालिका सदस्य		
12	लक्ष्मी माया मगर	कार्यपालिका सदस्य		
13	वेनु याखा	कार्यपालिका सदस्य		
14	छलमाया राई	कार्यपालिका सदस्य		
15	नारायण कुमार परियार	कार्यपालिका सदस्य		
16	शारदा देवान	कार्यपालिका सदस्य		
17	~~सना श्रेष्ठ~~	~~कार्यपालिका सदस्य~~		

पाना २७

Scanned with CamScanner

क्र.स.	नाम	पद	हस्ताक्षर
17	पर्शराम दाहाल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
18	शोभित कुमार तुम्बा	लेखा अधिकृत	
19	मेघराज बन	स्वास्थ्य संयोजक(छैठौं)	
20	चुडामणी रेग्मी	अधिकृत छैठौं(शिक्षा)	
21	सन्दिप थापा	आई टी अफिसर	
22	विनिता शर्मा	रोजगार संयोजक(शा अ सरह)	
23	पुरुषोतम काफ्ले	सहायक पाँचौं	
२४	सुरेन्द्र कुमार लिम्बू	सुचना सहायक	
25	ज्ञानेन्द्र राइ	कम्प्यूटर अपरेटर	
२६	आदित्य पोखरेल	आलेप सहायक	
२७	यज्ञ रोकाय	सब ईन्जिनियर	
२८	दुर्गा प्रसाद लिम्बू	सहायक स्तर चौथो	
२९	लेखिका पौडेल	सहायक महिला निरीक्षक	
३०	घनेन्द्र घिसिङ्ग	ना प्रा स (कृषि)	
३१	देव नारायण श्रेष्ठ	ना.प्रा.स पशु	
३२	धरेन्द्र विश्वकर्मा	अमिन	

३३ स्नेहा श्रेष्ठ पाइ-खाता (ना) सा(बा) Sneha

३४ उम्मर रणु कार्यक्रम प्रयोजक

३५. रेजिता विर्मुले कर्मचारी -

३६. गणेश प्रसाद खनिकडा – विषय विज्ञ -

३७. राजिव अधिकारी - आयोजना प्रमुख

पाना - ६६

Scanned with CamScanner

निर्णय नम्बर १

प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र प्रदेश नम्बर १ कलवलगुरी झापाको बजेट सहयोगमा चौविसे गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जुमाका लागि योजनाको सैद्धान्तिक पक्ष, योजनाको उद्देश्य, योजना तर्जूमाका विधि तथा सरोकारवालाको भूमिकाको विषयमा विज्ञ सेवाको लागि सहजीकरण गर्ने सेवा प्रदायक संस्था विकासको लागि सहकार्य नेपालको विज्ञबाट सहभागिहरुलाई अभिमुखिकरण गरियो । कार्यक्रममा गाउँपालिकाको क्षमता विश्लेषण गरी कार्यविधि अनुसारका अनुसूचीहरुमा आवश्यक विवरण समावेश गरियो । विज्ञ एवम् कार्यक्रम संयोजकलाई सरोकार पक्षबाट आवश्यक सहयोग, समन्वय र सहजीकरण गरी समयमै योजना निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने निर्णय गरियो ।

Scanned with CamScanner

निर्णय नम्बर १

विकास योजना विकासको लागि सहकार्य नेपालको विज्ञबाट चौविसे गाउँपालिकाको आगामी तीन बर्षे क्षमता विकास योजनाको अन्तिम मस्यौदा प्रस्तुतिकरण भई विस्तृत छलफल गरियो । योजनालाई व्यवहारिक एवम् सफलतपूर्वक सम्पन्न हुनका लागि समावेश गर्नु पर्ने विभिन्न प्रकारका सुझाव प्रस्तुत गरी सुझावलाई समेटेर अन्तिम प्रतिवेदन तयार पार्न विज्ञटोलीलाई अनुरोध गर्ने निर्णय सहित कार्यक्रम सम्पन्न गरियो ।

Scanned with CamScanner